



GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.



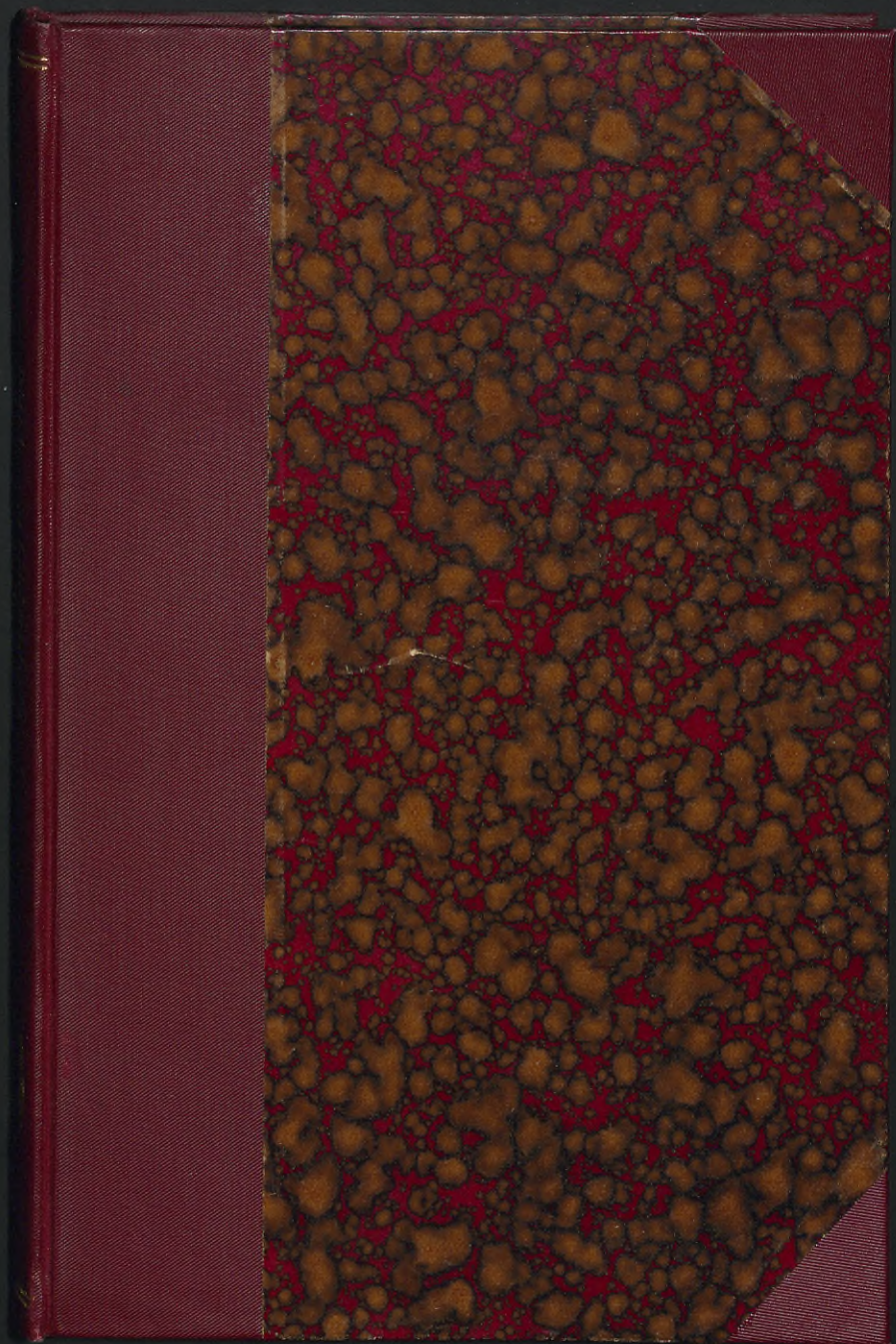
GÖTEBORGS
UNIVERSITET



LUNDS
UNIVERSITET



UPPSALA
UNIVERSITET



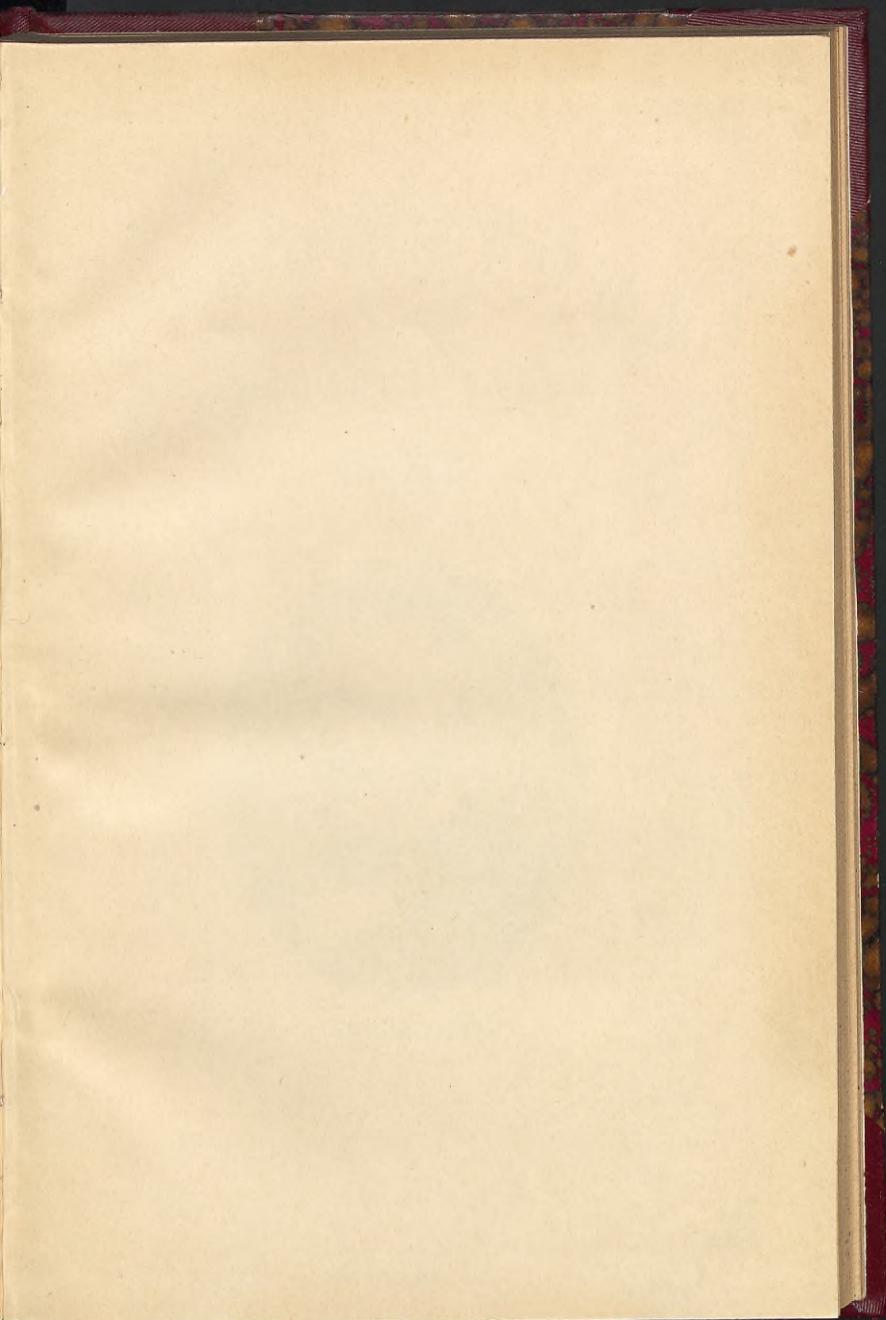
Litt.
Sv.

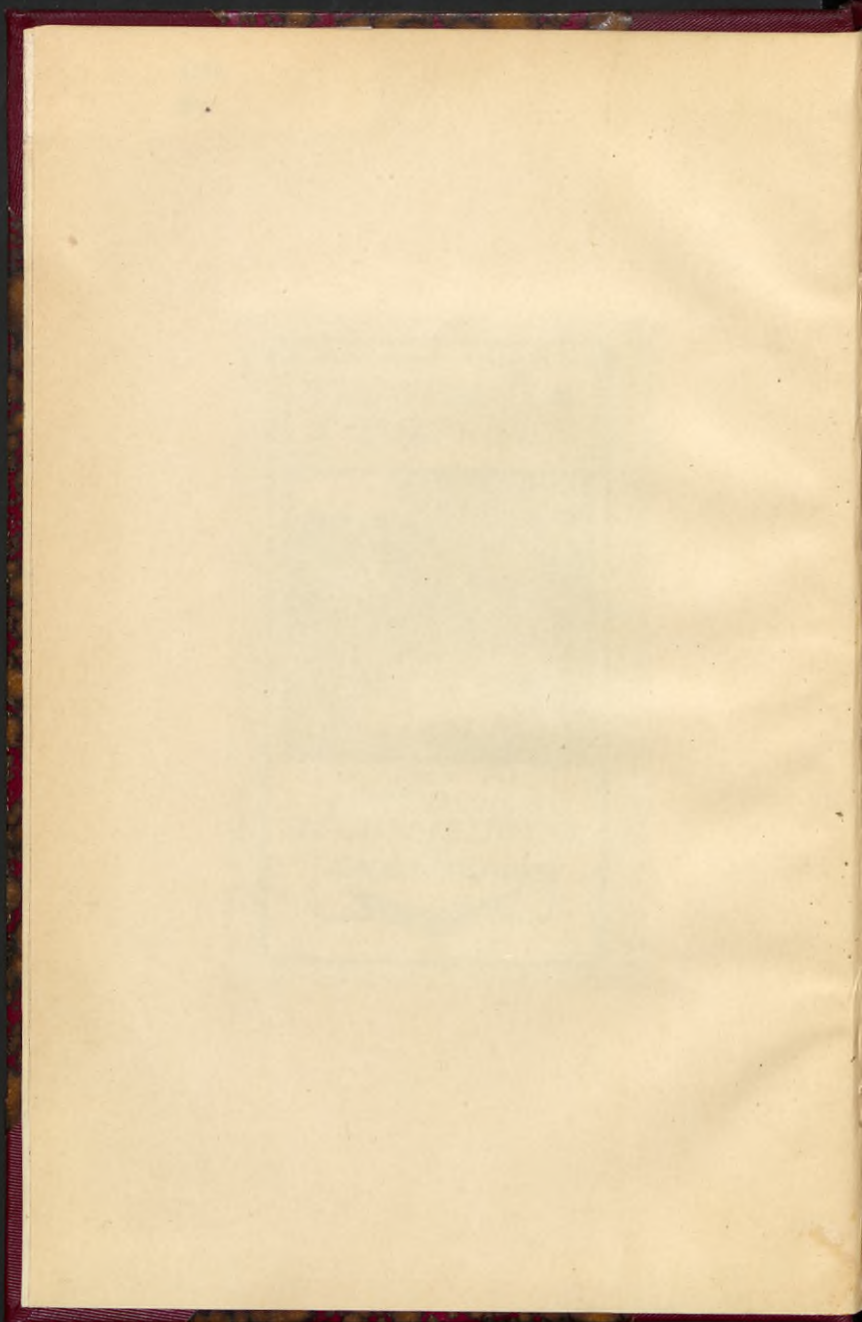
TRANEMÅLA
SÄMLINGEN



SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS







lin
So

DÖDDOKTORN
PÅ
LADUGÅRDSLANDET.

NOVELL

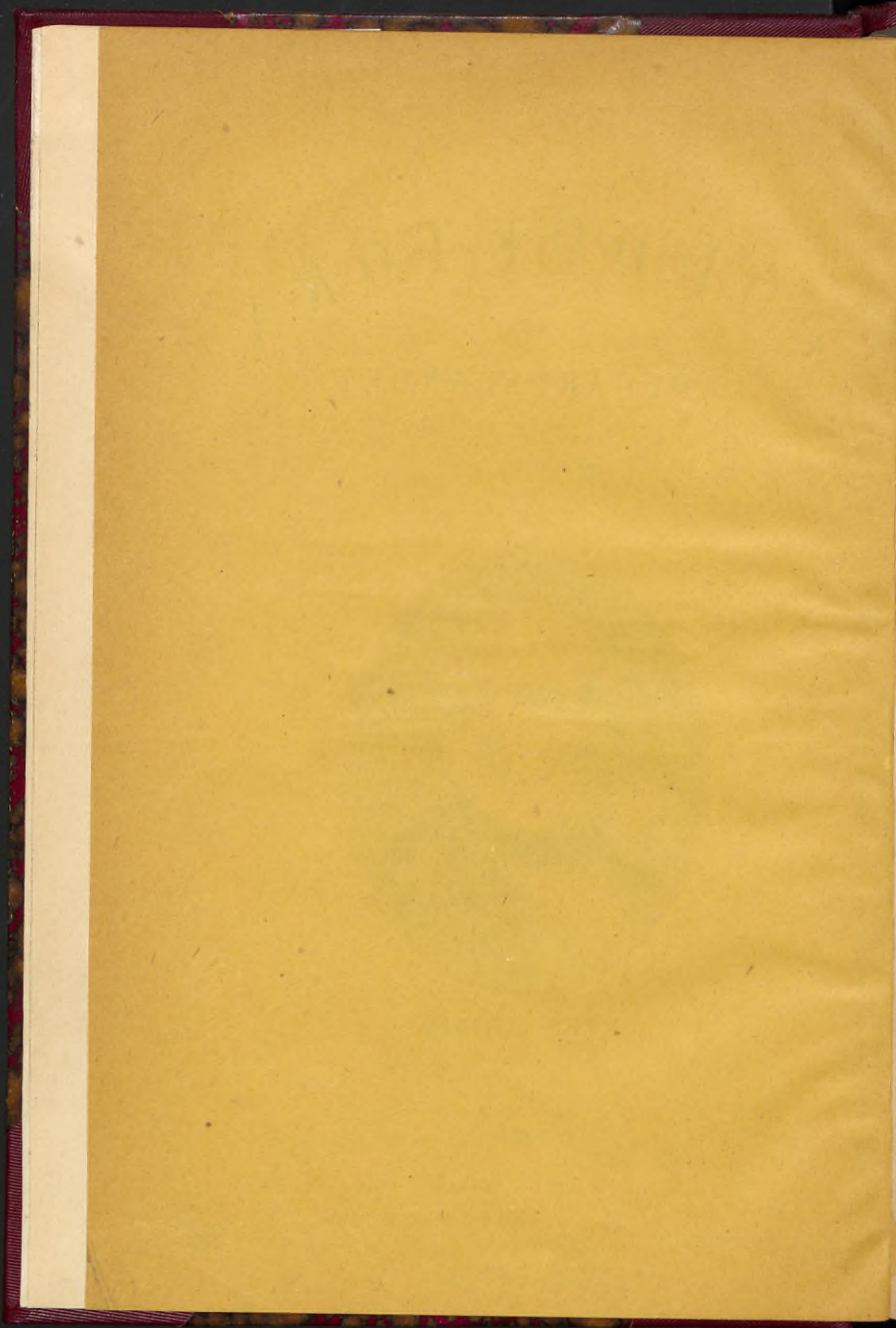
AF



LARS JOHAN.

Pris: 1 krona.

Göteborg



DÖDDOKTORN

PÅ

LADUGÅRDSLANDET.

NOVELL

AF •

LARS JOHAN,

= f. y. o. & Geronimus ?
FÖRFATTARE TILL: FREGATTEN NORRKÖPINGS EXPEDITION TILL
AMERIKA OCH WESTINDIEN 1861—62; TVÅTTERSKAN I
SKINNARVIKEN; LUMPHANDLAREN I STADSGÅRDEN;
EN SVENSK SKARPSKYTT; HYDDANS SON; WIL-
HELM VON BRAUNS SKINNSOFFA M. FL.

M. JOHANSSON
FÖRFATTARENS FÖRLAG.
1881

DÖDDOKTORN

LADUGÅRDSLANDET

NOVELL

LARS JOHAN

ÖFVERSETTNING AV DEN SVENSKA ÖFFENTLIGA
LITTEKUNSKAPEN I LADUGÅRDEN
AF DEN SVENSKA ÖFFENTLIGA
LITTEKUNSKAPEN I LADUGÅRDEN
AF DEN SVENSKA ÖFFENTLIGA
LITTEKUNSKAPEN I LADUGÅRDEN

STOCKHOLM,
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET,
1881.

FÖRSTA KAPITLET.

I.

År 1848 hade Sveriges hufvudstad en fruktansvärd fiende inom sitt område. Det var ingen ärlig krigare med svärd i hand eller något meniskt lidande af hård natur, hvilket dock kunde besegras af konst eller genomgås under kristligt tålmod — utan det var ett namnlöst elände, värre än kulor och krut, värre än en lössläppt låga och stormande orkan, samt skoningslösare än en uthungrad varg. Denne dödens kämpe, som ej sårade utifrån, utan smög sig in i blodet och inom några ögonblick skördade tusentals offer, bar ett namn, som ingaf fruktan, förskräckelse och dödsstycka. Han hette: *Kolera*. Han kommer tidtals såsom ett himmelens gissel och banar sig en blodig väg, skonande hvarken hög eller låg, rik eller fattig, gammal eller ung. Benranglet med lian är hans trogne adjutant och bödel. Någon gång återkallar han en dödsdom, men det är sällan, och sjelfva bönen från den kristnes läppar kan ej rädda de offer, hvilka råka ut för denne mensklighetens farligaste fiende och utrotare.

II.

Stockholms kommun sökte på alla sätt lindra eländet. Öfverallt anlades kolerabyråer, der skicklige läkare förde spiran med outtröttligt nit och sann menskockärlek. På en af dessa byråer, belägen vid Storgatan å Ladugårdslandet, var anställd såsom öfver-

läkare, numera afiidne medicine doktorn och kirurgie magistern *Zacharias Wilhelm Lindberg*, son af framlidne lagman Lindberg i Stockholm. I bättre händer hade aldrig byrån kunnat komma, ty Zacharias Lindberg var läkare i ordets djupaste betydelse. Han hade en diagnostisk blick, goda kunskaper och stor menniskokärlek. Likasom assessor Carlander i forna tider fick hederstiteln: »döddoktorn», emedan han anlidades merändels, när döden stigit öfver tröskeln, på samma sätt kallades äfven Lindberg för: »döddoktorn på Ladugårdslandet», der han praktiserat i många år. Man kan verkligen kalla Lindberg för ett snille, ty hans själs gåfvor voro utmärkta; men han var ej heller utan snillens vanligen stora fel. Doktor Lindberg förde långa tider en ytterst sparsam diet, och skötte då sin praktik exemplariskt, men så kom helt plötsligt en slags rummelanda öfver honom, då han rakt af stängde igen sin mottagningsdörr och roade sig med att dricka punsch och vatten i fyra à sex veckor, utan förtärande af någon mat. Detta oförsvarliga lättsinne skulle ha förstört hvarje annan läkares praktik och anseende, men folket älskade Lindberg och öfversåg med hans stora fel. Man väntade tills doktors »sjukdom», såsom folket kallade det, gått öfver, ty man ville hafva Lindberg till sjukbädden och ingen annan. Ej underligt, att en sådan kärlek från folkets sida födde genkärlek hos läkaren. Doktor Lindberg var äfven utröttlig, då han ånyo öppnade sin dörr. Att se honom vid en sjukbädd var herrligt. Hans vackra och själfulla blick hvilade länge på patienten, innan han afgaf sitt omdöme, och han klandrade aldrig, hvad en embetsbroder förut ordinerat, utan han blott korrigerade medelst patientens snara tillfrisknande. Der nöden öfvergått till hunger, strödde Lindberg ut sina penningar innan någon medicin användes och då någon kris mellan lif och död erbjöds honom, var han i sitt rätta element, synnerligast om en patient var öfvergifven af andra läkare.

— Låt oss försöka och hoppas på Gud, — sade han och tillade med den kärleksfullaste blick, — gråt blott icke så mycket, ty deraf lider hjertat.

Doktor Zacharias Lindberg var för öfrigt en vänfast man, som föraktade allt prål, all yttre utmärkelse, all vekhet och allt pjunk.

Han trippade som en pojke på gatan, ville ogerna sitta i en droska, hoppade som en hind i trapporna och begärde mången gång liten lön för långvarigt arbete. Om denne snillrike man hade rätt begagnat sig af sina öfverlägsna själgåfvor, skulle han troligen blifvit en af Stockholms förnämste läkare och förvärfvat stor förmögenhet, men nu blef han blott »döddoktorn på Ladugårdslandet» och dog fattig på mynt, men rik på välsignelse.

III.

Det är midnatt. Tornväktarn har gifvit det tillkänna med sin lur. Ljusen börja slockna i fönstren, och de trötta menniskor slumra in efter dagens möda och strider. Gatorna äro tomma och lyktorna matta, ty gasen har ännu ej hunnit till Birgers stad.

Vid slutet af Qvarngatan stodo två dåligt kläddo män och språkade med hvarandra, medan ett sakta dugg föll från den mörka himmelen.

— Kall kropp och tom mage — sade den ene af männen — har blifvit min lott i dag. Om vi råkade på en pris i afton, skulle han knipas med god smak.

— Får gå — inföll kamraten — jag är med om en huggning, ty jag har ej fått mer än tre tankställare i dag och ej en enda matbit. Tyst, någon kommer!

En fotgängare nalkades. — Han greps hastigt af de bägge rånarne och afforderades sin egendom med dessa ord: ni får gå fritt, om ni lemna från er klocka och penningar, men annars får ni smaka på kallt jern.

— Vid min ära — hördes den öfverfallne svara med glädtig stämma — jag tror mig vara i det sköna Italien, eftersom jag får det nöjet att blifva plundrad på gatan. Nåväl! nöden har ingen lag. Här är min kassa, tjugo riksdaler, och här är mitt ur, en silfverrofva blott, ty mitt guldur hänger hemma på

väggen, men jag kommer samma väg i morgon natt troligen, i fall herrarne då vilja träffa mig. Gå nu till en tjuvgömmare och sälj rofvan samt till en krögare och fukta struparne; men det var sannt, en tjänst fordrar jag af herrar rånare tillbaka, den nemligen, att ni visar mig till n:o 29, dit jag är kallad till en fattig sjuk, ty jag råkar vara läkare.

Den ene af de bägge rånarne fattade vid dessa ord hastigt den plundrade i armen och utropade:

— Skulle det möjligen vara döddoktorn på La'gårdsländet?

— Tack, min vän, för titeln — svarade den öfverfallne; — nog handskas jag med döden, men för öfvert heter jag verkligen Zacharias Lindberg, ifall detta kan beveka herrarne att visa mig på n:o 29, dit jag genast måste begifva mig, ty en döende väntar på mig.

De bägge männen hviskade med hvarandra, hvar efter den ene framhöll klockan och penningarne till Lindberg sägande:

— Gud bevare oss att taga något från döddoktorn, som hjälper oss fattiga, då ingen annan vill hjälpa. Här är klockan och penningarna tillbaka.

— Förlåt oss, doktor, men si vi ha' ej en vitten hem i natt till hungriga magar, och frestelsen kom öfver oss.

— Inte så godt att svälta — medgaf doktorn; — se här, tag dessa tre riksdaler till mat och drick. Jag förlåter er rånet och är nöjd med återfäendet af min rofva. Skynda nu på till n:o 29 och vänta, medan jag är deruppe, ty jag vill nyttja er till vakt på min hemfärd, att ej ett nytt anfall sker af andra glada gossar.

De bägge männen ledsagade doktorn till huset n:o 29 och stannade såsom post vid porten. De voro förvandlade ifrån *rånare* till *väktare* genom kärlekens makt.

IV.

Doktorn tände en blindlykta och vandrade uppför två rankiga trappor med vanlig vighet. Han öppnade

derefter en dörr och steg in i en liten mörk kammar, der fattigdomen, nöden, uselheten och kanske äfven döden voro gäster med hvarandra. På en eländig bädd hvilade en människa, utmärglad, förstörd och halfdöd. De ihåliga ögonen, magra kindknotorna och köttlösa händerna hviskade om förgängelsens makt. De svartblå läpparne, den svettiga huden och den hopdragna kroppen förrådde ankomsten af mensklighetens dödsfiende. En gammal sjuksköterska, madam Andersson, sitter på en stol bredvid sängen. Doktorn lyser på den sjuke med blindlyktan, ty rummets skrala lampa synes vara utan olja.

Den sjuke öppnar sina ögon och talar med matt stämma.

— Tack, doktor, att ni kom till mig. Mina lemmar frysa och bränna på en gång. Jag känner feber och frossa skaka de innersta fogningarna i min gamla kroppsliga hydda. Tror ni jag dör, doktor?

— Lifvet står i Guds hand — svarade Lindberg med mild tonart — men hoppet tillhör människan.

Doktorn ställde ifrån sig blindlyktan och framtog ur sin paletåficka en liten skinnväska, som innehöll medikamenter och kirurgiska instrumenter. Han betraktade en stund den sjuke. Derefter aftog han sina bägge rockar, uppvek skjortärmarne och yttrade:

— Om nu madam Andersson vill hjälpa till, så skola vi försöka en strid med den besten — koleran.

— Har jag koleran — utropade den sjuke med hetsig och förskräckt ton — då är min sista stund kommen.

— Doktor — inföll gumman, som tycktes närma sig åttioålet — är det koleran, stannar jag ej kvar under tre riksdaler om dagen och tio riksdaler för likets tvättning, ifall han dör.

— Ni får fem riksdaler, gumma, och tio för tvättningen — tillförsäkrade doktorn.

— Hvem betalar mig, byrån eller doktorn? — sporde gumman. — Jag vill hellre ta' betalt af doktorn än af byråns herrar, hvilka äro knusslare och missunna en fattig en slant.

— Ni får lyfta betalningen hos mig, gumma —

tröstade doktorn och upplyftade derefter täcket på den sjuke mannen. Stora knölar hade genom senornas hopdragnings bildats på åtskilliga ställen af kroppen. Doktorn befalldes gumman fatta tag i fötterna, hvar efter han sjelf började gnida patienten å nämnda knölar. Detta arbete förnyades åtskilliga gånger.

En svag livsvärme började återkomma och de hopdragna lederna gäfvos med sig. Den sjukens tack samma öga hvilade på doktorn, hvilken svettades af det stränga arbetet. Han framtog en tinktur ur sin väska, gned dermed den sjuke i ledgångarne och lät honom sedan inandas någon slags stark mixtur, som syntes välgörande, ty den sjuke yttrade:

— Plågorna hafva minskat sig, hr doktor. Jag tackar er.

Lindberg skref härefter ett recept och lemnade det till gumman sägande:

— Härnere vid porten stå två karlar. Befall den ene i mitt namn att gå till apoteket och hemta medikamenter, men han skall skynda sig, ty minuterna äro dyrbara.

Gumman stultade i väg.

— Vi äro nu ensamma — yttrade Lindberg — om ni har någonting ogjort med världen, så kan ni förtro er till mig, ty jag gör anspråk på att kallas en hederlig man.

— Jag skall således dö — utropade skelettet med darrande röst.

— Kan ej säga det — inföll läkarn — men ni har fullt utbildad kolera, och få människor genomgå en sådan sjukdom.

— Nåväl, doktor, jag vill vara en man och bära mitt öde — sade sjuklingen — ni vill höra min bikt. Den är kort. Jag har genomgått många lifvets olika skiften och sjunkit ned till uselhetens dy.

Jag var en gång en ansedd man, men passionerna förvandla oss, och de dåliga sällskaperna besmitta oss med sin orena anda. I några år har jag burit namnet Smitt och gått i trasor, men fordom hette jag *Axel von Rothstein* och var en rik godsegare. Var god, herr doktor, och stick handen under min hufvudkudde, så

finner ni en bundt papper, som efter min död skall tillställas min hustru, *Rosina von Rothstein*, hvar hon kan befinna sig nu för tiden. Gud välsigne henne och förbannelse öfver honom, som bedrog oss bägge med lögn, smicker och falskhet.

— Jag börjar ånyo frysa, herr doktor. Jag ser, att ni funnit bundten. Det skymmer för mina ögon. Ack! om min Rosina vore här med min son, då doge jag lugn, men hoppet hviskar ju om återseende. Jag tror på försoningen i Christo Jesu, som förer till salighet.

Han tystnade och föll maktlös ned på kudden. Anletet var blått och huden klibbig afsvett. Koleran unnade den gamle adelsmannen ännu några andedrag, innan lungornas arbete upphörde och lifvet flyktade.

När gumman återkom, var Axel von Rothstein död och doktor Lindberg den sista människa på jorden, som tryckt hans hand. Med den lilla pappersbundten i fickan begaf sig doktorn hem, och gumman yttrade vid afskedet:

— Detta är tjugonde koleraliket jag skött. Alla ha' varit fattiga, så att jag ej kunnat få ens en bombasinsklädning, fastän det är ruskiqt att ansas med koleralik.

— Ni skall få en klädning af tibet af mig — sade doktorn — blott ni fyller er plikt.

— Tack, tack, doktor! Då är jag nöjd och kan gerna gå hem till mig tills i morgon, ty ingen lär stjäla bort ett koleralik, och man säger, att det vill spöka samma natt koleran fått ett offer, eller hur, doktor.

— Spöken, gumma, finnas blott i inbillningen. God natt med er!

— God natt, doktor! Jag har min tro för mej och vet nog, hvad jag vet.

Vid porten stodo de bägge männen troget på post och följde doktorn till byrån. Den ene frågade under vägen:

— Dog han, herr doktor? Vi känna honom bägge; det var Smitten, sämre trashank än vi. Han hade varit kapten vid ett landtregimente, sa' han.

— Ja, nog va' han kapten dagligen på krogarne, — ifyllde den andre stallbrodern, skrattande.

— Han dog i koleran, — upplyste läkaren. — De bägge männen hade ej lust till flera frågor eller lustiga infall utan togo af sig mössorna och utropade nästan samtidigt, då Lindberg skulle läsa igen sin port:

— Gud bevara döddoktorn!

Den gamla sjuksköterskan mumlade för sig sjelf, medan hon linkade hem till någon vrå af eländets kojor:

— Koleran är ej så dum, ty hon inbragte mig 1834 en vacker styfver, och 1848 kanske äfven kryar upp sig.

Då Lindberg kom in i sitt sofrum, kastade han pappersbuntens i en bordslåda och mumlade för sig sjelf:

— Denna gång var den asiatiska jätten min herre.

ANDRA KAPITLET.

I.

Några dagar efter nyss beskrifna händelse tilltog koleran, och läkardroskorna rullade oupphörligen. De rike nyttjade alla möjliga försigtighetsmått, och de fattige lefde såsom vanligt; men ingendera delen hjälpte.

Tårar fälldes, böner höjdes till himlen utan framgång. Farsoten kunde ej bevekas utan måste mättas med offer ur alla klasser, trots jämmerrop, klagan och qual af bittraste slag.

Doktor Lindberg hade haft en het dag och först klockan två på natten fått kasta sig oafklädd på sängen, för att söka några timmars hvila. Men helt hastigt känner han en hand fatta sin arm, och en fruntimmersröst utropar:

— Ni är en ädel människa, doktor.

Mitt barn håller på att dö. Det är mitt enda hopp i lifvet, ja till och med min tro på Gud, ty dör min son, då dö äfven både hopp och tro. Ni är mycket trött, doktor, men jag är ännu tröttare, ty jag har vakat många, många nätter och gråtit såsom blott en förtviflad moder kan gråta.

— Håll upp, min fru, med edra klagande ord — svarade doktorn och ställde sig på golfvet, — jag är trött, och en moder vädjar aldrig förgäfves till en man af heder. Låt oss skynda, ty koleran klipper af lifstråden fortare, än ordet halkar öfver läpparne.

Den arma modern kunde ej svara af sinnesrörelse, men hon tackade läkaren med en blick ur djupet af sitt hjerta.

Doktorn tog sin väska och lemnade byrån i sällskap med den okända, som med hastiga steg ilade till sitt hem, der döden kämpade om hennes enda barns lif.

Gata efter gata beträddes, tills man äntligen stannade i en gränd framför ett gammalt ruckel, som syntes vara alltför bristfälligt för att lemna skydd åt människor.

Efter mycket besvär står doktorn vid sjukbädden, der en gosse hvilar, eller kanske rättare är färdig att lemna jorden. Modershjertat är förskräckt af fruktan att förlora sitt käraste. Hon kastar sig derföre öfver sin lilla älskling, betäcker hans läppar med sina kyssar, utropande:

— Doktor, doktor, han dör ju, min son, min Axel, och ni hjälper ej en moder? Hvarför har ni ej ett hjerta såsom jag, ty då skulle ni ej stå stum vid dödens läger? Folket prisar er och kallar er »döddoktorn», men folket ljuger, ty ni kan ej besegra döden.

En häftig gråt hindrade den olyckliga att utgjuta flera klagotoner. Hennes förtviflade blick fästades på läkaren, ty af honom ville hon ha dom. Lindberg rördes af denna ömhet, ty hvem kan se en moders sorg utan det innerligaste deltagande, och han tröstade henne med följande milda ord:

— Den lille pilten sofver blott. Han vaknar nog; men kyss honom ej så mycket, ty ni kundè sjelf få koleran och dö, då sonen får lif igen. Hvem skulle då sköta honom?

— Förlåt, herr doktor, att jag var moder, men nu skall jag lyda er i allt, blott jag ännu en gång får se mitt barn slå upp sitt öga.

— Detta språk är, på min ära, värdigt en sann moder, och låt oss nu kämpa med döden, som redan smugit sig öfver denna tröskel. Ah, Zacharias, du har nu en stund af värde i lifvet, då du ånyo får drabba ihop med blodsmannen — den svarte dödsvännen från Södern. Hvilket lappri att läka en tård lunga, njure eller lefver! Nu, Zacharias, får du kämpa om seger med *koleran*, mensklighetens värste fiende. Mången æskulap skulle darra vid blotta beröringen af denna klubbiga hud och behöfva handskar, men jag kallas ju »döddoktorn» och är van vid dödens kalla hand.

— Ser ni, min fru, — under det han ifrigt gned gossens kropp med sina händer, — huru purpurn går i strid med dödens blåa färg på er lille gosses läppar. Det är första signalen till stridens vinnande.

Dagen nalkas, mörkret flyr, hoppet vaknar i moderns barm, och döddoktorn prisar *Herran Den Evige, som allena kan gifva lifvet åter.*

Ödmjuk, storartad och sublim var Zacharias Lindberg i denna stund, då han ånyo ryckte ett offer undan döden. Hans ögon strålade af högre glans, hans bröst vidgade sig, och glädjens rodnad flög öfver hans kinder. Efter slutad gnidning öppnade han ådern på gossen. En klar stråle af människans bästa lifselexir, blodet, flödade fram, och kort derefter hördes barnet med matt stämma framstamma det sköna ordet: *mamma.*

Hvilken underbar musik i detta ord för hvarje människa, som har ett hjerta, och hvilken salighet för en moder att höra detta ord af eget barn, som nys var nära dödens tröskel!

Den okända hade fattat sitt barns hufvud mellan sina bägge darrande händer. Hon grät af glädje, då himmelen hört hennes böner och räddat hennes son. Hon smekte honom med ljuf ömhet och vände sin

tacksamma blick till läkaren, utan att kunna tala, ty hennes hjerta var öfverfullt.

Doktorn smålog och yttrade:

— Nu kan ni få kyssa ert barn, ty kolerans anda har vikit. Låt oss nu fortsätta arbetet, så skall, vid min ära, min svarta vän koleran denna gång nödgas erkänna sig besegrad.

Doktorn slog några droppar ur en flaska i ett tvättfat med vatten och började med en svamp tvätta gossens kropp. Derefter torkades han noga, sveptes in i en yllefilt och fick en rogifvande dryck.

— Han skall nu sofva tills i morgon förmiddag, — sade Lindberg, — då jag återkommer och vidare sköter honom. Gud har återgifvit er barnet, min fru, från dödens mörka kammare. God natt nu och hvilat er sjelf, ty äfven ni behöfver krafter.

Den tilltalade närmade sig läkaren med ädel hållning och yttrade dessa ord:

— Fattigdom och nöd äro denna bonings gäster. Jag var fordom i bättre omständigheter och bar då ett namn, som numera bör vara dödadt. Jag kan ej gifva er i belöning annat än det vitsordet, att ni är värdig att bära titeln »döddoktorn», som folket gifvit er.

— Tack, min fru, för dessa ord, — svarade Lindberg, — de äro mera värda än några lumpna guldslantar, de der fresta oss till dårskaper. Att hafva en natt kämpat med sjelfva *koleran* och *segrat*, är mera än guld och silfver, ty sådant förgås, men ej segrar för mensklighetens väl.

Zacharias Lindberg log åt den nu lyckliga modern och vandrade till sin byrå, sedan han oförmärkt instuckit en sedel bland medikamentsflaskorna på bordet.

Enkan sjönk ned på sina knän och tackade Gud, som räddat hennes barn genom den menniskoölskande *döddoktorn på Ladugårdslandet*.

II.

Med tanken på tibetklädningen hade madam Andersson verkställt det obehagliga arbetet att

tvätta den fattige Smittens lik. Hon munlade för sig sjelf:

— Besynnerligt, att jag ej kan räta ut karlens venstra hand. Det ser ruskigt ut att komma i grafven med knuten näfve, alldeles som han ville slåss med gastarne dernere. Jag skall gå till någon af granarne och begära hjälp, sedan jag först svept honom i de trasor, som finnas kvar. Fattigvården har sändt den vanliga kistan med litet hyfvelspån i botten, och ett lik hvilar lika bra på spån som på dun. Stackars Smitten, han var god, fastän han söp på krogarne, ty han gaf mig alltid en tår att smaka på, och därför sveper jag honom nu också. Tänk, att ett par usla lakan och ett örngott funnos i hans gömmor, och så skulle jag lägga hans värja vid sidan i kistan. Nå ja, i grafven vet man ej hvad som kan hända. Det kan vara bra att ha ett vapen med sig. Se så ja, nu är allt i ordning, bara jag får hjälp till näfven.

Madam Andersson hade skurat likrummet och bestrött detsamma med granris, så att det hela fått ett någorlunda anständigt utseende. Hon gjorde allt detta, emedan »gamle Smitten» varit en beskedlig stackare och alltid språksam emot den gamla gumman. Dessutom tyckte hon synd om honom, att han var så ensam i världen, och att ingen förbarmade sig öfver honom.

III.

På Grefgatan å Ladugårdslandet hade madam Andersson städning hos en ungtkarl, som äfven förfallit efter att hafva sett bättre dagar. Han bar namnet *Rudolf Elving* och var f. d. landtmätare till yrket. Vi följa med gumman till ingenjörens bostad. Grefgatan var på den tiden betydligt ruskig, fattig på stenläggning och ljus, men rik på rucklen, der uselhet, liderlighet och elände sökte skyla sig för mensklighetens blickar.

Nära nog i slutet af gatan bodde hr Elving en trappa upp i ett slags hus, som bort kallas näste, ty det hade ett

sådant utseende. Ett starkt ljussken strömmade ut från fönstren och en dryckessång utfördes af en någorlunda bibehållen baryton.

Gumman stannade och yttrade till sig sjelf:

— Han måste fått några penningar, eftersom han har flera ljus tända. Kanske jag kan få ut en månad för städning. Jag har visst att fordra för fem eller sex månader. Elvingen liknar Smitten och bjuder gerna, när han har något att bjuda på. Jag förmodar, att dessa bägge trashankar nog kände hvarandra. Tänker bedja Elving följa med och bryta upp näfven på liket, bara han ej redan har supit för mycket.

Gumman trefvade sig fram uppför den dåliga och mörka trappan samt knackade på en dörr, hvarvid sången tystnade och en stark stämman hördes ropa:

— Stig in!

Den tafsa, som nu upprullades, är värd att beskrivas. Ingeniör Rudolfs Elvings bostad bestod af ett stort rum med tre fönsterluster jemte ett litet sofgemak, liknande en skrub. Det stora rummet hade måhända fordom haft tapeter och ett anständigt tak af kalk, lim och färg, men numera började röret titta fram ur väggarne och tegelpannorna i taket, såsom bevis på slarfvig husvärd, eller kanhända att hyresgästen ej ville underkasta sig reparation. Fönsterkarmar och paneler syntes hafva undergått någon eldsvåda eller belägring, ty de voro våldsamt behandlade, och den ena biten hade lemnat den andra. Golfvet var här och der så nött, att sjelfva bjelklaget framträdde. Möblerna bestodo af ett stort träbord, som begagnades vid ritning, och några stolar med söndrig stoppning.

Bordet var öfverfullt af mat och dricksvaror, dock utan ordning och snygghet. Allt syntes direkt vara kommet från hökarboden och lagerkällaren, ty smör, fläsk, ost, skinka, korf, kaviar, böckling, lax och gurkor m. m. lågo i sina papper och ej på tallrikar; likaså hade åtskilliga dricksvaror fått plats, ej i karaffiner, utan i krus och buteljer. Brödkorg syntes ej till, utan en pyramid af hårda brödkakor och mjuka hvetebullar intog centrum af f. d. landtmäteribordet.

Öfverst vid detsamma satt värden, f. d. landtmätaren *Rudolf Elving*. Vår man kunde vara ungefär trettiofem år, ehuru hans yttre påbördade honom en ännu högre ålder, ty håret var gråsprängdt och anletet djupt färadt, pussigt och härjadt. Örgier hade borttagit större delen af en ovanlig skönhet och i dess ställe satt förnedringens stämpel på denna menliga skapelse. Der fordom rodnad och hvithet i förening hade täflat att framvisa en vacker hy, der brann nu den purpurlåga, som alkohol framkallar, och blott ögat hade ännu något kvar af ungdomsglöd, ehuru äfven det syntes matt. Ingeniören var storväxt och starkt byggd samt presenterade sig f. n. i skjortärmarne.

Det öfriga sällskapet bestod af så kallade fördettingar, d. v. s. män, som *haft* platser i samhället, men öfvergifvit eller måst öfvergifva dem. Man kunde se på dessa »gentlemen», att de ännu sökte bibehålla »snitten», om också allt annat var borta.

Ingeniören hade heder af sitt värdskap, ty sällskapet syntes ytterst animeradt, nästan litet ankommet, så att alla ville prata på en gång, hvarför värden låtit gästerna undfågnas af en uppfriskande dryckesvisa.

Då gumman blef synlig, utropade Elving med hög röst:

— Minsann kommer ej en af gracerna till min supé. Välkommen, du åttioåriga mö, från någon kolerabädd. Se här finnas Bacchi safter för din torra strupe. Rudolf Elving har alltid varit en artig kavaljer. Skål, gumma!

Han räckte den gamla qvinnan ett glas med punsch, hvilket hon tömde i två klunkur. Derefter kastade hon en blick kring bordet och mumlade för sig sjelf:

— Han har det vanliga patrascket omkring sig, afsigkomna lathundar och fyllbultar; jag känner nog sällskapet och anser hela klungan ej värd ett kronans öre.

— Slå er ner, madam Andersson, — inbjöd värden med fryntlig ton, — och smaka på supén, ty ni är ju min hushållerska, husfru och kammarjungfru på en gång.

— Tack ska' ingenjörn ha, — svarade gumman, men jag är redan mätt och dessutom passar det ej kolerasköterskan att sitta bland sådana fina herrar, som baron Magnus Lockoff, löjtnant Klipping, kommissarien Uf, patron Sillberg och alla de andre, hvilka varit något i verlden, men nu likna utkramade citroner. Om jag kunde skratta, skulle jag skratta, men kanske det vore bättre att gråta öfver så mycken förnedring.

— Hvad sladdrar karingen? — ropade baron Lockoff med läspande tonart. — Vet hon ej, att en adelsman står för högt att kunna nedsmutsas af packet. Vore min fader, baronen och ståthållaren ännu i lifvet, skulle trollpackan sättas in för sin pratsjuka.

— Nej, men hör, hur det friherrliga blodet sjuder öfver, — inföll löjtnant Klipping i gäckande ton. — Magnus Lockoff drömmer om fordna tider, då han var kavalleriofficer.

— Nå, än sedan då! — utlät sig baronen högdraget. — Hvem kan förneka mig att ha varit officer och ännu vara af friherrlig börd?

— Stackars Magnus, — inföll nu i sin ordning inkasseraren Uf. — Han glömmer, att han bor i en grop vid Hötorget och duar med åkardrängar. Akta dig, Klipping, att du ej får en utmaning på halsen.

— Tyst, mina herrar, — utropade värden, — här får ej grälas, utan bara skämtas. Bry er ej om gummans prat. Hon är gammal och har svårt att hålla tand för tunga.

— Åhjo, ingenjör, — svarade madam Andersson, — jag har bevarat många hemligheter i min dag; men hvad tjenar det till att byta ord med en flock vildhjernor. Jag har ett ärende till er, ingenjör, annars hade jag ej kommit hit så sent.

— Vill ni ha pengar, — afbröt värden, — så kommer ni en timme för sent, ty min börs är tom och hela mitt kreditiv är uttaget.

— Bra sagdt, Rudolf, — ropade gästerna i korus, — kreditivet är tomt. Lefve drufvan och friheten!

Man drack och klingade samt lät rummet genljuda af en väldig skrattsalva.

Gumman Andersson mumlade för sig sjelf:

— Drick ni fyllbultar, så kommer koleran ännu fortare och täpper till munnen.

Högt yttrade hon, sedan skrattet dött ut:

— Jag visste nog, att ni surrat bort edra pengar nu som förr, så att jag blir bedragen.

— Stopp, madam Andersson, — inföll ingenjören i munter ton, — ni skall få ärfva mig. Jag har flera tusen riksdaler i osäkra fordringar, fastän gäldenärerne alla cederat bonis.

— Gumman blir då en rik arftagerska, — sade patron Sillberg.

— Bravo, Sillberg! — skrek sällskapet och tömde ånyo sina glas med sådan påföljd, att inkasserar Uf och löjtnant Klipping ramlade i golfvet.

— Håll mun på er, gastar, — utropade härvid gumman Andersson i vredgad ton, — och gyckla ej med en gammal, ärbar människa. Kan ni då höra mitt ärende, ingenjör, annars går jag min väg.

— Tala, tala, hedervärda fru, — sade värden, — ordet är fritt.

— Jag kommer ifrån en dödsbädd. Ni känner liket, ty det gäller Smitten.

— Är Axel Rothstein död? — utropade ingenjören och reste sig från stolen, medan en blekhet för öfver hans blossande anlete, och ögonen stirrade på be-rätterskan.

— Jag känner ej det namnet, utan *Smitten*, — svarade gumman. — Jag har redan svept honom. Han dog i koleran, men har venstra handen ihopknuten, så att jag ej råår få upp den. Eftersom ingenjören kände honom, kanske han vill räta ut hans näfve?

— Jag följer er genast, madam Andersson, — yttrade Elving med allvarlig ton. — Låtom oss tömma ett afskedsglas, mine herrar, och sedan skiljas åt.

— Så förargligt, att Smitten skulle dö just nu och att denna käring kom hit, — menade sällskapet och kastade trånande blickar på de blott till hälften tömda buteljerna.

Emellertid måste de rusige stallbröderne bryta upp, och till sist voro blott gumman och värden kvar.

Underrättelsen om Smittens död hade bortblåst alla spritångor ur Rudolf Elvings hjerna. Han påtog sin rock och gjorde ett slags toilett, medan madam Andersson stufvade in mat och buteljer.

— Axel Rothstein död, och jag lefver! — utropade ingenjören. — O, himmel din rättvisa nalkas! Kom, gumma! Låtom oss gå till den döde. Mina pulsar värka. Jag brinner i mitt inre, medan hjertat ligger inbäddadt i is. Rosina, hvar är hon, den engeln?

Ljusen utblåstes och festen hos f. d. landtmätaren Rudolf Elving var slutadt.

IV.

Lyktorna hade slocknat, så att det var svårt att leta sig fram. Kolerasköterskan och Elving nådde sent omsider det hus der den döde låg. Gumman framtog vid porten en liten lykta, som hon hade gömt i någon vrå och tände en ljusbit. Det var af nöden för att kunna genomtränga mörkret. Vid inträdet i rummet möttes nattvandrarne af en förpestad luft, som nära nog förqväfde deras andedrägt. Ingenjören drog djupt efter andan och utropade med orolig stämma:

— Denna atmosfer är kolerans och mycket smittosam; eller hur, madam Andersson?

— Är herrn rädd? — sporde gumman och tände två ljus, som voro ställda i omaka stakar vid den dödes kufvudgård. — Det var inte värdt, ty då får ni kanske koleran själf i natt; var karlaktig bara, så biter ingenting på er.

Rudolf Elving bemannade sig och steg fram till likkistan. Den döde såg förskräcklig ut. En fradga stod ur munnen, ansigtet var blått och ögonen blodsprängda.

— Han ser förfärlig ut, — sade ingenjören. — Man kan riktigt rysa öfver en dylik scen midt i natten. Jag mår illa. Låtom oss gå härifrån.

— Först måste ni hjälpa mej med att räta ut handen, — ifrade gumman, — ser ni inte, att den venstra är knuten?

Ingenjören fattade i den dödes knutna hand med sina bägge händer, men släppte den genast, ty en dödsfyla för genom hans kropp, då han vidrörde den iskalla handen.

— Jag förmår ej skilja den dödes fingrar, — försäkrade Elving. — Låt honom hvila i fred med sin knutna hand.

— Olycklige, så ni talar, — inföll gumman med högtidlig stämma. — Den som låter en död läggas i grafven med knutna näfvar, får sjelf ingen ro i sin graf. Näfven måste upp, och då ni är en stackare, måste jag väl försöka att göra Smitten denna sista tjenst.

Hon kastade ögonen kring rummet, liksom hon letat efter något, och gick till kakelugnen efter en eldgaffel. Med tillhjälp af denna öppnade sig småningom den dödes fingrar. Det var en hemsk stund. Ingenjörens panna lackade af kallsvett och hans kropp skakade. Han tyckte, att den döde fick lif och skulle resa sig upp, då man så våldförde sig på hans döda kropp. Kolerasköterskan deremot syntes vara utan känslor. Hon hade slutligen fått alla fingrarne raka, hvarvid en hoptofvad papperslapp nedföll på golvet. Ingenjören upptog densamma, hvarvid gumman utropade:

— Kanske Smitten hade en sedel öfrig i lifvet. Ingen kan vara den bättre värd än jag, som stått här och bändt med hans knutna näfve. Men nu är den också, gudilof, klar, såsom högra handen. Man säger, att den, som hjälper en död, får sjelf förlåtelse i dödens stund. Titta efter, ingenjör, om det var en sedel.

Med darrande händer uträtade Elving den skrynkliga lappen och höll den framför ljuset. Allt efter som han betraktade innehållet, tycktes han få nytt lif i sin förut darrande kropp. Ja, till och med en lätt rodnad flög öfver hans kinder. Han vek försigtigt hop lappen och stoppade den i västfickan.

— Nå, ingeniör, — frågade gumman, som ej bemärkt detta skådespel, — var det en sedel?

— Nej, madam, — svarade han, — det var numret på en begravningspsalm.

— Jaså, den stackarn hade ingen sedel och får väl ej heller någon plåt på kistan. Nu kunna vi gå härifrån.

— Smitten lånade af mig åtskilliga papper, — yttrade ingenjören. — Har ni sett några sådana, madam Andersson?

— Nej, men kanske de ligga i den gamla dragkistan, — menade gumman. — Ni kan sjelf leta.

All fruktan för kolera och döden syntes hafva lemnat f. d. landtmätaren. Han rafsade i alla dragkistans lådor, men fann inga papper. Han genomletade den dödes kläder, till och med stöflarne, men utan resultat. Då ingenting stod att finna, mumlade han med förargad ton:

— Någon har fått papperen, men jag har den viktigaste lappen i min ficka.

Högt sade han:

— I morgon kommer jag tillbaka med en doktor, som skrifver dödsattesten, och sedan reser jag till kyrkogården med min vän Axel von Rothstein.

— Tror ni ej att Smitten är död, — sade gumman småleende, — efter som ni skall ha attest på det?

— Man får ej graf öppnad förr än läkaren attesterat döden, — upplyste ingenjören.

— Jaså, — svarade gumman. — Skola vi nu gå?

Hon blåste ut ljusen, sedan hon tändt sin lilla lykta och bredde derpå lakanet öfver liket. Rudolf Elving hade ej mera något öga eller sinne för den döde vännen. Han lemnade likrummet med en viss förnöjelse, liksom han hade fått en skatt med sig.

Klockan var två då han och kolerasköterskan skildes åt. Natten var dimmig och gatorna folktomma.

TREDJE KAPITLET.

I.

Vi gå tillbaka tolf eller femton år och göra besök hos en familj på den vackra landtgården Kullersta i mellersta Sverige. Sommaren är i sin högsta färging. Luften är klar och värmen ej allt för tryckande. Stora lindar gifva skugga på gårdsplanen å Kullersta, och under en af dem upptäckes en grupp af tre personer, två herrar och ett fruntimmer.

Det är egaren af Kullersta, kapten Axel von Rothstein, och hans hustru, Rosina, samt landtmätaren Rudolf Elving.

De bägge herrarne hafva varit akademikamrater, och landtmätaren har blifvit kallad af godsegaren att mäta upp hans stora egor. Dessa tre människor äro lyckligt lottade af naturen. Kapten Rothstein är en förmögen man, aktad militär, afhållen kamrat samt begåfvad med godt hufvud, utseende och känsla för allt skönt och ädelt. Dertill är han nog lycklig att hafva en bildad, god och skön hustru vid sin sida. Ingeniör Elving är ännu vackrare än kaptenen och ytterst talangfull. Han målar med skicklighet, spelar piano, fiol och guitarr. Han har en ypperlig baryton och en förträfflig sångskola. Han är en fulländad sällskapsman, och vet att göra sig omtyckt lika väl af sitt eget, som af det täcka könet. De bägge akademikamraterne kunna vara ungefär tretio år och fru Rosina tjugu år. Kaptenen är blond, välväxt och något hypokondrisk till lynnet. Ingeniören är brunett, atletiskt bygd, glad och uppsluppen. Rosina är en vacker nordisk qvinna, skär och ren som dagen, ljuf som morgonfläkten. Redan flera månader har landtmäteriet pågått, och under tiden har vänskapen med sin rena fröjd hugsvalat denna trio. Rudolf Elving är Axel von Rothsteins bästa vän, och såsom sådan, äfven vän med hans fru. Kullersta har blifvit ett Eden, och den, som härvid har största förtjensten, är

Rudolf Elving, ty hans talanger äro ständigt omvexlande och fängslande. Han fördrifver med sången världens hypokondri, och han är själen i alla nöjen. Man leker teater, ger små konserter, ställer till baler och slädpartier, och öfver allt är Rudolf Elving i spetsen. De gamla fruarna hänrycker han med sin fina uppmärksamhet, de gamla herrarne med glada dryckessånger vid bålen, de unga fruarna och tärnorna tjusar han med musikens trollmakt, och de unge männen med sitt glada väsen.

— Hvad han sjunger väl, — hviskar fröken Silverling till fröken Hård.

— Och hvad hans ögon äro lik en italienares! — svarar den sednare.

Rudolf Elving är en »Don Juan», som sätter fruntimmernas hjertan i hastigare rörelse, och ändock utan afundsmän bland eget kön.

Kapten Rothstein hade skänkt den fordna kamraten från akademien sin vänskap, och bevisat det bland annat dermed, att han försträckt honom en rund summa till skulders uppgörande. Rudolf Elving ansåg sig kunna emottaga lånet, synnerligast då han skall mäta upp vännens stora egor, hvartill nog åtgå två eller tre år. Med arbetet var ej brådtom, och dessutom medtogo nöjena en dryg tid af året. Den eftersökte ingenjören måste äfven roa grannarne, och dessa voro ej få. Då Elving var borta några dagar, plågades Rothstein mer än vanligt af sin hypokondri. Rosina kunde ej ersätta vännen. Hon sjöng ganska väl och läste väl, men det var ej Rudolfs sång eller Rudolfs röst. Det smärtade den ömma hustrun, att se detta, och hon skulle blifvit afundsjuk på sin mans vän, om en sådan känsla kunnat finna plats i hennes rena hjerta. När Rudolf kom hem stod glädjen högt i tak. Han hade så mycket att berätta, och han berättade så väl. Kortligen: han var en trollkarl så väl borta som hemma. En enda person fanns dock, som ej syntes beundra ingenjören. Det var gårdens inspektör, Hans Lundström, en gammal trotjenare redan hos kapten Rothsteins fader. Hans Lundström var nära femtiotalet, fåordig, tyst och sluten.

II.

— I morgon vid denna tiden, — yttrar kapten Rothstein, — sitter jag i dammet på landsvägen. Dessa resor till mötet börja att trötta mig. Jag skall begära mitt afskåd.

— Deri gör du orätt, — invände ingenjören, — ty ingenting förströr hypokondri så bra, som ett friskt lif några veckor bland kamrater.

— Du har ju alltid älskat dina kamrater och känt dig glad vid hemkomsten efter mötet, — tilllade Rosina.

— Visserligen är det angenämt att återse kamrater och soldaterna i mitt kompani, men exercisen börjar att trötta mig och jag är ej road af stojet i ett läger.

— Du är för mycket bortskämd i ditt hem, Axel, — sade ingenjören, — derföre trifs du ej borta.

— Just så är det, — svarade kaptenen, — jag längtar efter min hustru, ty jag vet, att hon längtar efter mig.

Rosinas kinder purprades af välbehag vid dessa ord, och hon gaf sin man till belöning en blick af innerlig kärlek och ett ljuft småleende från de sköna läpparne.

Kapten Rothstein fattade sín hustrus hand och yttrade:

— Jag tackar dig, min älskade hustru, för din ömhet, och tillstår, att jag i dig fått den skönaste gåfvan på denna jorden.

— Hvad kan mätas med en god hustru? — sporde Rudolf.

— Åhjo, — sade kaptenen, — det finnes någonting, som kan vara nästan så värdefullt som kärleken, och det är vänskapen.

— Visst icke, — motsade ingenjören, — vänskapen är att likna vid solens värme om vintern, då kärleken deremot är solens glöd om sommaren. Om jag egde tusende vänner, skulle dock ej denna känsla

kunna uppväga kärleken till min hustru. Hon bör vara solen, ljuset, värmen, mitt allt i lifvet, i nöden och i döden.

— Du fantiserar, Rudolf, — invände kaptenen, kärleken och vänskapen äro alldeles olika känslor, ehuru båda af ädel natur och värda vår aktning. Jag kan älska min hustru på samma gång som jag älskar mina vänner.

— Omöjligt, — bestred Rudolf, — kärleken kan ej delas itu. Den, som fått mitt hjerta, vare sig man kan, älskarinnan eller vännen, den har det odeladt.

— Jag skall genast bevisa sanningen af mina ord, — sade kaptenen, — jag älskar min hustru och dig, Rudolf, på samma gång. Men känslan för hustrun är ej lik den för vännen. Om du sjelf vore gift, Rudolf, skulle du då blott älska din hustru och ingen annan medmänniska? Det vore en egoistisk kärlek. Den äktenskapliga kärleken är visserligen basen för hela lifvet, för hela samhället, men vi hafva skyldigheter äfven mot vår nästa och det allmänna. Jag skulle ej anse mig lycklig, om jag blott hade Rosinas kärlek och ej din vänskap, Rudolf, ty hon kan ej alltid ersätta dig, liksom du ej kan ersätta henne. Det främsta budet i min katekes lyder derföre sålunda: »Älska din hustru och dina barn, älska dina vänner och älska ditt fosterland.» Har jag rätt eller orätt, min hustru?

— Jag vågar ej uppträda såsom domarinna, — svarade den unga frun, — utan vill blott vara åhörarinna.

Du sammanblandar dessa olika känslor med hvarandra, — ifrade Rudolf. — Hvad har den lugna vänskapen och kärleken till fosterlandet att göra med den eldiga kärleken till en qvinna? Den som gifver en hand full med guld till ett barmhertighetsverk, får genast namnet människovän. Den som inbjuder till goda middagar, anser naturligtvis sina gäster för vänner. Den som gifter sig, påstår sig helt visst älska sin hustru, men så är ej alltid händelsen, ty högst få människor äro mäktiga den sanna kärleken och den

fasta vänskapen. Dessa höga känslor göra anspråk på bildning, upphöjd karakter och frihet från all egoism.

— Du har alltför stora fordringar på menniskohjertat, — inföll kaptenen.

— Ingalunda, — svarade ingenjören, — jag kan ej tilldela detsamma flera pund än sjelfva naturen gifvit. Der bildning ej finnes, är menniskonaturen rå och således ej mäktig höga känslor. Den ande, som skall kunna hysa vänskapens eller kärlekens mäktiga känslor, måste vara fri från sinnliga elementer. Kärleken och vänskapen äro någonting himmelskt, som ej har att göra med jorden.

— Nu svärmar du, Rudolf, och glömmar, att vi alla höra till jorden, och således äro beroende af hennes anda. Men detta hindrar ej att både kärlek och vänskap blomstra rundt omkring oss. Ja, jag påstår, att dessa känslor äfven finnas hos obildade menniskor. Bonden är ej synnerligt bildad, men älskar lika fullt hustru, fosterland och vänner.

— Det är ej santt, — invände ingenjören, — bonden älskar ingen annan än sig sjelf. Han är genom sinnligheten fästad vid sin hustru och värderar henne ofta mindre än hästar och kor. Till fäderneslandet skattar han ej ett öre mera, än hvad debetsedeln ålägger, och vänskap anser han lika med duskap vid en punschbål. Der bildning ej fått odla hjertat, der kunna högre känslor ej slå rot.

— Men om du sjelf blir gift, — inföll Rosina småleende, — huru skall du då kunna sammanjemka kärleken till din hustru med kärleken till fosterlandet och dina vänner?

— Troligen skall jag aldrig våga gifta mig, — svarade Rudolf, — emedan jag väl ej kan finna en hustru som rätt förstår mig. Min själ brinner af en passionerad låga. Den som skall hafva del af denna låga, måste hafva samma natur som jag. Hustrun är för mig idealet af allt stort, skönt och fullkomligt på jorden. För henne går jag gerna i döden, men fordrar också detsamma tillbaka. Den simpla hvardagskänslan makar emellan kyler mitt hjerta. Den är en

värme, framkommen af brasan i salongen, men ej af blodet, som är vår lifsprincip.

Under ingenjörens ifriga försvar af den idealiska kärleken hade inspektor Lundström närmat sig sällskapet och tagit plats. Kaptenen vände sig till honom, sägande:

— Hvad tycker inspektor Lundström om en sådan beskrifning på kärlek och vänskap.

— Den eld som hastigt lågar upp, — svarade den allvarlige mannen, — har dåligt bränsle till näring och slocknar därför snart. Jag förlorade min hustru för femton år sedan, men älskar henne ännu lika varmt, fastän jag blott är en ringa inspektor med medelmåttiga pund.

— Kärleken är ett underbart ting! — utropade kaptenen — låt oss tömma ett glas för denna herrliga känsla.

Man drack och klingade. Rosina hade ej yttrat många ord under samtalets gång, men det var dock någonting, som liksom vibrerade i hennes hjerta. Hon hade en eldig natur och lät måhända mera känslan än förnuftet råda öfver sitt inre.

Dagen efter detta samtal reste kapten von Rothstein till mötet.

III.

Vänskapen är en helig känsla. Rudolf Elving trodde sig ega densamma. Hans hjerta klappade varmt för Axel von Rothstein, den fordne akademikamraten och den nuvarande välgöraren. Då kaptenen reste, yttrade han.

— Rudolf, sök att skingra ledsnaden för min hustru. Roa er, res till grannarne och berätta sedan för mig om er glädje. De första dagarne efter kaptenens afresa, syntes landtmätaren föga till i salongen. Han var ute på egorna hela dagen och Rosina var ensam. Men en eftermiddag inträdde han helt oförmodadt i ett litet kabinet, der Rosina brukade vistas.

— Nej men si sådan ovanlighet, hr ingenjören behagar höra efter, om värdinnan lever — utbrast den unga frun med skämtsam ton och ihopslog sina små händer. — Du skall få en moralkaka, därför att du varit oartig emot mig och min man, som bad dig vara en artig kavaljer.

Jag har arbetat — inföll Rudolf — och hvilar denna eftermiddag.

— Sää, — sade Rosina — man arbetar flera dagar och har ej tid att ens helsa på mig. Här får jag sitta ensam och sällskapa med den snälle Lundström, som blott talar om skörden.

— Jag måste då bedja om förlåtelse för min oartighet — yttrade Rudolf — och skall förbättra mitt fel.

— Du har min förlåtelse — svarade Rosina småleende och inbjöd ingenjören att taga plats — blott att du nu blir rätt underhållande.

— Hvarom skola vi tala — sporde ingenjören — jag står till din tjänst?

En främmande skulle ovilkorligen utropat: hvad dessa menniskor äro vackra, hon, en rosenknopp under mörblå nordisk himmel och han en mörklagd söderns telning.

— Välj ämne sjelf.

— Mins du Rosina, att vi aftonen före din mans afresa talade om kärlek och vänskap, men du yttrade dig föga. Skola vi upptaga detta ämne.

— Hvarför icke — svarade Rosina — börja du, så skall jag svara.

— Det måtte vara en egen värld, — yttrade den unga mannen — då hjertat är besegradt och tillhör en annan. Beskrif denna känsla, Rosina, du som älskar din make, min bästa vän på jorden.

— Näja, hvarför icke — svarade Rosina lätt rodnande — jag var inackorderad i en aktningvärd familj, der man gerna såg främmande. Bland desse var min man en. Hans sätt var enkelt och behagligt. Han ansågs för en hederlig man. Jag var en fattig flicka och berodde af andras medlidande. Tanken på oberoende födde kärlekens känsla i mitt hjerta, tror

jag, ty efter några veckors bekantskap friade Rothstein och jag gaf honom ja.

— Huru nyckfull naturen är — inföll Rudolf — då hon låter diamanten tappas i smutsen. Det skönaste skall förtrampas utan hopp om dagsljus.

— Jag förstår ej dessa ord — frågade Rosina — skulle mitt lif kunna stå i någon beröring med din liknelse?

— Hvarför icke! Din oförsörjda ställning kom dig att glömma ditt hjertas heligaste fordran. Du gifte dig utan kärlek.

— Rudolf, så du talar — utropade fru Rothstein ej utan en viss förtrytelse, som dref rodnaden upp på hennes kinder — jag gaf min man ej blott ett läpparnas ja utan äfven mitt hjerta.

— Sålunda resonera alla i din ställning. Det är förnuftet som köpslår med hjertat. Tror du, att den sanna kärleken tänker på bröd, framtid och oberoende? Ack nej, den vore då ej mycket värd och kunde ej skryta med himmelska anor. Se på den unga flickan, som älskar. Hon lefver i en högre verld och glömmmer den jordiska. Hon har blott sett sitt ideal och ännu ej talat med honom, men hon älskar honom, vare sig han är rik eller fattig, hög eller låg. Hon kan ej älska någon annan, äfven om hennes kärlek blifver obesvarad.

— En sådan kärlek — inföll Rosina — är blott romanens, och dessutom skadlig, ty en ung flicka kan ej alltid pröfva sig sjelf.

— Hvem skall då pröfva? Männe en gammal tant eller onkel? Det himmelska guldet skulle vaskas af simpla människohänder. Hvem lärer den lilla fogeln att älska? Jo, naturen. När mön står färdig, prydd af Gud med oskuld och behag, då ljuda underbara toner i hennes hjerta. Hon längtar efter någon att sluta sig till, och i ett enda ögonblick kan kärlekens låga vara tänd. Blott en enda blick, ett ord, gjorde en ljuf oro i den barm, der förr var så stilla frid. När ynglingen lemnat barndomens lekar och går in i lifvets allvar, kommer snart hans bröst att klappa af längtan efter kärlek, ty naturen har så

ordnat. Han söker ej men möter ändock i sin väg *henne*, som kommer hans hjerta att brinna af nya känslor. Om hon är hyddans barn, funnet i skogen eller på gatan, eller om hon är rikedomens dotter — det gör detsamma, — kärleken föddes utan vetenskap derom. Det är Gud, eller kanske en engel, som förer kärleken till kärleken. Derföre är den så hög, så skär, så ren, lik den äkta perlan, lik den ljusa solstrålen, lik den väna vestanvinden. Om silfver fallit i de gamles lockar, så komma de dock alltid i håg sin *första* kärlek. — Han talade med hänförelse och Rosina kände hur hjertat klappade af välbehag.

— Du är inspirerad, Rudolf, och har kanske rätt, men detta oaktadt vill jag påstå, att min kärlek till min man är lika så ren och helig som den af dig beskrifna.

— Den som aldrig varit fattad af den sanna kärlekens heliga låga — yttrade Rudolf — kan ej beskriiva denne. Din kärlek till din man, Rosina, är aktningvärd, men egoistisk.

— Hur kan då *du*, Rudolf, så noga analysera kärleken — frågade Rosina — då du aldrig älskat?

— Kanhända, att mitt hjerta är träffadt — svarade han med en röst, som var känslfull — fastän det måste ensamt lida.

— Hvilken nyhet! — utropade Rosina med förvåning och öfverraskning. — Skulle *du* vara kär? Finnes någon kvinna på jorden, som kan tillfredsställa din glöd.

— Nej, en sådan finnes ej, ty hon är död, fastän hon lefver. Hon är ingropad på en oriktig jordmån, der hon aldrig får utveckla sig. Hon skulle blifva en herrlig ros, men tynar nu bort, ehuru hon sjelf ej förstår det. Slafven känner sin boja, men bryter den ej. Qvinnan dödar sitt inre genom de yttre sinnenas tillfredsställande.

Hvad menade han med dessa ord? Rosina förstod dem ej, men de åstadkommo en svallning i hennes blod. Ingeniören reste sig upp och lemnade rummet, sägande:

— Nu måste jag till mina tegar, fastän själen är hos *henne, idealet*, som lefver i mitt inre och förstor mig.

IV.

Rosina fick änyo vara ensam några dagar. Ingeniör Elving hade rest bort i affärer. Under sin ensamhet kom den unga frun att göra sina betraktelser. Hvarför syntes Rudolf ej mera till? sporde hon sitt inre. Hvem älskar han? Kanske han rest till sitt ideal? Rosinas nyfikenhet var väckt och hon önskade att få den tillfredsstäld. Dessutom längtade hon efter sällskap och Rudolfs var desto mera lockande som han hade en ganska öfverlägsen natur. Ändtligen kom han tillbaka och infann sig nu hvarje eftermiddag i kabinettet en eller två timmar. Konversationsämnen voro flerfaldiga, men man kom slutligen in på kärlekens område. Rudolf svärmade med sitt ideal och Rosina hörde på. Denna kärlek var så glödande, djup och hänförande, att den likasom gaf en elektrisk gnista ifrån sig. Qvinnan är svag för allt, som smickrar henne. Rosina började fästa sig vid detta Rudolfs ideal, som var utan namn och kanske blott ett foster af hans inbillning. Hon ville likna detsamma i behag och fullkomlighet, hon smektes af det beröm det erhöll, hon märkte ej, att hon sjelf blef detsamma af kött och blod. Rudolf hade måhända från första inträdet i Rothsteinska familjen ej haft ens en tanke på en brottslig kärlek till sin väns hustru, men nu, då han såg hur hans ord spridde gift i hennes själ, smög sig en förderlig lidelse in i hans hjerta. Rosina var skön, svärmisk och oskuldsfull. Maken var borta och hade sjelf rekommenderat Rudolf till hennes sällskap. Hon visste ej, att hon dagligen berusades, ty ännu brann oskuldens låga i hennes hjerta. Hon tilltrorde sig vara fästad vid sin make med allt för heliga band för att de skulle kunna rubbas af ett romantiskt svärmeri. Sålunda gingo några veckor framåt. Rudolf var numera flera timmar om dagen tillsammans med Rosina.

Han hade väl ej vågat att säga, det han älskade henne, af fruktan att blifva tillbakastött och körd på porten, utan nöjde han sig med att under larfven af vänskap än djupare bedåra den stackars oerfarna. Hon å sin sida misstänkte intet ondt utan behandlade Rudolf såsom en syster. Hon trodde sjelf på tillvaron af en andlig kärlek, som kunde existera bredvid en jordisk, helgad af kyrkans band. De smekningar broder och syster gifva hvarandra äro menlösa. Rudolf kysste henne och hon smålog. Hon afhörde begärligt hans glödande ord och kände en viss oro i sitt inre. Rudolfs böjelse öfvergick snart till passion. Ju mer han såg sig vinna på brottslig mark, ju djerfvare blef han.

Det var en eftermiddag. Rosina hade lutat sig på en soffa i kabinettet och insomnat. Helt oförmodadt inträdde Rudolf. Han såg den sköna gestalten vällustigt njuta af sömnen, han hörde henne hviska sitt namn, under det att ett småleende tog plats på hennes läppar och en rodnad betäckte hennes kinder. Frestelsen var för stor att motstå. Rudolf sjönk ned på sina knän, omfattade med sina händer det sköna hufvudet och vidrörde med sina läppar hennes. Hon sof, blef liksom magnetiserad och fattade Rudolf om halsen med sina händer. Blodet flög blixtnabbt öfver hennes anlete. Hon skakades liksom af en frossa vid Rudolfs kyss, tills hon vaknade och såg sig i hans armar. Hon visste ej, hvar hon var, utan lösgjorde sig från hans omfamning och utropade häpen:

— Hvad gör du, Rudolf?

— Jag älskar dig — bekände han med passionerad röst, fattande hennes händer i sina.

— Ser du ej, att du är mitt ideal, mitt lif, mitt allt på jorden. Då jag kom in, drömde du med mitt namn på läpparne och med bekännelse, att du älskade mig. Jag föll då på mina knän och kysste dig. Kan du förlåta mig.

Rosinas kinder voro ej mera röda utan bleka. Hennes ögon brunno af harm och förtrytelse. Hon hade kommit till besinning af den afgrund, dit man fört henne. Tanken på hennes ställning i lifvet kom henne att darra för sitt oförsvarliga svärmeri. Hon

ryckte sina händer ur Rudolfs och öppnade sina läppar för att gifva ett svar, som skulle i ett ögonblick sönderslita alla band dem emellan — då en röst ifrån förmaksdörren med feberaktig hetta sade:

— Tala ej, min fru; jag, eder make, är här, och maken är alltid makans taleman. Axel Rothstein älskade er en gång, ej såsom denna förförare, utan allvarligt och hederligt. Njuten af er brottsliga gerning att hafva förstört min heder och min jordiska lycka.

Kaptenen lemnade derpå rummet. Rosina sjönk maktlös ned på soffan, vred sina händer och ropade:

— Axel, jag är oskyldig, man har bedragit mig med falska ord. Rudolf Elving, ni har mördat min heder, gå ifrån mig ögonblickligen, jag befäller det likasom jag förbjuder er att mera visa er inför mina ögon.

Rudolf yttrade ej ett ord utan lemnade rummet, uppskakad af mångahanda känslor.

* * *

Kullersta blef nu ett sorgehus, der ingen ville vistas utom den gamle inspektoren. Det var han, som bemärkt den brottsliga lidelsen mellan Rudolf och Rosina. I det längsta var han en tyst åskådare, men slutligen dref honom aktningen för familjens ära att skrifva till husbonden och varna honom. Kaptenen reste genast och hemkom i ett ögonblick, som alltför väl besannade inspektorns varning. Hade han ej bevistat detta möte, så skulle hans lifs lycka ej lidit skeppsbrott.

FJERDE KAPITLET.

I.

På gränsen mellan Småland och Blekinge, djupt in i skogen låg Risinge herresäte, tillhörigt patron

Bengt Sillberg, hvilken varit handlande men öfvergått till landtbruksskötsel. Patron Bengt Sillberg är en rödligt och gladlynt man, som gerna språkar med grannarne vid toddyglaset och är gästfri. Ryktet vill visst påstå, att Sillbergs handelsbana varit något tve tydlig och att han ofta blifvit kallad inför lagens bord af »oförskämda» bönder för falsk vigt och krångliga fordringsanspråk, men Sillberg har alltid rentvått sig och de stackars bönderna fått betala ännu mera.

En gång blef det eldsvåda på Risinge och det hvi skades, att patronen sjelf tändt på brasan, hvarföre han blef hårdt efterklämd, men räddade sig af brist på full bevisning och genom talang hos sin sakkörare, kommissionären Isac Uf, som var mycket hemma i lagens förvrängande och utrustad med mycken oförskämdhet inför domstolar. Om patron Sillberg var rik eller fatig, visste man ej, men han förde stor stat, och detta gäller ofta för rikedom. Han var ungarl och hade talrik betjening. Nyssnämnde kommissionär Isac Uf hade ej heller synnerligt godt rykte om sig. Man påstod, att han advocerade både åt käreande och svarande parten på en gång samt att det var betänkligt att anförtro honom penningar, emedan han tidt och ofta gjorde cession. Isac Uf hade lätt för att uttrycka sig, var ej utan hufvud och satte högt värde på bordets njutningar. Han var dessutom mån om sin klädsel och hvarken ful eller vacker. För närvarande var den gode kommissionären på besök hos sin vän Sillberg.

Vi finna dem ingripna i ett lifligt samtal. Cigarrerna anlitas flitigt liksom punschglasen.

— För att kunna på ett värdigt sätt representera — yttrade patronen — måste jag hafva penningar, mycket penningar, och just nu är en förbaskad kris i landet.

— Jag har ju gifvit dig ett godt förslag i handenom — inföll kommissionär Uf. — Du säljer Risinge mot Kullersta och förtjenar en vacker summa.

— Hur vet du, att kapten von Rothstein vill sälja sin vackra gård? — frågade patronen.

— Jo, dermed förhåller sig på ett eget sätt — meddelade hr Uf — det är högst romantiskt. Kap-

tenen hade en vän i den vackre ingenjör Elving. Han trodde så åtminstone, ty kaptenen betalade Elvings skulder och jag hade den äran vara inkasserare på flere reverser. Men man kan aldrig lita på sina vänner. Otacksamhet är verdens lön. Herr Rudolf Elving var ej nöjd med blott penningar utan kastade äfven sitt öga på kaptenens vackra hustru. Nu kom svartsjukan med i spelet och de bägge herrarnes vänskap förbyttes i hat och ovilja. Kaptenen körde landtmätarn ur huset och reste sjelf utrikes. Den stackars enkan förvisades till Stockholm och på Kullersta har en gammal inspektör fått styra och ställa efter behag.

— Hvarför skiljde ej kaptenen sig ifrån den otrogna hustrun? — frågade patronen.

— Svår fråga att besvara — menade advokaten — men rätta skälet torde ligga deri, att kaptenen fruktade, det Elving skulle ingå äktenskap med hans fordna maka.

— Nåja, förlusten af en trolös hustru är väl ej så stor?

— Kan så tyckas kära bror, men kärleken hänger ännu kvar hos kaptenen.

— Jaså, han hanglar med sina gamla minnen. Så mycket sämre. Jag har haft många qvinnobekantskaper i mina dar, men genast kört de sköna på porten, då jag märkt dem göra snedsprång.

— Emellertid lärer fru Rothstein sörja så förskräckligt och påstå sig vara oskyldig.

— Qvinnorna äro alltid oskulder, äfven om de öfverbevisas om motsatsen.

— Alltnog, sorg och elände kom öfver huset von Rothstein. Den fordne kaptenen har slagit sig på vin och spel samt reser jorden rundt för att förströ sina sinnen.

— Kostar penningar att resa, spela och dricka vin samt hafva exfrun i hufvudstaden, — sade hr Sillberg. — Räcker Kullersta till att betäcka allt detta?

— Nej, man har intecknat det betydligt och just derföre bör du köpa det genom byte, — tillrådde kommissionären. — Du får en god gård mot det förfallna Risinge och till köpare en försupen älskare, som vill

begravva sig i en skog, sedan han tröttnat att se slätter och ängar. Om några år är *han* ruinerad och *du* har gjort en af dina vanliga »elastiska» cessioner, der tillgångarne består i *siffror*.

Den satiriske kommissionären småskrattade, plirade med sina kattgrå ögon, under det ett punschglas halkade utför hans strupe.

— Hvad pratar du för dumheter, — utropade patronen med låtsad vrede. — Jag, Bengt Sillberg, har alltid ärligt gjort cession och rår ej för, om tillgångarna varit otillräckliga. Elaka tungor söka alltid att svärta olyckan, och du, Uf, borde akta dig för dylikt, ty det kunde stå dig illa.

— Du menar, att mina hos dig förfallna reverser med fyrti procents ränta kunde utlemnas. Nå väl, Bengt, då kan jag ju taga exempel af dig och göra en »elastisk» cession. Jesuiterne hafva lärt menskligheten att aflägga ed med smak. Man tänker på någonting annat än det man skall besvärja.

— Kloka karlar, herrar jesuiterorden, och du, Uf, har visst någon farbror inom jesuiterorden, som uppfostrat dig, ty du är slug som en räf och hal som en ål.

— Tack, bror Sillberg, för komplimangen, — svarade advokaten. — Jag ser, att du ånyo är vid godt lynne. Du har ej så orätt deri, att jag är slug, ty med slughet vinner man allt. Jag resonnerade häromdagen med mig sjelf och insåg, att jag var ruinerad och utan kredit. Derfor måste andra föda mig, då jag ej sjelf kan göra det. Men då dessa andra ej *vilja* göra det, så måste de *vingas* dertill, och kappsonen, jag nyttjar, heter *slughet*. Jag har utsett Rothstein till offer och erbjuder dig att vara med om affären.

— Hvad du är generös, — inföll hr Sillberg skratande, — du har intet att sätta i insatser, men vill ändock dela vinsten.

— Hvarför icke. Om *jag* ej vill, kan du ej plundra Rothstein, och detta är insats nog eller hur?

— Visserligen, men jag vill ej plundra någon menniska, — invände Sillberg, — du misstar dig på min karakter.

— Ja så, du har blifvit skenhelig. Lycka till. Jag reser då till löjtnant Klipping och skall inom några timmar öfvertala honom att vilja förtjena cirka trettiotusen riksdaler. Han bor också i en skog och har en ruten egendom.

— Så hetsig, käre Uf, vi äro ju alltid vänner. Jag bara skämtade. Låt oss komma till saken. Rothstein är offret. Hur stor kan förtjensten blifva och hvad fordrar du i arvode?

Kommissionären tog en ny cigarr, smålog inom sig sjelf åt sin seger och yttrade:

— Risinge kan värderas till hundratusen riksdaler och Kullersta till hundrafemtio eller hundrasjuttio riksdaler. Du öfvertager inteckningarne och gifver Rothstein dina reverser på tjugofemtusen riksdaler.

— Inte så illa uttänkt, bror Uf, men när skall saken begynna opereras?

— Den är redan börjad. Jag, din vän Uf, har redan tillskrifvit Rothstein, emedan han anlitat mig såsom kommissionär till sin egendoms bortbytande mot en annan.

— Du är en hederspascha, som tänkt på mig. Topp då! Jag är benägen för saken. Hvad begär du i mäklararvode.

— Jag skall vara billig. Du återgifver mig, efter affärens lyckliga utgång, mina förfallna reverser, som bestiga sig till sex eller sju tusen riksdaler, samt i dag kontant som handpenning såsom blifvande mäklare tre tusen riksdaler, så har du mig med hull och hår på din sida.

— Sådan varg att hugga till, — utropade patronen vresigt, — du får pruta till två tusen kontant.

— Omöjligt, Bengt Sillberg, tiderna äro dåliga. Affären briljant. Klipping får ge dubbla summan.

En betjent inträdde med en postväska.

Patronen öppnade låset och framtog ett bref jemte tidningar. Ett adligt sigill fäste uppmärksamheten på ett bref. Advokaten yttrade:

— Om jag ej mistager mig, är det von Rothsteinska vapnet. Jag skref för en tid sedan till kapten

von Rothstein och bad honom göra ett besök på Risinge. Kanhända han låter underrätta om sin ankomst.

Patron Sillberg bröt brefvet, som verkligen var ifrån Rothstein. Han gaf tillkänna, att han var spekulant till Risinge och ville sälja Kullersta, hvarför han oförtöfvadt skulle besöka Risinge.

— Gratulerar, bror Sillberg, — utropade advokaten. — Mitt utsäde börjar mogna. Om några dagar är affären uppgjord. Fiffa upp gamla Risinge, så kommer allt att gå som en dans.

— Ja, minsann, har du ej varit en klok mäklare denna gång, Uf, och jag är dig förbunden.

— Alltså går affären Klippings näsa förbi, och jag får bedja dig om mina tretusen riksdaler.

— Du skall få ett tusen, men ej mera, ty min kassa är skral, och samma dag köpekontraktet skrives under, erhåller du resten, ehuru dina pretentioner äro stora.

— Får gå då för ett tusen i dag och två tusen *innan* köpekontraktet underskrives. Dessutom betingar jag mig i mäklararvode *offentligt* en half procent af säljaren och en half af köparen.

— Du Judas till vän, får du aldrig nog? — utropade patronen och fyllde glaset.

— Skål, Bengt, och lycka till egandet af Kullersta, — svarade kommissionären. — Stackars kaptan Rothstein, som nu blir plockad.

Patronen och mäklaren skrattade med full hals åt den olycka de beredde en medmänniska, samt dyrkade Bacchus hela aftonen så flitigt, att de måste forslas i säng.

II.

Tre år hafva förflutit, sedan kaptan Rothstein hemkom från mötet och öfverraskade sin hustru och Rudolf Elving i deras kärleksaffär. När vi nu inträda på Kullersta gård, möter oss ej samma grupp som en gång förut. Lindarne äro sig lika och inbjuda till

hvila under sitt gröna tak, men den fordna trion af make, maka och vän är ej mera. Det kärleksfulla skrattet, de vänliga blickarne, de trofasta handslagen morgon och afton — hvar äro de?

Egaren är dock hemkommen från en utrikes resa, men han är ensam. Hon, den fordom kära maken, är borta, och vännen, som var lik ormen i paradiset, äfvenså. Allt är öde, dystert, själsmördande och graflikt.

Kapten Rothstein går med tunga steg genom väningens alla rum. Han stannar framför sin hustrus porträtt. Han ryser till af smärta, då han ser hennes skönhet, hennes inbjudande leende, hennes varma blick, och han utbrister med dämpad röst:

— Allt detta var mitt, men vännen stal det ifrån mig. Ännu klappar mitt hjerta af kärlek till dig, Rosina, ehuru jag borde hata dig.

— Kärleken hörer himlen till, men hatet afgrunden, — hördes en röst förkunna, och då kaptenen vände sig om, varseblef han sin gamle inspektor.

— Ni har rätt, gamle vän, — sade kaptenen, — hatet är afgrundens. Jag har känt det nu i tre år. Det bränner kring hjertat och vill förbränna det, blott det får tid. Svartsjukan är en väldig blåsbalg.

— Min gode husbonde, tala ej så, utan bed Gud göra ert hjerta försonligt mot dessa olyckliga två, som en gång voro er så kära.

— Ni begär mycket, då ni vill, att hyenan skall bli vän med lejonet. Kärlek och hat likna eld och vatten. De kunna ej hopsmälta utan söka förtära hvarandra. Jag har nu nästan begrafvit min kärlek, men för att den ej skall stjåla sig ur grafven, har jag satt hatet till väktare.

Den gamle inspektoren stod svarslös vid dessa ord och kunde blott inom sig beklaga sin olycklige hushonde. Efter några ögonblick yttrade kaptenen:

— Jag tycker, att flera tiotal af år förflutit, sedan jag var på Kullersta. Jag har blifvit gubbe på tre år. Håret är grått, kinderna infallna och ryggen krokig. Ser ni, Lundström, att hatet är en väldig makt. Jag trifs ej mer på det solljusa Kullersta, utan flyttar till skogs, der solen är sparsam.

— Hvad hör jag, — utropade inspektoren med oro i rösten, ryktet skulle då vara sant, att kapten sålt Kullersta?

— Ja, det är sant och bör ej förundra er, som vet, hvad jag här upplefvat.

— Men er son har rättigheter, och han skall en gång ha skäl att förebrå er.

— Min son, sade ni. Jag har ingen son eller vill ingen hafva, ty han är ammad vid en falsk modersbarm.

— Oskulden är alltid ren och himlen vakar öfver densamma. Ni skulle se såsom jag, hur er hustru gråter och smeker sitt barn, så skulle ni snart förlåta henne.

— Med tårar försonade Magdalena himlen, men de rentvådde ej den kyskhet, hon oskärat på jorden. Rosina må likna Magdalena, men jag förlåter henne ej. Låt oss lemna detta ämne. Ni menar väl, min gamle vän, och söker lappa ihop två hjertan, som äro döda.

— Hvem har köpt Kullersta, om jag vågar fråga? — sporde inspektoren.

— En patron Sillberg, som eger i utbyte en gård på gränsen af Småland och Blekinge. Gårdens namn är Risinge.

Vid denna underrättelse slog den gamle inspektoren ihop sina händer och utropade:

— Hvad har ni gjort, herr kapten? Sillberg är en illa renomerad man, som skall bedraga er. Jag känner till Risinge. Det är ett vanvårdadt ställe, dålig jord, stora onera och ligger i en ödslig trakt.

— Det är just läget, som behagar mig. För öfrigt är köpekontraktet redan underskrifvet och bevittnadt af hrr Uf, kommissionär, och Klipping, löjtnant.

— Kunde just tro, att herr Uf var med i affären, — inföll inspektoren, — han är en farlig man, en så kallad bränvinsadvokat af värsta sorten. Namnet Klipping är för mig obekant.

— Arealen af jorden är visserligen mindre på Risinge, men skogen är betydligt större, — fortfor kaptenen. — Jag har gjort byte och fått trettio tusen

riksdaler emellan i reverser, utgifna af patron Sillberg å olika tider. Hela summan skall vara betald inom tre år.

— Herr kapten får aldrig ett öre af denne Sillberg, — profeterade Lundström, — och det säkra är, att han ruinerar kapten, såsom han gjort med många andra.

— Ni kan måhända få rätt, Lundström, men jag kan ju belåna eller sälja reverserna i denna dag.

— Ingen bank belånar Sillbergs reverser och för öfrigt säljer nog Sillberg Kullersta i rippet.

— Nåväl, då är jag bedragen och får bära äfven detta slag. Nu till ett annat ämne. Ni har naturligtvis lemnat min hustru det bestämda underhållet under min frånvaro i utlandet?

— Naturligtvis, herr kapten. Jag har besökt den olyckliga frun flera gånger om året. Hon bor i Stockholm och liknar en skugga mot fordom. För mig har hon ett stort förtroende. Hon har yppat hela sitt hjerta och derinom bor nu, såsom fordom, blott dygd och ära.

— Om ni talade med en engels tunga, kunde ni ej öfvertyga mig om denna qvinnas ärbärdhet, ty mina ögon hafva sett henne omfamna en älskare, och detta vittnesmål kan ej jäfvas.

— Läs hennes bref, herr kapten, så får saken sin rätta belysning. Frestelsen kan öfvermanna den fastaste vilja. Jag anade föga godt om denne ingenjör, då han kom i huset. Han använde någon gemen list för att söka förföra er fru.

— Försvara ej brottet, Lundström, utan straffa det med förakt. Alla band mellan mig och min hustru äro upplösta. Jag är ensam med min smärta och väntar blott på förlossningens stund.

— Tala ej så, herr kapten, utan låt tiden verka till förändring i ert hjerta. Dessutom har ni ej skådat er son, den lille engeln, som är en afbild af er sjelf. Han heter Axel.

— Jag förlorade kärleken till mitt barn, då jag förlorade kärleken till min hustru, — sade kaptenen med sorgsen stämma. — Jag har lidit skeppsbrott på allt, hvad som är kärt i lifvet.

— Gud skall återgifva er både hustru och barn, blott ert hjerta förlåter.

— Har ni hört något om Elving? — afbröt kaptenen. — Jag kan knappast uttala hans namn.

— Ingenjören har blifvit rumlare. Han söker utsväfvande sällskaper, sköter sig dåligt och synes luta åt förfall.

— Det onda samvetet har vaknat och behöfver söfvas. Besöker älskarn sin älskarinna? — frågade kaptenen med en röst, omöjlig att beskrifva, ty i densamma låg hat, svartsjuka, bitterhet och förakt.

— Att herr kapten ens kan tänka sådant om sin ädla fru. Förr skulle hon vilja se bödeln inträda än denne man, som hon föraktar af hela sin själ.

— Sådana äro qvinnorna! — yttrade kaptenen, — först gifva de kärlek och sedan hat. Min hustru har aldrig älskat mig. Jag ser det nu. Rudolf Elving tände denna låga i hennes bröst. Jag kom i rättan tid för att släcka den brottsliga kärleksglöden och i samma stund se mig sjelf bedragen. Låt oss ej tala mera härom, ty smärtan blir för stor.

Kapten Rothsteins anlete var i denna stund en bild af den djupaste sorg. Han var olycklig, ty han älskade ännu sin hustru, fastän han sökte döda denna känsla. Den gamle inspektoren deltog i sin husbondes lidande och hoppades, att tiden skulle med sin försonande hand ånyo närma de skiljda makarne till hvarandra.

III.

Att vakna upp efter ett rus med värkande hufvud, slappa nerver och förslöade sinnen är ruskigt och obehagligt, men dock öfvergående, ty sömnen och luften återställa snart kroppen. Att vakna upp ifrån förlusten af make, jordisk lycka och till medvetandet af dessa förluster genom eget förvållande, är förfärligt, ty samvetet skall dagligen höja sin tysta, men anklagande stämma och smärtan skall småningom genomborra hjertat. Rosina kunde under flera år gråta öfver

sin olycka och bedja, men tårarnes källa var numera uttorkad och läpparna ville ej mera öppna sig till bön, ty bönerna höras ej. Han kom ej tillbaka, den förörättade maken. Han besvarade ej hennes bref. Han föraktade henne således, ty han hade ej frågat ens efter sitt barn. Den fordna skönheten är försvunnen. Sorgen har gnagit öfverallt tills hyddan fallit ihop. Det återstår blott ögats glans. Allt efter som hoppet om försoning dog bort i makans bröst, var hon nära hemfallen till förtviflan, ja, kanhända till vansinne, om ej himlen räddat henne genom hennes eget barn. Moderns hela inre liksom öfverflyttades på den lille sonen. Hon fick luft för det hopkrympta hjertat och kraft genom moderskärleken att lefva. Man undrade, hvem den stackars qvinnan var, som såg så lidande ut, oaktadt hon hade ett skönt barn vid sin sida. Alltid var hon sorgklädd och ensam med sin gosse. Hans joller framtröllade väl ett leende på modrens läppar, men det flydde hastigt, liksom det kommit dit af misstag. I Humlegården visade sig under sommaren ofta denna lilla grupp och ingaf medlidande, ty man anade, att den sorg, som här uppenbarade sig, var omätlig, obotlig och dödande. Mången deltagande ville närma sig och gifva tröst, men vågade ej, ty man fruktade att misslyckas.

De första åren kom rundligt underhåll till fru Rothstein, så att hon var befriad från ekonomiska bekymmer, men helt oförmodadt inträdde en dag inspektör Lundström och berättade, att kapten Rothstein var nära nog ruinerad, till följd af sina transaktioner med patron Sillberg, och således kunde det vanliga underhållet numera ej gifvas, utan stora inskränkingar måste göras. Ytterligare en tids förlopp kom visserligen Lundström lika vänfast på besök, men nära nog tomhändt, ty kaptenen var ruinerad och hade ej mera att gifva. Numera måste Rosina börja arbeta för sitt och barnets uppehälle. Denna förändring hade visserligen den nyttan med sig, att sorgen något lindrades genom arbetet, men å andra sidan började krafterna aftaga, ty Rosina var ej van att med nålen förtjena sitt bröd. Gubben Lundström sökte ännu att

bispringa af egna, hopsparda medel, men äfven denna sista källa utsinade småningom. Den arma modren måste sälja bort den ena möbeln efter den andra och det ena klädesplagget efter det andra, tills nära nog allt var borta. Fattigdomen är en farlig gäst, som småningom äter upp allt i huset, och sjukdomen är hans trogne stallbroder. Hvilket bittert lif mot fordom på Kullersta! Då hade Rosina sin make att stödja sig vid, nu var hon ensam med sina qual, sina försakelser och sina minnen. Döden skulle varit angenäm äfven genom ett sjelfmord, om ej moderskärleken ännu uppehållit så väl själ som kropp. Hon ville genom sin uppoffrande kärlek mot barnet liksom försona hvad hon brutit mot sin man.

IV.

Det var höst och kallt i luften. Högt upp i en vind bodde numera den fordom vackra och rika kaptenskan Rosina von Rothstein. Vi behöfva ej beskrifva fattigdomens och nödens bostad. En sådan kammare är sig alltid lik, ty den saknar all beqvämlighet och hemtrefnad. Det synes ännu, liksom man bemödade sig att dölja nöden, men den grinar fram än här, än der. Vid ett bord sitter en qvinlig varelse, blekare än döden, dock ännu vid lif, ty nälen ilar snabbt, förd af de magra fingrarne. Trogen sin sorg, är Rosina klädd i svart. På golfvet roar sig en liten vacker gosse med åtskilliga leksaker, spillror från bättre dagar.

— Mina hästar ha gått sönder, mamma, — beklagar sig den lille gossen, — kommer ej farbror Lundström och gifver mig nya?

— Han kommer nog, lille Axel, — svarade modren, — jag väntar honom hvarje dag.

— När kommer då min pappa, som är bortrest? — frågar gossen vidare.

Denna enkla fråga från det oskyldiga barnet skär genom modershjertat. Rosina måste lägga nälen ifrån sig, ty hela hennes inre är uppskakadt. Hon kan ej gifva svar på barnets fråga, utan blott betrakta sin

son med en blick, som är förtviflans. Barnet lemnar sina leksaker, hastar fram till modren, smeker hennes affallna kind med sin lilla, knubbiga hand och säger:

— Se inte så ledsen ut, mamma lilla, ty då blir jag så rädd. Jag skall ej mera fråga efter farbror Lundström eller pappa.

Modren kan blott sluta sin älskling till sitt hjerta. Hon förmår ej tala och skulle måhända duka under af sorg, om ej hjertat hade fått öppna sig i några tårar. En knackning på dörren lät höra sig. Axel skyndade att öppna och gaf till ett glädjerop, ty det var hans käre farbror Lundström, som ändtligen anlände.

— Si farbror Lundström! — ropade den raske gossen och klappade i sina små händer, — nu får jag nya hästar, mamma, och nya kläder.

Inspektör Lundström lyftade upp den lille pilten och kysste honom, sägande:

— Du skall få både hästar, kläder och mycket annat, min lille engel.

Medan denna kärleksscen försiggick, hade fru Rothstein tid att torka sina ögon och gå den käre gästen till möte.

— Välkommen! — sade hon och fattade den redlige gubbens hand. — Jag trodde vi ej mera skulle råkas i detta lifvet. Ni har dröjt länge.

— Ack, min fru, hvad jag är glad att åter få se er och den snälla gossen. En långvarig sjukdom har bundit mig vid sängen och hindrat mig att komma hit. Min oro för edert befinnande har varit stor. Nöden har helt visst varit eder gäst och ännu djupare förbittrat edert lif.

— Arbetet skänker frid och bröd, — upplyste fru Rothstein, och dessutom behöfver jag och mitt barn ej så mycket. Jag anade, att herr Lundström var sjuk och beklagar denna olycka. Gud vare lof, att ni lefver, ty ni är den ende vän, som jag och mitt barn ega. Kom och tag plats i soffan, och ännu en gång välkommen!

— Då jag gick de många trapporna uppför, — sade inspektören, — betogs jag af en viss bäfvan, att

ni, min goda fru, kunde vara död, och att barmhertigheten tagit hand om gossen. Men himlen har hört mina böner och låtit mig ännu en gång komma till hjälp. Jag ser på möbleringen i detta rum, att bekymmer ej saknats. Huru skulle ni, min goda fru, kunna med handarbete föda både er sjelf och barnet? Detta är omöjligt, utan ni har måst sälja ert bo bit för bit.

— Hvad frågar jag efter möbler, blott att mitt barn har föda, — inföll fru Rothstein, — låtom oss ej mera tala om dylikt, utan meddela mig något från fordna, kära trakter. Mitt hjerta liknar en åker, förtorkad af hetta. Liksom åkern behöfver vatten, så längtar mitt inre efter en solstråle, en helsning från maken, den förorättade och olycklige.

— Hvad jag har att förkunna om kaptenen, — yttrade Lundström, — är allt annat än glädjande. Kullersta har ånyo bytt om egare. Den nedriga patron Sillberg har gjort cession och kapten von Rothstein förlorat sina trettiotusen riksdaler. På Risinge trufdes ej kaptenen mer än några veckor, förr än han reste sin väg och skriftligen underrättade mig, att äfven den gården var såld. Jag har sedermera ej afhört kaptenen.

— Förskräckliga öde! — utropade Rosina, med klagande stämma. — Maken får lida för makans lättsinne. Denna berättelse, herr Lundström, har upprifvit mitt blödande sår. Jag tänkte, att jag ensam var dömd till lidanden af alla slag och skulle aldrig klagat, ty det var väl förtjent, men nu hör jag, att den oskyldige kanske saknar bröd och detta skall dag och natt tära på mitt hjerta.

— Öfverlemna ej hjertat åt förtviflan, min goda fru, utan förtrösta på den nådige Guden, som aldrig öfvergifver sin skapelse.

— Om ni, såsom jag, — svarade den olyckliga qvinnan, — gråtit i flera år och aldrig funnit någon tröst, skulle ni ej mera tro på Gud.

— Vi förstå ej pröfningens tyngd, — svarade inspektoren, — men erfara sent omsider dess välsignelse.

— Allt har en gräns. Så äfven smärtan. Då ni ej redan gifvit mig någon fridshelsning från min make, så förstår jag, att han ej ännu förlåtit mig.

— Han har på senare tider ej talat om sin hustru och sitt barn, — sade inspektoren, — och ej tillåtit mig att vidröra detta ämne.

— Således förskjuten, — yttrade Rosina med matt stämma, och kunde ej hindra att tårar runno utför de bleka kinderna.

— Mamma lilla, — ropade härvid Axel, — gråt ej, utan låt mig få smeka dig i min pappas ställe. När jag läser min aftonbön, skall jag bedja Gud, att han sänder pappa snart till oss.

Det fromma barnet sökte trösta och lyckades äfven, med oskuldens underbara förmåga. Moders-hjertat uppvärmdes ånyo af barnets smekningar. Fru Rothstein kunde återigen höra på den välvillige inspektoren, som yttrade:

— Jag har lyckats att skrapa ihop en liten summa, som jag beder fru Rothstein vara god och emottaga.

Han framtog ur bröstfickan en bundt sedlar och framräckte den, men fru Rothstein nekade att emottaga den erbjudna hjälpen, sägande:

— Då min man är ruinerad, kan jag af er ingenting mera emottaga, ty ni får ej för min skull göra uppoffringar af egna medel. Jag tackar emellertid för er godhet.

— Skulle det kunna såra att af en trogen tjennare mottaga ett lån, i fall det så bör kallas? — frågade den redbare gubben med nedslagen ton. — Jag behöfver föga för min person, men fru Rothstein har sitt barn att försörja.

— Då man ej kan betala, skall man ej låna, — invände fru Rothstein, — dessutom räcker min arbetsförtjenst till uppehälle.

Inspektör Lundström stoppade in penningarne, utan att vidare vara enträgen, samt anhöll att få taga lille Axel med sig ut i staden. Detta kunde modren ej neka, synnerligast som gossen vid detta förslag visade stor glädje.

Då inspektoren och Axel voro gångne, började

en smärtsam stund för Rosina. Hon tyckte sig öfvergifven af hela världen, och hennes hjerta ville nästan brista af sorg. Med darrande stämma hviskade hon till sig sjelf:

— Jag är så djupt föraktad af min make, att han ej ens nämner mitt namn mera. Har jag syndat så djupt, att ingen ånger kan bana väg till försoning?

V.

Det finnes ett litet antal människor på jorden, som lefva för att göra godt och sjelfva lärt sig att försaka. Inspektoren Hans Lundström hörde till denna utmärkta skara. Utan att Rosina anade det, hade inspektoren af sina medel underhållit henne och barnet, ehuru understödet skickades i kaptenens namn. Nu hade Lundström ånyo uttagit en summa af sitt hopsparade kapital, för att dermed hjälpa sin fordna matmoder, men blifvit hindrad af hennes grannligheten och ädla stolthet. Han sökte nu efter ett medel att kunna bispringa den olycklige frun, utan hennes vetskap. Efter något besinnande vände hon sig till en aktad jurist, som lofvade att mottaga summan och förebära densamma vara donerad af kaptenen till hans hustrus fördel. På sådant sätt kunde fru Rothstein ännu en tid vara skyddad för åtminstone nöd. Inspektor Lundström hade ej velat såra sin fordna matmoder med berättelsen om hennes mans förfall, utan i dess ställe uppgifvit, att han på sednare tider ej träffat kaptenen. Det var nog, att nödgas berätta om hans ruin. Gubben Lundström besökte under sitt vistande i Stockholm dagligen den olyckliga familjen och kom slutligen till den öfvertygelsen, att fru Rothstein lidit för mycket, för att kunna hafva något hopp om en längre lifslängd. Hans enda glädje numera låg i omtanken för den olyckliga modren och hennes son. Han ansåg sig mer än belönad, om han kunde lätta deras börda och sprida litet solsken på deras mörka stig. Huru jublade ej lille Axel, då han ånyo af farbror Lundström fått så många leksaker och dessutom nya kläder. Rosina kunde ej neka

gossen att behålla hvad han fått genom den ädlaste känsla af en menniskovän. Inspektoren var belåten med sitt görande, ty i det goda man utöfvar ligger en förnöjelse af högre art, som måste kännas, för att kunna rätt fattas. Vid afskedet lofvade inspektoren att snart återkomma. Rosina tryckte hans hand och yttrade:

— Säg min make, att jag ännu vill hoppas på hans förlåtelse, och att jag är den värd, ty mitt hjerta har alltid varit rent, fastän en mörkrets stund i lifvet förstörde en familjs lefnadslycka.

— Jag skall ännu en gång söka beveka honom, — svarade den gamle mannen, — men jag har föga hopp.

— Säg pappa, — jollrade Axel, — att om han ej snart kommer, gråter mamma ihjel sig och jag blir riktigt ond på honom.

Om kaptan Rothstein i detta ögonblick varit vittne till de sinas längtan efter honom, skulle hans hjerta uppfyllts af glädje och försoningens fridfulla anda omvänt hans inre; men han var i främmande länder och rufvade blott på en enda tanke: sin förstörda husliga lycka.

FEMTE KAPITLET.

I.

Man prisar snillet och afundas det; men ofta nog borde man göra motsatsen. Rudolf Elving hade af naturen blifvit begåfvad med snille, men han var derföre hvarken pris- eller afundsvärd. Han hade missbrukat sina gåfvor och skördat tistel i stället för drufvor. Vi återfinna honom några år efter den olyckliga katastrofen på Kullerstå. Han har sin bostad på Drottninggatan, umgås med glade, unge män, som mera älska nöjet än arbetet, och ej sörja för morgondagen. Ännu råder en viss elegans i hans väsende, liksom det finnes kvar en aftonrodnad af

den fordna skönheten. Ingeniören har sålunda ännu att förfoga öfver en vacker yta, en ledig sällskapston och ett tilldragande sätt, hvilket allt väger betydligt i den världsliga vågskålen. Men huru det ser ut i djupet af hans inre menniska blir en annan fråga. Minnet af Kullersta hade ej varit utan sina känningar. Samvetet ropade högt: att den, som förräder den innerligaste vänskap med falskhet och svek, är en dålig menniska, värd att föraktas. Elving sargades af dessa rop, som hördes både dag och natt, och sökte tysta samvetet med drufvans safter. Innan han sjelf visste det, var han en rumlare, som älskade glaset så högt, att det blef hans herre. Under denna gradvis skeende depravering fanns dock ännu en liten »oas» af oskuld qvar i hans hjerta, som ej förstörts af orgier, och denna oas var kärleken till Rosina. Eget nog, att ej denna känsla dödades i det ögonblick, den bränmärktes genom upptäckten. Tvärtom, då lidelsen rönt motstånd, blef den ännu våldsamare. Rudolf Elving hade lekt med ett qvinnohjerter, men under leken sjelf blifvit sårad. Han beherskades af passionen och glömde både förnuft, heder och ära. I stället för att skynda till den så djupt bedragne kaptenen för att bedja om förlåtelse och framför allt söka rentvå den oskyldiga Rosina, började hans hjerta att känna hat till den forдне vännen, och han gladdes vid ryktet om kaptenens sorg och ekonomiska förluster. Flera gånger hade han skrivit till Rosina och lidelsefullt biktat sitt inre, men hon hade sändt tillbaka brefven jemte några ord af det djupaste förakt. Detta retade ännu mera hans egenkärlek, och han uttänkte alla medel för att få nålka Rosina, men förgäfvos. Hon var en verklig Magdalena, som sträckte korset mot den farlige frestaren och segrade.

Då Rudolf Elving såg sig icke blott glömd, utan äfven föraktad, beslöt han att hämnas, och uppgjorde en förfärlig plan. Han ställde sig i förbindelse med kommissionären Uf och bibringade honom planen att inleda kapten Rothstein i affärer med patron Sillberg. Afsigten var att ruinera sin forдне vän. Detta lyc-

kades också, och härigenom blef äfven Rosinas öde ännu bittrare. Men ej nog härmed, en ännu större olycka skulle tillskyndas den olyckliga qvinnan. Ingeniören hade genom främmande tungor bibringat kaptenen en misstanke, att det var Rosina, som varit orsaken till Rudolfs felsteg. Misstanken öfvergick slutligen till nära nog öfvertygelse, och hade till följd, att den äkta mannen ännu mera afskydde sin hustru och började hysa medlidande med den forndne vännen, som råkat ut för en farlig qvinnas frestelse. Efter hand dref detta medlidande kaptenen till att söka upp rivalen och få en förklaring. På detta ögonblick hade ingeniören väntat, och det blef honom ej svårt att framställa Rosina såsom en sirén, hvilken lockat bägge i förderfvet. Derjemte visade den falske vännen en sådan djup ånger öfver sitt brott, att kaptensens medlidande ännu mera tilltog, och han tyckte sig hafva för hårdt bedömt sin forndne vän. Om det gamla förtroendet ej fullkomligt återkom, så började de bägge rivalerne att ånyo umgås med hvarandra. De voro numera rumlare bägge två, och vid glaset glömmas lättare lidna oförrätter.

II.

Ingeniören satt en afton vid sitt arbete, då helt oförmodadt kaptenen inträdde.

— Se Rothstein! — utropade Elving med glad ton. — Välkommen! Jag ämnade mig just nu till ett litet spelparti på Piperska muren, men dröjer nu hemma för din skull, Axel.

— Ahnej, Rudolf, bry dig ej om mig. Jag är en sorglig umgängesmenniska, som bara plågar och gör otrefligt, hvar jag kommer. Gå du på ditt spelparti och lemna mig åt mitt öde.

— Du ser så blek och förstörd ut — sade ingeniören — någonting har händt. Jag är din vän och skall söka trösta dig, ifall du har förtroende för mig.

— Hvem kan man förtro sig till ibland dödliga? Jag hade en gång två vänner, men bägge beröfvades mig. Kan man hafva bättre vän än i sin hustru, som man äktat inför Guds anlete? Ändock bedrog hon mig med falska ord, falska smekningar och falska löften, och ännu mera, hon afundade mig en vän.

— Du glömmer, Axel — inföll ingenjören — att, då du upprifver dina egna sår, upprifver du äfven mina. Jag är visserligen herre öfver den fordna lidelsen i mitt bröst, men ångren är en gnagare på mitt samvete, som aldrig kan mättas.

— Nåväl — utropade kaptenen, som ej syntes fästa sig vid Rudolfs ord — du skall få del af min sorg, ty du är den ende som bör kunna fatta den. — De bägge herrarne slogo sig ned i en soffa. Värden tog fram punsch och påtände ljusen i en dubbelstake. Kaptenen framtog ett bref, sägande: — Jag har under flera år bekommit åtskilliga bref ifrån min hustru, men ej brutit dem förrän i går. Jag har medtagit det sista. Du skall få höra, hur falsk en qvinna kan vara. — Kaptenen vidrörde sitt glas och såg ej den blekhet, som öfverfor ingenjörens anlete. Brevet lydde sålunda.

Min make!

Himlen låter sig försonas med böner och tårar, men jorden är kall. Fordom hade jag en tröst uti tårarne, ty de lättade för ett ögonblick det förtviflade hjertat, men nu är äfven tårarnas källa utsinad. Hvad skall jag säga annat, än att jag felat af öfverilning eller i berusning, men aldrig med hjertats bifall. Din maka är kysk såsom den frommes bön. Hör mig, Axel, i himlens namn, medan ännu mina läppar kunna tala. Jag har aldrig älskat någon annan än dig, ehuru en orm kom in i vårt paradiset och förstörde dess frid. Jag har ransakat mitt hjerta och kunnat se ned i den afgrund, dit ormen ville störta mig. Jag ryser för det elände, min obetänksamhet dragit öfver en förut lycklig familj. Du tror din maka vara brottslig, men så är det ej. Om du vill ännu en gång se mig, skulle sanningen nog tala ur mitt öga, men du föraktar mig och vill ej låta hatets

förfärliga känsla förbytas i försoningens. Sök upp den eländige, som fordom kallade sig min och din vän, och fråga honom, om jag har någon del i detta förförelseverk, om jag uppmuntrat honom ens med en blick. Ehuru han är en dålig människa, så kanske samvetet drifver honom att bekänna sitt brott. Om jag visste mig vara brottslig, huru skulle jag då kunna undvara ormens sällskap och vilja återse min make? Den brottsliga kärleken toge väl då ut sin rätt, och min make blef föremålet för mitt hat. Tro mina ord och skynda till din maka och din son. Lifvet flyktar snart, och mina krafter äro ej stora. Din maka och din son kunna blott bedja himlen för ditt väl!

Din hustru, Rosina.

Om kaptenen under läsningen kastat en blick på ingenjören, så skulle hans tvifvel på hustruns oskuld troligen försvunnit, ty ordet »skyldig» var såsom ett känsmärke inristadt på förförarens panna. Allt det onda, han tillfogat den olyckliga Rosina, plågade hans samvete, men denna ångrens känsla förqvädfes snart af oädlare, och när brevet var utläst, hade ingenjören redan återtagit sin lugna yta. Kaptenen hopvek brevet och ställde denna fråga till Elving:

— Hvad omdöme faller du om denna qvinna?

— Hon liknar sitt kön — svarade ingenjören — och man kan ej annat begära. Ormen är jag, och den får alltid felet för den störda friden i paradiset, men qvinnan sjelf, som bedrog Adam, vill ingen skuld veta af. Jag lider djupt af min svaghet att hafva lyssnat till kärlekens stämma, och derföre tager jag hela skulden på mig. Hustrun bör skonast, ty hon är ju blott en stackars qvinna och ej olik andra, som tröttna vid det hvardagliga och längta efter ombyte. Det smärtar visserligen att blifva förtrampad, då man förut varit älskad, men äfven detta förlåter jag. Res, du, Axel, till din maka. Jag är ensam den brottslige, ty den gifta qvinnan skyddas af sitt äktenskap och får ej ens misstänkas.

Dessa försåtliga ord, hvilka å ena sidan skulle rentvå hustrun och lägga hela syndabördan på älskarn,

stadfästade ännu mera den äkta mannens misstroende på hustruns karaktär. Kaptenen yttrade:

— Äktenskapet borde vara ett starkt skydd, men då motsatsen inträffar, blifver den felande af två makar ännu föraktligare.

— Kan någon hindra blodets strömmande i ådrorna — inföll Rudolf — kan man bomma igen hjertat för intryck, alldeles som girigbuken slår igen sin kassakista? Omöjligt, ödet spinner vår lifstråd och vi måste följa med dit fåran drager.

— Det är sannt — medgaf kaptenen — vi äro svaga, men kunna nog emotstå frestelser, såvida vi *vilja*. Rosina von Rothstein *ville ej* hålla sitt äktenskap heligt, utan fann behag i *svärmeri*, och detta blef henne dyrt. En gift hustru, som hörer på en främmande mans galanterier, är saker till den äkta mannens förakt. Hon har laggt bort oskuldens rodnad och sminkar sig.

— Mitt fel är det — återtog Rudolf — att hafva besegrats af en gift qvinna. Jag trodde mig älska Rosina såsom en syster och kunde därför ej klandrade fromma kyssar, systemen och brodern gifvo hvarandra, men småningom förvandlades dessa kyssar till brännpunkter, der två själar mötte hvarandra. I en sådan stund kom du, Axel, och ansåg oss brottsliga, men . . .

— Tyst, Rudolf, — afbröt kaptenen med blodet högrödt på kinderna — jag har hört nog. Den brottsliga skall aldrig mera se mig och jag förlåter dig, Rudolf, ty ormen var *hon* och ej *du*. Jag är nu fullkomligt öfvertygad om hennes glömska af sin pligt mot mig, och jag skall söka skillsmässan ifrån en sådan ovärdig maka.

Rudolf spratt till vid dessa ord. Han hade lyckats bättre än han kunde hoppas. Rosina skulle blifva fri och sedan funnos medel att tvinga henne till genkärlek. Med möda kunde ingenjören dölja sin glädje, yttrande:

— Du tager ett steg, Axel, som du ångrar, men mig tillkommer det ej att döma härutiinnan. Jag kan blott beklaga, att det skall gå till denna ytterlighet. Men

det var sant, jag har åtminstone ett medel i hand att visa mina redliga afsigter. Du lånade mig en gång tre tusen riksdaler. Jag kan nu återbetala dem och är glad deröfver.

Ingenjören framtog en sedelbundet ur sin chiffonier och framräckte den till kaptenen, som mottog penningarne med en viss förlägenhet, då han jemförde sin nuvarande ställning med fordom. Han sade:

— Din rättskaffenhet stadgar ännu mera min åsigt om din karakters renhet.

Änyo tömdes några glas, hvarefter kaptenen följde Rudolf till ett litet nätt spelsällskap, der den senare genom tärningarnes nyck behändigt nog återvann de tre tusen riksdalrarne.

Rosinas sak var ännu djupare förlorad. Kapten von Rothstein blef i grund vilseledd af den falske ingenjören, som väl visste att urskulda sig sjelf genom den frestelse, som ligger i förförelsen af en gift qvinna.

Kaptenen trodde hans ord och ansåg Rosina ännu brottsligare. Att höra en älskare tala om kyssar, som bränna, verkar ej försonande på en svartsjuk äkta man. Rudolfs list att återlemna lånet var ännu mera öfvertygande om renheten i hans afsigter, hvarföre kaptenen ingenting misstänkte.

III.

Tidens pendel hade änyo flyttat sig några månader. Stormen bullrade i naturen och gaf tillkännå, att man hunnit hösten.

Rosina var ännu blekare och magrare. Sorgen förtärde henne, och döden lurade redan på sitt rof. Den deltagande Lundström hade fått taga lille Axel med sig på en resa åt landet. Rosina var således ensam med sitt lidande hjerta.

Från maken hade hon ej fått en enda rad, och Lundström kände ej till hans nuvarande adress. Det var således numera ej något hopp om försoning. Rosina klagade ej men sörjde desto djupare.

Oaktadt all flit med nålen, skulle hon fått lida nöd, om ej den gamle vännen genom sin omtanke räddat henne.

Hon kunde ej begripa, att hennes make nyttjade en främmande person att tillställa henne lifsunderhåll, i stället för Lundström, men hon var tacksam öfver hjälpen, ty den var åtminstone en återstående länk makarne emellan. Dessutom glädde hon sig deröfver, att hennes man ännu kunde hjälpa, ty det bevisade, att han sjelf led nöd.

Det var strax på eftermiddagen. Rosina satt fördjupad i tankens värld, med handarbetet nedfallet på golfvat. Hon genomgick de försvunna lyckliga dagarne på Kullersta, då hon var glad såsom lärkan och frisk både till kropp och själ. Det var nu en annan tid. Fattigdom, sjukdom, sorg och samvetsqual hade bytt om plats med rikedom, hälsa, glädje och frid.

Ej underligt då, om Rosina i denna stund tyckte sig vara öfvergifven af hela världen. Hon hade ju förlorat allt på jorden, och hon kände, hur lifstråden tärdes. I denna bittra stund stördes hon af utropet:

— Rosina!

Hon spratt till, liksom träffad af åskan. Denna röst, som utsade hennes namn, kom hennes hjerta att darra af sinnesrörelse. Hon trodde ej sina ögon, då hon såg Rudolf Elving stå framför sig. En rodnad, som härledde sig af förakt och afsky, smög sig öfver hennes kinder. En darrning ilade genom hennes späda lemmar, och hon förmådde ej resa sig från stolen eller framstamma ett enda ord.

Ingeniören såg den bestörtning, han förorsakade, och nalkades den beklagansvärda qvinnan, yttrande:

— Rosina von Rothstein, en olycklig nalkas för att bedja om förlåtelse.

Vid dessa ord kände Rosina, huru vreden genomskar hennes inre och gaf henne kraft att gifva följande svar:

— Med hvad rättighet tränger ni in i min bostad? Har ni ej hopat nog af elände öfver mitt hufvud, eller finnes ej så mycken hederskänsla kvar inom er, att

ni låter offret få åtminstone lida och dö i fred. Lemna mig, ty er närvaro är mig olidlig.

— Att jag skall vara hatad, är naturligt — inföll ingenjören, — ty på mig ensam har man kastat skulden för naturens fel.

— Häda ej naturen, — afbröt Rosina med häftig ton, — utan se ner i djupet af er dåliga själ, så skall ni finna er brottslig och ingen annan, fastän jag, arma varelse, föll i edra usla snaror. Ännu en gång: lemna mig, ty jag hatar er.

— Hatet följer kärleken i spåren, — svarade ingenjören med den lugnaste ton han kunde antaga, — jag var säker på att få höra dessa ord från er mun och jag kan således ej hoppas att blifva förlåten, ty lika villigt som ni skulle gifva mig *allt*, då ni älskade mig, lika ovilligt afslår ni nu till och med en förlåtelse.

— Lika falsk som er kärlek var till mig, lika lögnaktig är er tunga, då den vågar påstå, att jag, Rosina von Rothstein, någonsin älskat er. Med lögnens hala tunga sökte ni bedraga mitt oskyldiga hjerta och ni var nog nedrig att begagna mitt sofvande tillstånd för vinnandet af er djefvulska plan, den kyska hustruns oskärande genom brottslig kärlek. Omedveten af hvad jag gjorde och sade, undföllu mig några ord, som beröfvade mig min mans aktning och kärlek samt förstörde hela mitt lifs glädje. Lemna mig, eländige, jag föraktar er djupare, än ordet kan säga. Min bön är fattigdomens, men dygdens, och er närvaro förpestar den, ty ni är lasten, fräckheten och samvetlösheten.

Rosina reste sig under dessa ords framsägande och hela hennes anlete glödde af förtrytelse. Ingenjörens inre var ej längre lugnt. Han såg hur djupt han föraktades och detta förorsakade honom en olidlig smärta, ty denna qvinna hade han älskat och älskade ännu. Att blifva så behandlad, då han kom för att bedja om *förlåtelse*, var mer än skymfligt och födde hatfulla känslor i hans själ. Med den största ansträngning kunde han dölja dessa känslor, då han yttrade vid afskedet:

— Rosina von Rothstein, i dag har ni nekat mig förlåtelse och visat mig förakt, men en annan dag blir det min tur att låta er känna hvad jag lidit.

Efter dessa ord lemnade han rummet.

IV.

Ju mera kapten Rothstein umgicks med Rudolf Elving, ju mera stadfastades han i den öfvertygelsen, att hans hustru ensam varit skulden till den olycka, som gått öfver hans hus. Kärleken till maken, förbleknade småningom och svartsjukan gick öfver i likgiltighet. Kapten Rothstein glömde bort sig sjelf, sin hustru, sitt barn och sin ställning i världen. Han lade bort sitt gamla ärliga namn och kallade sig Smitt. Han tycktes med flit vilja förfalla och lyckades deri. Spillrorna af förmögenheten räckte ännu några år, tills slutligen armodet och nöden blef den fordne ädlingens hvardagsgäster.

Inspektor Lundström råkade händelsevis under denna förnedringens tid sin fordne husbonde och erbjöd hjälp, men den mottogs ej. Kaptenen afhörde stillatigande inspektorens berättelse om Rosinas oskuld, hennes lidande och hennes djupa förtviflan. Han yttrade emellertid efter berättelsens slut:

— Skulle jag hafva misstagit mig och blifvit för andra gången bedragen af Rudolf.

Inspektor Lundström sökte begagna sig af denna brytning i kaptenens öfvertygelse, för att förmå honom besöka sin hustru, men kaptenen svarade härfpå:

— Det är för sent, min hederlige Lundström, att söka en maka, som i så många år lidit oskyldigt. Säg henne, att Axel von Rothstein ej kan visa sig inför sin maka, men att han välsignar henne och sitt barn.

Med denna glädjepost skyndade den gamle tro-tjenaren till sin fordna matmoder. Hon mottog fridsbudet med darrande kropp och uppskakad själ. Hon fälde tårar af glädje. Hon kysste sitt barn och utropade i salig ifver:

— Min son, vi skola söka upp din fader och falla till hans hjerta, som nu öppnat sig för mig. Skynda, min gode Lundström, min gamle vän, att föra oss till Axel von Rothstein, min ädle make, som nu är fattig och derföre ännu mera behöfver sin maka.

Dessa tre, en ädel maka, en from son och en tillgifven tjenare spejade öfverallt efter den skeppsbrutne, men kunde ej finna honom. Kanske de någon gång mött en bräcklig och förfallen gestalt, som bar namnet Smitt och gick nedlutad, dold under en slokig hatt, men sådan kunde väl ej ädlingen Axel von Rothstein se ut. Eller kanhända att denne rucklande Smitt dolt sig i någon port, hellre än att möta en grupp af hustru, barn och trotjenare. Allnö, Rosinas tårar flödade nu som fordom. Källan hade ånyo öppnat sig.

Den ende, som kunde blifva lots åt dessa arma menniskor, var Rudolf Elving. Men han aktade sig noga att sammanföra makarne, då han började ana en omvändelse i kaptenens hjerta. Han behöfde blott säga dessa ord:

— Axel von Rothstein, se dig i spegeln och gå sedan till din maka.

Då den förfallna gestalten lydde orden och såg sitt eget jag mera likt ett benrangel än en menniska, yttrade han ej ett ord, utan gaf Rudolf en blick, som tycktes säga: ditt verk är fullbordadt.

Ingenjören uthärdade blicken och skyndade att framtaga de starka drycker, hvilka rusa, döfva och lindra samvetsqual.

En afton ville Smitten ej mera dricka, utan sköt glaset ifrån sig och yttrade:

— Rudolf Elving, du är den sämste af alla menniskor, ty du har intet samvete. Jag har genomskådat dig och funnit, att du ånyo bedragit mig. *Du* har sökt förföra min stackars hustru och sedan har du velat framställa henne såsom en frestande orm. Vi skiljas från denna afton på jorden, men jag kallar dig till doms inför lefvande Gud.

Derefter syntes gamle Smitten icke mera bland Elvings supbröder, hvilka skrattade åt gubbens ord.

Rudolf Elving sjelf sökte äfven skratta, men kunde ej, ty samvetet vaknade ett ögonblick och lade kapson på musklerna.

Någon tid derefter afled gubben Smitt i koleran.

SJETTE KAPITLET.

I.

Den farliga asiatiska gästen hade längesedan lemnat Sveriges hufvudstad med bittra minnen efter sig. Kolerabyråerne voro stängda och doktorerne fingo hvila åtminstone om nätterna. På Storgatan bodde doktor Lindberg, som blifvit enkling på ett eget sätt. Han gifte sig med ett vackert fruntimmer, som han trodde sig älska, men de sympatiserade ej. Lindberg hade under koleratiden förtjent betydligt med penningar, men de försvunno lika lätt genom slöseri af den, som stod honom närmast. Orsaken till hans begärelse att tidtals rumla låg måhända i det olyckliga äktenskapet. Emellertid beklagade han sig ej, utan dolde denna sorg inom sig sjelf och visade för världen en glad yta.

Vi besöka honom i hans enkla boning. I mot-tagningsrummet syntes öfverallt uppstoppade foglar och fiskar, gamla vapen och goda tafior. Doktorn älskade högeligen sin pipa, var rättfram och hatare af allt charlataneri. I sängkammaren hade han ett litet hörnskåp, hvars nyckel han ständigt bar på sig. Detta skåp innehöll en rikedom af flaskor, fulla med dekoter. Hvarje sommar återhemtade Lindberg under två månader krafter genom att vistas i skärgården, der han samlade massor af örter, hvilka sedan kokades och fingo plats i hörnskåpets flaskor. Djupast in i detta antika skåp var en klaff, der ytterst små burkar förvarades med etiketter på latin. De innehöllo gifter

af mångahanda slag. Lindberg var en djerf läkare. Han kallades ej heller »döddoktorn» för ro skull, ty när han anlätades, stod döden ofta nog vid sjuklägret. Det skulle blifva för vidlyftigt att beskrifva de underbara kurer Lindberg utförde. Jag vill blott nämna ett och annat intressant fall, der Lindbergs snille sattes på prof och segrade.

En af de rikaste män på Ladugårdslandet, till yrket källarmästare och f. d. munsänk hos konung Carl XIV Johan, hade blott ett barn, en son, som råkade att insjukna och dagligen försämras. Husläkaren, den afidne, hederlige doktor Lemchen, gjorde under flera veckor sitt bästa, men ynglingen blef allt magrare och blekare. Lemchen erkände Lindbergs snille och inbjöd honom till konsultation, samt öfverlemnade patienten i hans vård, ty Lindberg gillade ej den principen, att en människokropp sköttes af mer än en läkare.

Efter lång tid tillfrisknade ende arfvingen, till stor glädje för föräldrarna, och Lemchen erkände, utan all afund, att Lindbergs snille gjort ett underverk.

En sådan stor möda under lång tid hade bort väl belönas, men så var ej förhållandet. När den rike källarmästaren Tellenius såg sin son nära döden, tog han Lindberg vid inträdet i sjukrummet i famn och utropade, alldeles såsom konung Herodes till sin dotter:

— Hälften af mitt rike vill jag gifva dig!

Härpå svarade Lindberg i skämtsam ton:

— Jag är nöjd med fjerdedelen.

Källarmästarn, hvilken egde cirka 500,000 riksdalers förmögenhet, dröjde länge, innan han kom att liqvidera Lindberg, tills ändtligen en hyrvagn stannade vid doktors port och källarmästarn inviterade Lindberg på en glad dag, efter hvars slut herrarna voro mer än vanligt upprymde och värden för dagen stoppade ett papper i doktors västficka. Der låg det länge bortglömdt, tills Lindberg en dag vid kassabrist utropade:

— Ah, vid min ära! jag har ju hälften af Tellenii förmögenhet i västfickan!

Han gick efter västen i garderoben, framtog papperet, som, utveckladt, visade en riksbankens — *femtioriksdalersssedel*. Att den snåle vinhandlaren ej skändes, hörde jag af Lindbergs egen mun, men jag tror, att sterbhuset sedermera godtgjorde på någorlunda bättre sätt.

En annan historia kan gerna följa i spåren såsom bevis på patienters otacksamhet. En dam af de mindre ädla hade genom utseende och manér förtrollat en kronobagare, som knappt kunde stå på benen af gikt, men dock skänkte henne vid sin död ett stort stenhus. Damen blef sjelf illa sjuk, kucklade med flere läkare, men blef ej frisk. Lindberg uppsöktes, då ingen annan fanns att tillgå. Han sade helt enkelt, att sjukdomen troligen ej kunde botas, men han ville försöka, ehuru föga hopp fans. Damen gaf sitt samtycke, emedan hon ej hade någon annan reträtt och man gerna vill lefva, då man ännu är ung och har några tusen riksdalers ränta per år. Hon lofvade riklig ersättning, om blommor ännu en gång kunde framtrillas på hennes bleka kinder.

Efter sex månaders ihärdig skötsel kunde den rika husegarinnan njuta af lifvets goda med girig anda, och den trogne läkaren, *döddoktorn på Ladugårdslandet*, som ryckt henne nära nog ur grafven, fick såsom belöning, inlagd i en biljett af rosenpapper, en riksbankens — *femton-riksdalerssedel*. Lindberg smålog och yttrade blott dessa ord:

— En annan gång får den sköna damen, på min ära, skaffa sig en annan läkare.

Genom hög diet m. m. inträffade recidiv, hvarvid husegarinnan efterskickade Lindberg och tillsade honom genom en näsvis piga att *genast* infinna sig. Vid sådant språk var ej Lindberg van, och pigan fick vandra hem med det besked, att doktor Lindbergs tid var upptagen.

Efter mycket bedjande bevektes han dock, ty han var för storsinnad att hämnas på en så lumpen sak som en *girig* människa, och för öfrigt var han ytterst intresserad att häfda sitt stora man: »döddoktorn på Ladugårdslandet».

Vi återgå nu till berättelsen.

Doktorn hade nyss slutat sitt dagsarbete och var hemkommen från ett aflägsset besök på Djurgården. Hans ena handske hade gått midt itu, hvarför han kastade den i en bordslåda, då en pappersbundet tog uppmärksamheten i anspråk.

— Jag har alldeles glömt bort min pappersbundet, som den stackars döende gubben gaf mig, — yttrade doktorn. — Den skall nu genast skärskådas.

Så skedde äfven. Doktorn påtog sin nattrock, tände sin pipa, slog sig ned i gungstolen och öppnade bundten. Den innehöll en dagbok, skrifven af aflidne kapten Axel von Rothstein och tagande sin början vid den olyckliga hemkomsten från mötet. Han skref samma natt:

»Mitt hufvud måste vara förvirradt, då jag kan tro min maka vara brottslig... Narrar äro svartsjuka, men ej männer... Likaväl såg jag henne omfatta hans hals med sina händer... O, Gud, hvad denna syn skar djupa fåror i mitt hjerta... jag skulle mördat i den stunden, om jag haft ett vapen i min hand... Andock hade jag varit en god make och en redbar vän... att besvikas af både hustru och vän är rysligt... Nattens timmar äro förfärliga, då man har idel mörker omkring sig och ej något hopp om framtida sällhet... I morgon skall jag lemna Kullersta, mitt fordna eden, dit ormen inkom... Förbannad vare lögnen, som hittade till min makas hjerta!»

Lindbergs uppmärksamhet var redan väckt af dessa rader. Han beredde sig att läsa vidare, yttrande:

— Detta artar sig till en roman. En äkta man, en kokett hustru och en älskare.

Kaptanen skref vidare:

»Mina känslor vid afskedet från Kullersta voro bittra. På denna egendom är jag född och fostrad. Jag minnes ännu från min spädaste barndom, huru mina föräldrar smekte mig, då jag yr och glad nal-

kades dem... under samma lindar tänkte jag en gång få smeka egna barn, täflande med min hustru... Nu hviska dessa träd blott om *falsk* glädje, som skapades af make, maka och vän... Jag for till mötet och bad Rudolf roa min hustru... Jag kom åter och var skymfad af en qvinna, som bar mitt namn, såsom maka, och af en vän, som hade fått hälften af mitt hjerta... Om Rosina vore oskyldig, borde jag döda mig, ty man får ej inviga sin hustru till ett olyckligt lif genom falsk anklagelse, men hon är ej oskyldig, ty den trogne Lundström såg med klar blick, att husbondens hem oskärades, och därför varnade han mig... Man döfvar sorgen med spel och vin, men det lyckas ej, ty hjertat blöder lika väl af de djupa såren... Rudolf Elving var lyckligare än jag, ty han eröfrade min makas kärlek, fastän jag älskade henne så varmt och ofast.»

— Således, — afbröt sig Lindberg i läsningen, — är namnet på älskaren Rudolf Elving och Lundström någon familjevän, som varnat den äkte mannen. Undrar just, hur detta utvecklar sig.

Doktorn läste vidare:

»Från land till land drifves jag, fastän min själ är i Sverge hos henne, som jag älskade och ännu älskar... Hon har födt ett barn, säger inspektör Lundström i sitt sista bref, och Rosina beder mig på sina knän om förlåtelse, men hvarföre bedja om förlåtelse, om man är oskyldig?... Om hon kommit emot mig vid afresan från Kullersta med öppen panna och klar blick samt sagdt dessa orden: — Jag är oskyldig! — då skulle jag slutit henne till mitt hjerta och stannat hemma, men hon kom ej... Således har jag ej mera något hopp om att sjelf hafva varit förledd af svartsjuka och afund, utan den nakna sanningen hviskar i mitt hjerta: du är beröfvad hustru och jordisk lycka... Stackars barn, som föddes af en sådan moder, utan aktning för den, som gaf henne rikedom, namn och kärlek.» Här var manuskriptet så suddigt, att doktorn måste öfverhoppa flera sidor tills detsamma änyo blef läsbart. »Min förmögenhet sjunker ihop, ty jag reser, spelar och rumlar, men det smärtar mig ej, blott

Rosina och Axel ej lida nöd... Besynnerligt, att ej barnet kallades Rudolf, efter älskaren, och ännu besynnerligare, att Lundström skrifver om Rosina, att hon hatar Rudolf... Kan man hata och älska på en gång?... Tänk, om jag irrat mig och låtit skenet bedraga mig... I dag en jobspost från Sverige. Den uslingen, patron Sillberg, har bedragit mig på nästan hela min förmögenhet... Stackars Rosina, hon får nu ej skonas ifrån fattigdomens börda... Jag är änyo på fosterjorden och ilar ej till min maka, fastän Lundström besvär mig dertill i hederns namn och Rosina bedyrar vid evangeliet, att hon felat af oförsigtighet, men ej af berådt mod... Jag kan ändock ej återse henne, ty jag är ännu ej öfvertygad om hennes oskuld, och vore jag den, som oskyldigt anklagat, huru skulle jag då kunna visa mig inför hennes ögon... Nej, Axel von Rothstein, du har nu ej annat öfrigt än att skära af lifstråden med orgier, då mordvapnet är dig vederstyggligt...» Änyo några nedsuddade sidor, vittnande om kaptenens förfall, ty manuskriptet blef numera flottigt och fläckigt.

»Jag har kommissarien Uf att tacka för mina afärer med Sillberg och är därför bragt till tiggarsafven; dock kan jag ännu deponera en summa till Rosinas och min sons underhåll... Änyo har ett bref kommit från min maka, som säger sig vandra på grafvens brädd och beder om förlåtelse... Store Gud, skulle jag kunna neka en stackars qvinna förlåtelse, då hon är i armod, och dessutom behöfver jag sjelf förlåtelse, ty hvem kan säga, om maken eller maken har största ansvaret... Är Rosina oskyldig, så är jag den brottslige, som med min oförsonlighet förstört hennes lif, och därför är jag ej värd att återse henne... Spel är en besynnerlig passion, som rusar ögnblicket, men efteråt lemnar idel tomhet i hjernan... Rudolf Elving har änyo sökt mig och söker vinna förlåtelse... Han kastar all skulden på sig sjelf men därför är ej Rosina oskyldig... Jag har förlåtit honom och han skänker mig mången angenäm stund bland sina vänner, hvilka äro på fallrepet alldes som jag... Det bränner i mitt bröst af det ständiga förtärandet af starka drycker,

men det måste så vara, ty då hjernan är bedöfvad, förblekna minnena . . . Innan Rudolf kom och fick min förlåtelse, var jag på väg att tro Rosina oskyldig, nu har han öppnat mina ögon och allt hopp är borta . . . Man kysser ej främmande män, då man är en gift qvinna, så vida man har någon aktning för äktenskapet . . . Stackars Rudolf, som älskade denna sirén . . . I går dracks förfärligt hos Rudolf, som jemte mig inviterat kommissarien Uf, patron Sillberg, baron Lockoff och löjtnant Klipping. Att jag kunde hela aftonen vara tillsammans med Uf och Sillberg, är bevis på, att sjunkit lika djupt som dessa eländiga menniskor . . . Sillberg tycktes hysa medlidande med sitt offer, ty han frågade efter min nuvarande ställning och äfven efter min hustru . . . Han gaf mig såsom ett förtroende, att Rudolf var den, som velat förföra min hustru och att Rosina var oskyldig . . . Elving hade sjelf sagt detta i ett dryckeslag och skrutit öfver sin frångång. Himlen sig förbarme, om jag ånyo blifvit bedragen af denne falske vän, ty detta skall förstöra både mig och min hustru . . . Spelet i går medtog mycket penningar . . . Jag är dock glad, att jag under bättre dagar lif försäkrade mig . . . premierna äro ordentligt inbetalade hvarje år, så att vid min död eger min hustru fyratio tusen riksdaler. Ingen vet det, utom assurancesbolagets herrar . . . Jag har rådfrågat en läkare om min helsa och han sade, att den var undergräfd . . . Jag är nöjd att dö, ty jag är numera en förvissnad stam utan must och kraft.» Anyo åtskilliga blad oläsbara.

Lindberg stoppade ånyo sin pipa, yttrande:

— Kapten von Rothsteins öde liknar mitt eget. Vi äro bedragne på äktenskaplig lycka. Denne man synes vara en lekboll för sin egen svartsjuka, ty den ena stunden föraktar han sin hustru och den andra stunden förebrår han sig att hafva förstört henne genom sina tvifvel. Herrar Sillberg, Uf och Klipping äro en respektabel trio af skurkaktighet, gissar jag. Magnus Lockoff känner jag. Han är en högfärdig lathund. Låtom oss nu fortsätta.

Kaptenen skref vidare:

»Jag har af Uf för några riksdaler fått veta den

förfärliga nyheten, att Rudolf är orsaken till min ruin, likasom han bedragit mig i sina uppgifter om Rosina. Hon är oskyldig och jag har varit hennes plågoande... Jag skall demaskera Rudolf och sedan göra ett slut på mitt eländiga lif... Nätterna äro kyliga... Jag söker mitt nattläger under någon af Djurgårdens ekar... Min bräckliga kropp skall stelna af köld och förgås... Förlåtelse behöfver jag af min förörättade maka, och hon skall vid genomläsandet af dessa rader ej vredgas på sin döda make... Jag måste snart lemna detta jordiska, ty nöden och uselheten äro de enda vänner, som återstå mig.» Flera blad oläsliga, utom en sida, der det stod skrifvet med ojemn stil, vittnande om darrande och svag hand:

»Jag har demaskerat Rudolf och skiljt mig från hans gemena person... Rosina har segrat, men för sent, ty döden kommer... Jag känner huru krafterna aftaga dagligen, och jag har nu ej mera att beställa med denna jorden, blott att min lifassurans efter min död kommer min familj till godo... Premierna äro ordentligen inbetalade, och det är min enda återstående glädje i lifvet, att veta de mina efter min död ej behöfva lida nöd... Den som tager hand om mina papper skall söka upp min hustru och öfverbringa min sista helsning.»

Doktorn fann åtskilliga qvitton på premiers inbetalande å en lifassurans, tagen i bolaget Mentor på kaptén Axel von Rothstein å fyratio tusen riksdaler. Åtskilliga sidor funnos ännu i dagboken, men så ned-sölade, att de ej kunde läsas. I en punkt stod det: »Välsignelse öfver min hustru och son samt ära och heder åt den man, som förskaffar henne sin rätt... Ännu några dagar och lifsgnistån är slocknad.»

Doktorn lade ihop pappersbundten, yttrande:

— En besynnerlig slump har gjort mig förtrogen med en främmande familjs öden. Denne kaptén var dock i allt sitt elände en man af ära, då han räddade en lifassurans på så stort belopp. Huru skall jag nu finna denna fru Rosina? Låtom oss börja med en visit hos assurancesbolaget och höra efter om papperen äro riktiga. Magnus Lockoff har besynnerliga bekantskaper. Kanske att han kan hjälpa mig få reda på

den okända arftagerskan. Jag tycker att namnet Rosina någon gång blifvit nämndt bland mina patienter, dock ej de rika, utan de fattiga, hvilka merändels glömma att säga sina namn.

III.

Ingenting är så förfärligt, som att finna hat i stället för kärlek. Den frade ingenjören Rudolf Elving hade bittert erfarit detta vid besöket hos Rosina von Rothstein. Ej nog med försmädd kärlek, utan det djupaste förakt! Hans samvete borde ha vaknat, då han såg denna qvinna, så olycklig, och detta genom honom, men lidelsen rådde öfver samvetet. Rudolf Elving älskade Rosina, och då han såg sig tillbakavisad och föraktad, förvandlade sig hans kärlek till hat. Han ville lika väl ega denna qvinna, och en plan dertill hade mognat i hans inre. Han vandrade otåligt fram och tillbaka på golfvet och såg ofta utåt gatan, liksom han väntat främmande. Ändtligen hördes steg och bullrande ljud. Dörren slogs upp. Herrar Sillberg, Klipping och Uf visade sina respektabla personligheter.

— Välkomna! — yttrade ingenjören. — Ni ha sölat, fastän jag sade er, att viktiga saker förestå till öfverläggning.

— Hvem kan hindra ödet? — inföll löjtnant Klipping, en välfödd »gammal gosse» med blåroda kinder, yfviga mustascher och pussigt yttre. — Vännen Sillberg narrade oss ner i Humlegården, ty han var vid kassa, och der förtärdes några långtoddar.

— Sedan kom Ufvens tur, — inföll Sillberg, f. d. egaren till Kullersta med underlydande, — att bjuda på några snapsar och dito ölbuteljer.

— Allt detta hade ni att få här, — sade ingenjören; — kanske nu hjernorna äro så döfvade, att vi måste inställa vår sammankomst?

— Ingalunda, — försäkrade kommissionären Uf, — jag skall bjuda spetsen åt den mest slipade af alla advokater, om detta rum vore en domstolssal.

— Alldeles, — tillade f. d. patron Sillberg, — några toddar och snapsar stärka magmusklerna, så att man ännu klarare fattar allting.

— Bra sagdt, — ifyllde f. d. löjtnant Klipping, — en tom mage duger ej vid ett rådsbord och dessutom kan du vara lugn, Rudolf, att vi skola efter denna allvarliga tjenstgöring nog lätta på dina krus.

— Nå väl, lät oss då börja, — sade ingeniören, — tag plats och hören noga på hvad jag säger.

Den nätta trion slog sig ned och ingeniören började sålunda:

— Jag hatar alla undanflykter och går rakt på saken. Löjtnant Klipping, advokat Uf, patron Sillberg, I ären alla illa kända, alldeles såsom jag. Ordet »fördetting» står tecknad på vår panna, alldeles såsom orden »f. f.» på fångtröjan. Vår kredit har skjutit nödsnitt och våra tomma magar borde uppmana till revolvern mot oss sjelfva, men vi äro för fege att dö, icke sannt, gentlemen?

— Du väljer ej dina ord; — svarade Klipping. — Vi äro hitkomne för en affär, men ej för att skamfilas, såsom sjögastarne uttrycka sig.

— Man kan verkligen förvånas öfver sådana preludier, — tillade Uf, — och afskräckas från vidare hörande.

— Lugn höfves vid hvarje öfverläggning, — tillade Sillberg, försonande. — Och dessutom är Rudolf ett snille med sina egenheter.

— Kärleken till lifvet, — återtog ingeniören, som ej brytt sig om de missnöjda invändningarne, — hänger ännu kvar, sedan kärleken till heder och arbete försvunnit. Menniskan afkläder sig mensklig natur och blifver djur. Hon skulle öfverträffa dessa i rofgirighet, list och mordlystnad, om ej samhället i alla fyra väderstreck af verlden utsatt poster med pickelhufvor, på hvilka stå tecknade ordet: »polis».

— Ett quickhufvud, den Rudolf, — afbröt Klipping, småskrattande.

— Han svänger sig i vältalighet och satir såsom en af de aderton i Svenska akademien, — tillade Uf, blossande med cigarren.

— Tala vidare, herr president, — sade Sillberg med en böjning på hufvudet, — vi äro idel öron.

Rudolf fortfor:

— Polisen håller de menskliga rofdjuren bundna med lagens kedjor, ty annars skulle de förstöra samhället. Ni, mine herrar, äro rofdjur och kunna skryta med anor antingen af räfven, vargen, tigern eller ormen. I hafven visat edra anlag och förspilt en half mansålder, utan att hafva qvar annat än förakt, skam, vanära och — fattigdom. Till råga på eländet omsväfvad ni natt och dag af polis-ögat, som liknar ett elektriskt ljus. I kunnen ej ens i mörkret arbeta, af fruktan att gripas och beröfvas friheten. Lika fullt skriker magen på föda.

— En sanning ligger i dessa *sista* ord, — försäkrade Klipping; — när plänboken förtunnas blifver alltid min aptit ännu vådligare.

— Om man nu också liknar alla skogens djur, — inföll Uf, — så behöfver man väl ej påminnas derom.

— Om ej Klipping och Uf gjorde så många invändningar, — yttrade Sillberg, — så skulle Elving fortare komma till sjelfva saken.

Ingeniören fortfor:

— Knuten är således att föda magen och der till fordras penningar. Jag är eder vän, mine herrar, och skulle kunna skaffa er ett rof på cirka 40.000 riksdaler, således tiotusen per man, men dertill fordras mod, beslutsamhet och tystnad.

— Behöfver du mig, — frågade löjtnant Klipping, — så svär jag vid mitt svärd, att vara modig, beslutsam och tystlåten.

— Behöfver du en advokats oöfverträffliga penna, — utropade kommissionären Uf — så är min genast spetsad.

— Behöfver du en erfaren mans råd, — sade patron Sillberg, — så lita på mig.

— Då jag har kallat er, så behöfver jag er naturligtvis, — yttrade ingeniören, — spetsen nu edra öron. För en tid sedan dog en man i uselhet. Han var ett offer för oss fyra. Jag hatade honom af

svartsjuka och därför lät jag er tre plundra honom. I kunnen sjelfva säga namnet på offret.

— Smitten! — ropades i korus.

— Alldeles, — bejakade ingenjören, — eller med hans rätta namn: *Axel von Rothstein*.

Ett ljud hördes från den lilla skrubben, som låg innanför det stora rummet. Trion märkte det och ropade om hvarandra:

— Hvem är i skrubben? Vi äro bespejade.

— Frukta ingenting af de lefvande, — tröstade ingenjören — det var en hviskning från grafven, från Rothsteins skugga.

— Du fantiserar, Rudolf, — utropade martissonen, — de döda tala ej.

— Käringar höra spökljud, men ej karlar — sade advokaten manhaftigt.

— Rättorna nyttja dylika ljud, då de upptäcka en läckerbit, — upplyste f. d. patronen.

Man åtnöjde sig med denna förklaring, och Rudolf återtog:

— Fast denne Smitt, eller Rothstein, plundrades på alla sätt, så har han dock efterlemnadt en skatt af fyratiotusen riksdaler.

— Omöjligt! — utropade trion, nästan i korus.

— Sanning är det, — försäkrade Elving; — skatten består i en lifsassurans i »Mentor Compagniet».

— Sää, — hördes det ifrån trion, som afhörde ingenjörens berättelse med spänd uppmärksamhet. Denne fortfor:

— Assuransen är bortkommen jemte qvittona på premiernas årliga inbetalande, utom ett enda, som är i min ego.

— Om det är det sista, så kan du vara lugn, Rudolf, — upplyste advokaten, — och helt ogeneradt lyfta summan, ty kompaniet fordrar ej mera.

— Finnes det ej, — tillade f. d. patronen, — så kan man göra ett nytt.

Det finnes, — sade ingenjören, — men kompaniet har vägrat att utbetala summan, oaktadt jag framvisade attest från doktorn, att Rothstein dött na-

turlig död, och från presten att han var kristligt begrafven.

— Hvad fordrade då bolaget mera? — frågade advokaten.

— De fordrade testamente och assuransbref, — svarade Rudolf, — hvarföre jag sade, att bägge dessa papper funnos och skulle förevisas.

— Det börjar ljusna i mitt hufvud, — inföll advokaten; — dina vänner, Uf, Klipping och Sillberg skola förskaffa dig ett testamente och ett assuransbref.

— Åh nej, — svarade ingenjören — jag har redan dessa dokumenter i det närmaste färdiga. Det fordras blott renskrifning och namnteckningar.

— Dertill är jag beredd, — utropade Klipping.

— Äfven jag, — tillade Sillberg.

— Renskrifningen tillhör mig, — yttrade Uf, — och tillseendet att lagform iakttagits.

Elving framtog ett assuransbref från »Mentor Companiet». Det var genom bristande räntebetalning kasseradt och skulle nu tjena till förskrift. Vidare framtog han ett annat, hvori summan fyratiotusen (40,000) riksdaler redan stod utskrifven, men namnen inunder voro ännu otecknade. Han lade bägge papperen på bordet, yttrande:

— Mine herrar, ansträngden hela eder synförmåga och sägen eder tanke om kopieringen.

Man spejade med argusblickar, för att upptäcka fel eller olikheter, men förgäfves. En konstnär hade lagt sin hand vid arbetet och lyckats. Ingenjören kastade en triumferande blick på de beundrande vännerna och yttrade:

— Det återstår namnteckningarna af de tre engelske gentlemen, hvilka undertecknat assuransbrevet i »Mentor Companiet». Hvem af er anser sig kunna säkrast efterapa stilar?

— Jag skall försöka, — utropade advokaten. — Gif mig en spetsig penna.

Inom några ögonblick hade kommissionären Uf förfalskat de tre hederlige engelsmännens namn. Assuransbrevet var färdigt och blott datum fattades.

Elving smålog och betraktade kommissionären, sågande:

— Du kan din konst, Uf, men hur skall jag nu få rätt datum? Året och månaden känner jag, ty direktören i kompaniet slog upp sin hufvudbok och sade dem helt högt, troligen i distraktion, men dagens nummer kan jag ej påminna mig. Det var 5 eller 6.

— Man kan i morgon göra ett besök å Mentors kontor — inföll Sillberg — och förfråga sig i enkefru Rosina von Rothsteins namn om assuransens dato.

— Duger ej — invände Uf — det skulle väcka misstankar. Bättre metod, att söla ner numret i brefvet, hvilket ej kan förfalla underligt, då papperet flera år legat i en försupen egares gömmor.

Ingeniören gillade det sednare förslaget och verkställde genast detsamma med färdighet. Assuransbrefvet såg nu förlegadt ut och tummadt på åtskilliga ställen.

Elving tog derpå fram ett annat dokument, som han uppläste. Det lydde sålunda.

Testamente.

Då jag känner mina krafter dagligen aftaga, har jag anmodat hr advokaten Isak Uf att nedteckna min sista vilja, som är:

1) Att min hustru, Rosina von Rothstein, skall ingå äktenskap med ingeniören Rudolf Elving, som hyser till henne eu sann kärlek.

2) Om hon villfar denna min önskan, ger hon, att jemte sin man, Rudolf Elving, dagen efter vigseln lyfta fyratiotusen riksdaler, hvilka i form af assuransmedel utfalla efter min död.

3) Af dessa medel skola tre tusen riksdaler tillfalla min son, Axel, och insättas i någon fond genom Rudolf Elving.

4) Assuransbrefvet jemte qvitton å inbetalda premier äro förvarade i Rudolf Elvings ego, och eger han att till min begrafning och min efterlemnade familjs anständiga underhåll under sorgeåret lyfta af

nämnde assuranssumma femtusen riksdaler mot qvitto i sitt namn.

5) Vägrar min hustru att ingå äktenskap med Rudolf Elving, tillfaller henne blott två tusen riksdaler och hela den öfriga förmögenheten Rudolf Elving

6) Ett med mitt sigill försegladt bref bifogas detta testamente. Det tillställes egarinnan samtidigt med delgifvandet af testamentet, hvarefter hon eger en månads betänketid.

7) Till madam Andersson, som väl vårdat mig, skall straxt efter begrafningen utbetalas fem hundra riksdaler jemte mitt förfallna möblemang.

8) Till verkställare af detta testamente utser jag min vän, landtmätaren Rudolf Elving, hvilken jag djupt värderar, och till alla förekommande vidimeringar i detta testamente och intygande af mitt friska själstillstånd utser jag vännerna Oscar Klipping f. d. löjtnant och Bengt Sillberg, f. d. godsegare. Såsom varande i små omständigheter, skola de straxt efter begrafningen för detta sitt besvär åtnjuta hvardera etthundra riksdaler, likaså advokaten Uf för upptecknandet af min sista vilja. Nedskrifvet med full sans och fri vilja i Stockholm den 20 Augusti 1848.

Axel von Rothstein.

f. d. kaptan.

(Sigill.)

Att herr kaptan Axel von Rothstein med egen hand och vid full sans undertecknat sitt testamente och vid detsamma bifogat ett försegladt bref till fru Rosina von Rothstein, intyga vi begge närvarande vittnen:

Bengt Sillberg.

f. d. godsegare.

(Sigill.)

Oscar Klipping.

f. d. löjtnant.

(Sigill.)

Då Rudolf slutat läsningen, kastade han en blick på sina åhörare, yttrande:

— Hvad sägs om detta opus?

Herrar Klipping, Uf och Sillberg, sågo ej rätt belätne ut, ty testamentet var af sådant innehåll, att

utbekommandet af arvet vore tvifvelaktigt. Advokaten Uf hade att invända:

— Jag begriper ej, hur du, Rudolf, med ditt förstånd kan inbilla dig, att enkan skulle gifva sig med den, som är orsak till hela hennes lifs elände.

— Om ett sådant under äfven händer — tillade Klipping — hvem garanterar, att du gifver oss vår del af arvet?

— Summan smälter betydligt ihop — sade Sillberg — då pojken skall hafva tre tusen, enkan före äktenskapet fem tusen och gumman Andersson femhundra. Till slut få vi väl nöja oss med »hundringen» hvardera.

— Då jag blifver gossens förmyndare — tröstade ingenjören — så disponerar jag öfver hans del, och några tusen mer eller mindre äro bagateller då man får dem för intet.

— Om vi skulle våga halsen — tog advokaten till orda — huru garanterar Elving oss vår utlofvade andel.

— I kunnen ju angifva mig — svarade denne.

— Nej, pass — invände Sillberg — då angifva vi oss sjelfva.

— Nåväl — yttrade Rudolf — jag skall gifva er skriftlig säkerhet att dagen efter bröllopet lyfta edra delar.

— Kanske alltsammans misslyckas — invände löjtnanten — och vi våga våra namn för intet. Långholmen kan blifva vår belöning.

— Förstån I ej, mina herrar — yttrade ingenjören med otålig röst — att compagniet måste till mig, som begraft den döde, utbetala fem tusen riksdaler *genast* jemte femhundra till gumman Andersson. I skolen med mig få dela detta belopp till en början, hvar efter jag skall tillfredsställa de bägge fruntimmerspretendenterna.

— Det börjar ljusna något — förklade advokaten — hvarföre jag är villig att biträda affären.

— Hela saken är ytterst haltande, — tillade patronen, — oaktadt ditt snille, Elving, ej kan bestridas. Du flammar för enkan och skulle vara i stånd att

lura oss, sedan du väl fått henne, ty vi kunna ej an-
gifva dig och dessutom står flykten dig öppen med
både fru och kassa.

— Mina tvifvelsmål äro ej lugnade — sade i sin
tur löjtnanten, förr än jag får se åtminstone ett ärligt
papper, som styrker din rätt att lyfta assurancesmedlen.

— Du är enfaldig, Klipping, — inföll advokaten,
— då du betviflar att sista qvittot på premiernas in-
betalande hvilat i Rudolfs hand. Utan detsamma
kunde ju en annan redan hafva lyft summan.

— Egandet af denna lapp kostade mig en för-
färlig natt hos den döde, — sade Rudolf.

Han berättade nu hvad vi förut veta, och åhö-
rarne voro högeligen intresserade, då han kom till
episoden med eldgaffeln. Rudolf sjelf var blek som
ett lik och stora svettdroppar nedrunno från hans
panna. Han afbröt berättelsen för att fukta sina torra
läppar. Detta mellanrum gaf trions medlemmar till-
fälle att yttra några ord. Advokaten sade:

Att den gamla käringen kunde hafva sådan
djerfhet, trodde jag ej.

— Hon är bestämdt beslägtad med blåkulla-
hexorna, — yttrade Klipping skrattande.

— Nå, hvad hände, sedan handen blifvit upp-
bruten — frågade Sillberg — det är ruskigt att så
fara fram med de döda.

— Jo, mina herrar, — utropade ingenjören, —
ur den dödes uppbrutna hand föll det sista qvittot
på de inbetalta premierna.

— Sådan tur! — utbrast trion med högljudda
röster på en gång.

— Ja, icke sannt! — yttrade ingenjören — detta
qvitto, denna lapp är värd fyratiotusen riksdaler. Här
är den.

Han framtog en nedsmutsad papperslapp ur sin plän-
bok och höll den med sina bägge händer framför trions
ögon. De sex ögonen spändes i lappen med den giri-
gaste nyfikenhet och djupaste belåtenhet, ty denna
lapp, fastän klibbig af ett koleraliks fuktiga utdunst-
ning, kunde dock måhända framtrolla några guldhögar
åt dessa eländiga varelser och öppna för dem ånyo

portarna till lasternas lustgård — men öfver den lilla skrubben lyste i mörkret tvänne eldkulor från någon slags varelse, ande eller människa, och föllo med sitt sken på den viktiga lappen. Ett snatrande hördes äfven, liksom af rättor, men gästerna i denna förnedringens boning voro så upptagna, att de ej förnummo detta ljud. Rudolf stoppade in lappen, yttrande:

— Jag är uppskakad vid minnet af denna natt, och min fordna väns skugga förföljer mig. Derfor svara, ja eller nej, mina herrar, viljen I svalta eller frossa ännu en tid i lifvet?

— Jag vill ej svalta, — utropade Klipping. — Jag bifaller.

— Äfven jag, — tillade advokaten, — står till din tjänst.

— Låt oss då börja, — avslutade patronen, — så få vi dess förr dela rofvet.

— Således äro vi öfverens, — sade Rudolf, — att stå eller stupa, och den som visar förräderi, han faller för min hand.

— Rättså, — bekräftade trion, — han faller för din hand.

— Nu till arbetets fördelande, — fortfor Elving. — Du, Uf, renskrifver testamentet i två exemplar, hvarefter enkan skall tillställas en afskrift. Du, Sillberg, kallar till dig gumman Andersson och söker få af henne ett qvitto på de femhundra riksdalernas afstående mot några riksdaler i klingande mynt. Du, Klipping, som ej är känd af fru Rosina von Rothstein, söker upp henne och meddelar om hennes blifvande arf, samt att du stod vid hennes mans dödsbädd och hörde honom tala om den vänskap, som ånyo var knuten mellan mig och den döde, hvars sista ord voro en välsignelse öfver maka, son och vän m. m. Vi träffas ånyo om några dagar hos mig på supé och då skall testamentet underskrifvas. Låt oss nu tömma en bål för vår plan.

Herrarne reste sig från sina stolar och skuggan med eldkulorna syntes ej mera till i den mörka skrubben.

SJUNDE KAPITLET.

I.

Doktor Lindberg hade vändt sig till polisen och till flera mantalskommisseries för att få reda på fru Rosina von Rothstein, men utan framgång. Han ville först träffa arftagerskan, innan han uppträdde som god man. Den döende kaptenen hade i doktorn fått en varm vän till sin familj, fastän denna familj ännu ej af honom var funnen. Doktorn hade slutat sin mottagningstimma och ämnade stänga tamburdörren, då tre knackningar hördes på densamma.

— Aha, — utropade Lindberg, — denna knackning är af enskild natur och kommer ej från någon patient. Låt oss öppna.

Magnus Lockoff inträdde. Läsaren känner honom redan. Han var sig lik, f. d. löjtnanten vid ett husarregemente och baronen. Toilettens hade lidit förfärliga nederlag, men tupén och mustascherna voro vårdade. Bonjourn var igenknäppt ända upp till halsen, der en hög spännhalsduk af allvarlig färg tronade. Stöflarna hade ett och annat draghål på sidorna och pantalongerna smögo sig nästan à la tricot kring friherrens ovanligt smala undersäter, men Magnus var det oaktadt sig lik. Det aristokratiska småleendet saknades ej på hans läppar, och han sökte ännu iakttaga en viss hållning, alldeles som fordom, då sabeln hängde vid sidan och silfversporrarne klingade så martialiskt.

Lindberg kastade en blick af medlidande på den maskstungna friherrliga grenen, helsade med en böjning på hufvudet och yttrade:

— Nå väl, Magnus, har du funnit fru Rosina von Rothstein, arftagerskan? Besinna, herr baron, att hon är af adlig börd, såsom du, och således flyter i edra ådror bättre blod än i mina, ty jag är en stackars ofrälse, en . . .

— Vill du såra mig, så går jag genast, — afbröt baronen, stickande den venstra handen innanför bon-

jouren, hvarvid trenne knappar ramlade på golfvet. — Du känner min karakter, Zacharias, jag respekterar hvarje människas stånd och börd, ehuru jag ej kan förneka, att det frälse ståndet genom sina ånor ovilkorligen bör stå öfver det ofrälse.

— Alldeles så, min käre Magnus, — inföll doktorn småleende, — nu känner jag igen dig. Du blir alltid ädlingen, fastän en Don Ranudos. Men hur var det med spejandet? Har du funnit den sköna, kanske din blifvande friherrinna. Jag är hennes förmyndare och lofvar, vid min ära, att du skall få henne, blott hon sjelf finner dig värdig och arvet sättes i säker hand, ty arbeta och hushålla är ej din sak, Magnus.

— När en ättling af vår gamla släkt söker sig en maka, — svarade baronen, tigger han sig hvarken till det ena eller det andra.

— Således föraktar du fyratiotusen riksdaler, Magnus. Nå väl, du skall slippa den vackra fru Rosina. Men säg, har du funnit henne?

— Ja, hon är funnen, och det på ett eget sätt. Jag råkade på en bekant i Humlegården, brukspatron Carl Gejer, som hade i sitt sällskap en äldre man med vördnadsbjudande utseende. Du minnes nog Carl Gejer, som du räddade hästan från döden?

— Nog minns jag den stackarn, — svarade Lindberg, — han var f. d. brukspatron och nästan halfdöd, då jag tog hand om honom, men hvad bryr jag mig om alla fördettingar i världen, då det gäller att få reda på en stackars qvinna, som kanske svälter med sitt barn. Derför, herr baron, tala fort, så går det sedan för sig att göra ett besök i köket hos min hushållerska, madam Klerk, som helt visst kan tillfredsställa din vanligen goda aptit, Magnus.

Baronen smålog vid denna vändning af saken, vred sina mustascher à la fronde och berättade:

— Vi drucko våra glas och glammade, hvarvid jag frågade Gejer, om han kände någon fru Rothstein. Den främmande gamle inföll härvid: Detta aktningsvärda fruntimmer har jag äran känna, ty jag har varit inspektor hos hennes man, kapten Axel von Rothstein. Hon har sett bättre dagar, men är nu ganska fattig

och kallar sig Roth. Hennes adress är nr 30 Roslags-tullsgatan.

— Vid min ära, Magnus, du är en trollkarl. Se här får du en tia för besväret.

Doktorn framtog en af riksbankens gröna tior och räckte den till baronen, som mottog den, under det han yttrade:

— Du vet, Zacharias, att jag ej är någon tiggare, utan mottager summan blott som lån.

— Visst vet jag det, att en baron Lockoff ej kan vilja förtjena en tia på en handvändning. Men nu till en annan affär! Känner du några tvetydiga herrar, som kalla sig Uf, Klipping och Sillberg.

— Ditt bedömande af dessa herrar är något hastigt. Uf och Sillberg äro visserligen ofrälse, men af oförvitlig karakter och hedras af min vänskap. Klipping är adelsman, som jag, och vi voro fordom officerskamrater.

— Naturligtvis äro Uf, Klipping och Sillberg förträfflige män, när *du*, Magnus von Lockoff, kan känna dem. Men hvilka embeten innehafva desse gentleman för närvarande, eller hvaraf lefva de?

— Uf har varit länsman, tror jag, men har nu öfvergått till advokatyrket. Klipping har varit officer och är nu för detta löjtnant såsom jag. Sillberg har varit godsegare och är nu affärsman.

— Således idel fördettingar, — utropade doktorn, — jag behöfver icke veta mera. Sillberg har ruinerat kaptén von Rothstein, och denne Uf har varit hans medbrottsling. Känner du vidare en ingenjör Elving.

— Det är min intimaste vän, — upplyste baronen, — och står betydligt högre än de trenne andre i min aktning.

— Denne gentleman, min käre Magnus, — sade doktorn, — borde sändas till en fästning, så mycket ondt han har tillfogat familjen Rothstein.

— Du är orättvis mot Elving, — invände baronen. — Han är en verklig gentleman, ett snille, den finaste sällskapskarl och den artigaste värd. Rothstein var fordom oense med honom, till följd af falsk

svartsjuka, men de försonades och blefvo sedermera goda vänner.

— Bravo, Magnus! Du försvarar dina vänner. Vill du göra en titt ut i köket till madam Klerck, ty jag skall på sjukbesök.

Vid denna doktors invitation småmyste baronen och strök sina långa mustascher med välbehag, ty madam Klerck var väl försedd i skafferiet och ej ovan att efter lång fasta mätta baronens hungriga mage.

Efter två timmar återkom Lindberg och fann i köket den gode baronen i full fart med att äta och dricka. Hela köksbordet var nästan fullt af kött och fläsk m. m. Baronen var vid ypperligt lynne. Han berättade för madam Klerck en historia från Carl XIV Johans hof, ty hans fader hade varit hofmarskalk i Stockholm under denne konungs tid.

— Vid min ära, — utropade Lindberg, — trifvas icke fräse man och ofräse qvinna ganska bra ihop, bara bordet är fullsatt med denna världens goda. Ät och drick, Magnus, så att du står dig i tre dagar. Du har bestämdt trefligt i madam Klercks närvaro.

— Madam Klerck är en ganska aktningvärd person, — utlät sig baronen, — ehuru hon blott är en qvinna af folket.

— Hvad pratar baron för smörja om en qvinna af folket, — inföll madam Klerck, bördig från Blekinge, med starkt markerade drag och vackra bruna ögon. — Tror han ej, att folket är lika godt som en baron? Jag är bara en hushållerska, men föder mig själf, hvilket baronen synes ha svårt att göra.

Baron sköljde ned piken med ett glas porter. Doktorn skrattade och sade:

— Nu har aristokratien och demokratien kommit ihop. Jag skulle vilja höra en dylik debatt, men måste bort i affärer till lifassuranskompaniet Mentor.

Han nickade åt den stackars Magnus Lockoff, som vid köksbordet glömde sina anor och prisade qvinnan af folket, därför att hon mättade honom.

II.

Välståndet liksom fattigdomen hafva grader. Det förra förökar, den sednare förminskar. Enkefru Rosina von Rothstein hade blifvit ännu blekare, magrare och olyckligare. Arbetet ville ej gifva tillräcklig afkastning för familjens behof, och Lundströms medel äro i det närmaste uttömda. Lilla Axel deremot var sjelfva helsan och glädjen. Den nuvarande bostaden var ännu sämre än den förra, och bohagstingen glesare. Enkan, som ej vet, att hon är enka, sörjer likaväl i sin svarta klädning år från år, ty hon hoppas ej mera på någon glädje i detta lifvet. Ett leende dröjer på hennes läppar, då hon ser sin son uppväxa frisk och lik sin far. Den ömma modren faller hvarje afton på sina knän och beder Gud om förlåtelse för eget fel, om välsignelse för make och son. Denna gudstjänst sker ej i det lysande templet, bevittnas ej af menniskor men af Guds englar, hvilka föra tröst till den bedjande. Hon känner frid i sin själ och tackar sin skapare.

Man bultar på dörren. Axel öppnar för en främling, som bugar sig och presenterar sig under namnet Klipping, löjtnant. Fru Rothstein beder honom taga plats på en stol, ty någon soffa finnes ej mera. Vår löjtnant är svartklädd med hvit halsduk och ett litet band i knapphållet, troligen en stöld för dagen.

— Jag har ju den äran, — började Klipping med allvarlig röst, — att tala med fru Rosina von Rothstein?

— Detta namn skola vi ej nämna, — svarade den tilltalade. — Jag kallar mig numera Roth.

— Jag har ett heligt uppdrag till fru Rosina von Rothstein. — fortfor exlöjtnanten, — och ej till fru Roth. Behagar ni, min fru, skänka mig några minuters uppmärksamhet?

Rosina böjde på hufvudet till tecken af bifall. Löjtnanten började sålunda:

— Jag har tjent såsom officer vid samma regemente som er man. Vi voro vänner, om ock ej in-

tima. Rothstein var en hederlig man och hans kamrater deltog i hans hårda lefnadsöden. Jag följde honom utrikes under ett år och var sedermera i Sverge hans nästan dagliga sällskap, tills han äntligen dog i koleran.

Vid denna underrättelse for en darrning genom den späda qvinnans lemmar. Hon reste sig upp, sträckte sina händer uppåt och sade med höjd blick:

— Död, utan att jag fick återse honom!

Axel hade hört, att hans fader var död. Han skyndade fram till modren, fattade i hennes klädning och ropade:

— Jag fick ej se min snälle pappa på jorden; men i himlen skola vi ju återse honom, mamma?

— Ja, min älskade son, — svarade modren, — i himlen återförenas de goda människorna. Låt om oss falla på knä, min lille Axel, och bedja för din fader!

Då löjtnant Klipping såg modren med sitt barn knäböja inför himmelens herre och hörde henne fram säga en varm bön för den aflidne maken, kände han inom sig en viss oro, och den tanken flög genom hans inre: »kan du vilja skada denna fromma qvinna, som är så hårdt pröfvad?» Men den goda väckelsen till heder och ära förqvädfes snart vid tanken på arfvet och Elvings hotelse.

Fru Rothstein och sonen stodo upp från sin bön, och den förra yttrade:

— Var nu god, herr löjtnant, och fortsätt.

Den tilltalade gjorde en böjning med hufvudet och sade:

— Det låg er man ifrigt på hjertat att ej dö med fiendskap till någon människa, aldra minst till sin hustru. Hans inre marterades en tid af svartsjuka, och han syntes därför hata så väl er som den fordne vännen, ingenjör Elving, men då han sednare genom en öppen bekännelse påtagit sig all skuld och förklarar er vara oskyldig, förlät han Elving och skänkte maken ånyo sitt hjerta. Elvings förtviflan öfver hvad som passerat, hans dyra försäkran, att kärleken till er var hans första på jorden, kom Rothstein att blygas för sin svartsjuka, ty hvem kan hindra en lidelse att

uppstå hos människan, och han ansåg sig nu ovärdig att återse sin maka, synnerligast som han förfallit genom spel och dryckenskap. Elving sökte oupphörligt att draga honom från de dåliga sällskaperna, likaså jag, men förgäfvades. Rothstein bytte på sednare tiden om namn och kallade sig Smitt. En kort tid före sin död meddelade han mig, att han ansåg sig hafva svårt förolämpat Elving, hvars kärlek till er varit ren, fastän svartsjukan sökte göra den brottslig. Han önskade därför, att ni en gång skulle blifva Rudolfs maka, och uppfylldes denna hans sista önskan på jorden, tillfölle de nya makarne fyratiotusen riksdaler genom en lifassurans, som Rothstein tagit på sin person. Vidare...

— Tyst, min herre, — utbrast nu fru Rothstein med darrande stämma. — Jag förstår ej hvad ni säger, då ni talar om giftermål för en hustru, hvilken först i dag fått kunskap om sin mans död och troligen snart skall följa honom i grafven. Om ni har den minsta aktning för min sorg och mina olyckor, så nämn aldrig namnet på den eländige, som med ormens list sökte förföra mitt rena hjerta. Att han änyo blifvit en vän till min make, är omöjligt, och förr må jag med mitt barn förgås af hunger än lyssna till de nesliga förslag på lefnadslycka, ni behagar framställa. Om min make af kärlek lemnat ett arf åt mig och sin son, så kan han ej vilja förstöra denna ädla handling genom skymfliga vilkor, dem han visste, att hans hustru ej kunde uppfylla. Eller också har han ej varit vid sina sinnens bruk, då detta testamente uppsattes. Låt oss afsluta vårt samtal, herr löjtnant. Har ni någonting vidare att tillägga?

— Blott de orden, min fru, att jag hörde den döende välsigna maken, sonen och vännen.

Sedan löjtnanten yttrat dessa ord, steg han upp, gjorde en bugning för fru Rothstein och lemnade rummet.

Den så hårdt pröfvade maken var nu äfven enka och således ensam i världen med sin spåde son. En främling hade meddelat henne denna sorgpost, som blef ännu bittrare, då den ej ensam fick hvila i hennes

hjerter, utan orenades med fåfängliga planer, innan ens en tår fått i frid falla på den älskade makens graf.

ATTONDE KAPITLET.

I.

Doktor Lindberg var på väg till Skeppsbron, der Mentor-Companiet hade sitt kontor. Han presenterade sig för verkställande direktören och anförde sitt ärende. Direktören var en äldre man med glesperuk, som sått något på sned på hufvudet. Han var dessutom försedd med väldiga glasögon och en grön skärm kring hjessan. Han betraktade noga doktorn, aftog den gröna skärmen och uppslog en kontorsbok, yttrande:

— Besynnerligt med denna assurance. En pretendent har redan anmält sig till summans utbekommande. Här har jag namnet: Elving, Rudolf, landtmätare.

— Denne man kan väl ej vara den rätte, — sade Lindberg, då jag innehar lifassuransbrevet. Var god och tag emot det.

— Besynnerligt! — utropade ånyo direktören och mottog assuransbrevet, hvilket han noga genomläste och jämförde med anteckningar i kortorsboken.

— Här äro vidare diverse qvitton på inbetalda årspremier, — fortfor doktorn och lade desamma på pulpeten.

— Besynnerligt, — sade om igen direktören, genomgående qvittona. — Men sista årets qvitto saknas.

— Jag har af den döende kaptan Axel von Rothstein, som äfven lärer på sednare tiden kallat sig Smitt, — upplyste doktorn, — mottagit en bundt papper, innehållande dagboksanteckningar jemte ett assuransbref och dessa qvitton.

— Brevet och qvittona äro riktiga. Daton slår in öfverallt, — utlät sig assuransmannen och uppräknade högt alla data i så väl brevet som qvittona, hvarvid hans hufvud måste oupphörligen vridas mellan kontorsboken och papperen på pulpeten, till stor skada för peruken, som åkte ner åt högra örat och blottade en del af den skinande hjessan. — Men jag säger ännu en gång, att *sista* qvittot är nödvändigt för att härstädes anses kompetent.

— Således duga dessa papper till intet? — frågade Lindberg.

— Först måste de kompletteras, — svarade direktören. — Dock synes saken besynnerlig, mycket besynnerlig, ja, mer än besynnerlig, då ni, herr doktor, har alla qvittenser, utom det *sista*, hvilket deremot innehafves af Rudolf Elving.

— Vid min ära, — utbrast Lindberg med hetta, — då är *sista* qvittot helt enkelt stulet.

— Derom kan jag intet upplysa, — yttrade direktören. — Men jag påminner mig ännu någonting besynnerligt, att Elving saknade just de dokumenter, som ni, herr doktor, presenterat. Han sade likväl, att han egde både både testamente och assuransbrevet samt resterande årsqvitton. Har ni något testamente, herr doktor, eller annan skrifvelse af den dödes hand, ty kaptén Rothstein förklarade vid assuransens tagande, att han skulle skriva testamente och deri närmare bestämma om penningarnes användande efter sin död?

— Nej, min herre, jag har inga andra papper, än dem jag lemnat er.

— Då vill jag gifva er ett råd, herr doktor, att ingifva en protest till Mentor-Companiet, hvori ni förbjuder penningarnes lyftande tills ni efterlyst det *sista* qvittot.

— Skall ske, herr direktör, — sade doktorn.

Handlingarne återbekommos och Lindberg lemnade kontoret utan att gifva akt till en man med ovanligt stort skägg, som omedelbart efter honom inkommit på kontoret, slagit sig ned på en stol och varit ifrigt sysselsatt med skrifning i en liten anteck.

ningsbok. Äfven han lemnade kontoret samtidigt med doktorn.

— Vid min ära, — mumlade Lindberg, gående utför trappan, — det förtjenar att kämpa med denne Elving. Har jag kunnat strida mot koleran, så skall jag äfven kunna väpna mig mot denne Goliath. Förr än jag fått något hopp om det resterande qvittots återbekommande, tjenar till intet att uppsöka arftagerskan, då man ej vet, om det kan framskaffas något arf.

II.

Ebb och flod äro jemnvigter i naturen, liksom sorg och glädje i menniskohjertat. Om vi ständigt seglade med förlig vind på lifvets våg, så skulle denna vind blifva förhatlig. Derföre kommer motvinden och piskar oss i ansigtet, så att vi få lif i hvarje nerv. Samma strid föregår inom oss. Sorg och glädje kämpa med hvarandra. Fru Rothstein hade fått ett nytt sår, en ny jobspost, som hotade att krossa den vecka liljan. Men bredvid jobsposten framglimtade en solstråle — ett »arf», hvilket lilla ord hade kraft att hålla liljan ännu en tid vid stängeln. Guldet har en besynnerlig makt, ja, till och med så stor, att det kan gifva nytt mod åt den mest förtviflade.

De första dagarne efter Klippings besök hvilade enkans tankar uteslutande vid minnet af den bortgångne maken, och sorgen tog ut sin rätt; men småningom kommo de meddelade underrättelserna om arfvet och dermed förknippade omständigheter fram liksom skuggbilder.

Å ena sidan voro de ett bevis på makens kärlek in i döden, men å andra sidan företedde det älskade giftermålet en svart punkt att förklara. Rosina längtade efter närmare underrättelser i dessa mystiska förhållanden, men visste ej, hvart hon skulle vända sig. Det var så underligt, att hennes man vore död, och att han i sina sista års armod kunnat skapa en förmögenhet åt sin efterlevande familj, som numera var beröfvad nära

nog alla hjälpmedel till uppehälle, ty Rosinas nå förmådde ej mycket. Dessutom fröjdades hennes hjerta vid tanken på den välsignelse, maken sändt från dödsbädden.

Ebb och flod omvexlade således i enkans själ. Hon längtade ut i Guds fria natur, då åter en knockning hördes på dörren. Hon öppnade och trenne personer stego in i rummet.

— Ursäkta, — yttrade den ene, — vi söka enkefru von Rothstein.

— Det är jag, min herre.

— Saken är den, — inföll den andre, — att vi äro vaktmästare och skola delgifva frun ett testamente.

Rosina spratt till vid dessa ord. Vaktmästaren framtog ur bröstfickan ett papper och lemnade det till Rosina, yttrande:

— Detta är en afskrift af originaltestamentet jemte ett bref, som var med den dödes sigill dervid fästadt. Vi hafva nu uträttat vårt ärende.

Vaktmästarne aflägsnade sig och Rosina stod orörlig med testamentet och brefvet i sin hand.

Ändtligen hade ett bref kommit ifrån maken, men först efter hans död. Hon kastade en blick på utanskriften och igenkände hans handstil. Med darrande hand förde hon brefvet till sina läppar. Hon tyckte, att den dödes ande var nära. Sinnesrörelsen hotade att förlama de svaga krafterna, då Axel helt hastigt sprang fram, fattade modren i hand, ropande:

— Mamma lilla, du ser så konstig ut, Axel blir rädd. Kom och sätt dig. Vi skola titta i det stora papperet, som pappa skickat.

Gossens ord verkade. Fru Rothstein kom åter till besinning; omfamnande sin lille son, sade hon:

— Du har rätt, Axel, vi skola läsa dessa papper. Jag fick en yrsel i hufvudet, men är nu bättre.

Ingeniör Elving hade ej sändt hrr Sillberg och Uf, att delgifva testamentet, emedan deras namn voro nämnda deri, och enkan troligen kände dessa herrar genom ryktet mindre fördelaktigt.

Rosina började att läsa brefvet. Dess innehåll var följande:

»Min älskade hustru Rosina!

Huru mången gång har ej min hand fattat pennan för att skriva till dig, men ånyo släppt densamma. Passionen är en eld, som förtär oss, och jag förstod ej denna låga, utan retade den till vådeld genom svartsjuka. Om du kunde ana, hvad jag led i det ögonblick, jag hemkom från mötet, och såg min maka, min kyska brud, omfamna en annan man, så skulle du förstå att furiernas makt ej är en dikt, utan en verklighet. Om vi dock låte förnuftet styra oss och ej passionen, så skulle vi bespara oss många bittra sorger. Detta har jag erfarit, ty den man, jag trodde hafva med berådt mod skymfat både dig och mig, var ej brottslig af hjertat, fastän frestelsen var honom öfvermäktig. Jag skulle ej rest, utan först undersökt, så hade jag lätt kunnat rikta både makans och vännens känslor i den rätta färan, men nu fick jag i dess ställe plikta för min svartsjuka hela mitt lif.

Rudolf har med handen på bibeln förklarat sig oskyldig till hvarje förförelselusta och fritagit dig från all tanke dit. Jag har derföre skänkt honom min förlåtelse och skulle på mina knän vilja bedja dig om detsamma, om jag vore värdig att nalkas dig, men jag har dömt mig sjelf biltog under hela lifvet. Mitt straff är att ständigt lida, och försoningen ligger i detta lidande, liksom de fördömdas osalighet består i vissheten att sjelfva hafva förspilt sin lycka. Mitt lif är ett ständigt tärande, en olidlig oro, och jag har mången gång haft vapen i hand, för att afklippa lifstråden, men min son fick ej hafva en sjelfmördare till fader.

Stundom föll jag i yrsel, och man sade mig vara galen. Jag ändrade då namn och kallade mig Smith, började rumla och förstöra min jordiska hydda. Rudolf stod som en engel vid min sida, ryckte undan giftbägaren och bad mig besöka min maka, der frid och kärlek snart skulle bota den skeppsbrutne. Jag såg hans tårar, då han förbannade sin ungdomsyra, och jag upplyftade honom, då han vid mina fötter bad om nåd för allt det elände han dragit öfver familjen Rothstein. Han bekände, att han älskade dig

ännu och skulle älska dig till grafven. Detta rörde mig och jag beslöt, att han skulle blifva din make efter mig.

Förskräcks ej, Rosina, vid dessa ord, utan tro på min inre blick. Vid dödens tröskel se vi allt med andra ögon, än passionens. Rudolf har lidit likasom jag, men min försoning med mitt eget inre ligger just i uppfyllelsen af denna min önskan. Jag välsignar dig, min maka, om du lyder min sista vilja, och i mitt testamente har jag underlättat er jordiska vandring. Rudolf begrafver mig och skall blifva de minas stöd!

Farväl, älskade! Lägg din hand på min sons hufvud och lär honom bedja för sin fader. Vi skola återse hvarandra, när Gud behagar.

Din make

Axel von Rothstein.

Stockholm i Augusti 1848.»

Den matta handen förmådde ej hålla papperet, utan det föll på golfvet. Rosina visse ej rätt hvad hon läst, men i hjertat stack det oroligt och tårar föllo i mängd på de magra kinderna. Axel hade intet fått höra, men han såg modrens sorg, och detta frammanade hans egna tårar. Så helgades minnet af den bortgångne!

III.

Sjuksköterskan, madam Andersson, stod i hörnet af Storgatan och Ladugårdslands torg liksom hon väntat på någon. Så var också förhållandet. Hon väntade på doktor Lindberg. Den goda gumman var uppsträckt i sin nya tibetklädning, som hon fått af doktorn, och för öfrigt fullkomligt sig lik.

— Jag skall invänta honom här, — sade hon, — så kan han ej gå förbi mig.

Det hade således inträffat någonting ovanligt i gummans lif, då hon på blanka hvardagsförmiddagen var ute i staden. Hon behöfde ej vänta länge, förrän

Lindberg syntes på Fyrverkaregatan. Gumman gick mot doktorn, gjorde en nigning på gammalt manér, yttrande:

— Herr doktor, jag har en viktig sak att meddela er.

— Kom till mig mellan 4—5 i eftermiddag, — sade doktorn, — så skall jag höra på er. Ni är en duktig sjuksköterska, madam Andersson, det såg jag under koleratiden, då ni hjälpte mig knåda kolera-patienter. Kanske att ni kunde hjälpa mig få reda på ett papper, som tillhörde den der Smitten, hvilken ni svepte. Såg ni några papper efter honom?

— Nej, det fanns bara lumpor, — upplyste gumman; — men det är just om Smitten, jag hade något att säga, rörande ett arf, der äfven jag skall få femhundra riksdaler. Men se, det skall vara en man med mod i bröstet, som hjälper mig att få ut min rätt.

Lindberg började lyssna till gummans prat, då hon nämnde orden: Smitten och arfvet samt femhundra riksdaler.

— Antingen har Anderssonskan, — tänkte han, — blifvit galen och fantiserar på rika arf, eller också kan någonting ligga inunder allt detta och stå i samband med min affär.

Han ställer derföre denna fråga till gumman:

— Säg med få ord, madam Andersson, hvad ni vill mig, ty jag skall bort till en fru Rothstein.

— Just henne rörer min hemlighet, — inföll gumman, — hon skall hafva fyratiotusen i arf och jag femhundra.

— Låt oss gå hem till mig, — sade doktorn, — gumman har visst något att meddela rörande Rothsteinska arfvet.

— Jo, jo, men, — tillade madam Andersson, — jag har ej stått i gathörnet annars och väntat på doktorn. Men se, det står för lifvet, ty snart skola nog skurkarne komma tillsammans och fullborda bragden.

Lindberg förstod ej meningen med dessa ord, utan tillsade gumman att följa efter. Då de voro väl inkomna, afgaf madam Andersson följande berättelse:

— Doktorn minnes nog, att jag tvättade Smittens lik för den vackra tibetklädningen, som jag nu har på mig. Men se, karlen hade ena näfven knuten och fick ej läggas så i kistan, ty då hade gastarne kramat ihjel mig. Jag bad ingenjör Elving, som varit god vän med Smitten, att gå med mej till liket. Han rådde dock ej att bända ut näfven, ty han var en kruka och rädd för koleran. Jag tog då eldgaffeln till hjälp, och näfven råkade, fastän det knakade i knotorna.

Lindberg nickade åt gumman vid afhörandet af denna hemska episod från likrummet och yttrade:

— Ni har ruter i er, madam Andersson, då ni ej tvekar att brottas med de döde. Den stackars Smitten, som ej ens efter döden fick ro!

— Jo, just ro fick han genom att jag kunde räta ut handen, — sade gumman, — men hade detta ej lyckats, så skulle Smitten hvarje natt i grafven ha slagit med knytnäfven i kistan. Ni talade om ruter, herr doktor. Nå, ja, min man var dödgräfvare i Ladugårdslandet och jag hjälpte honom att gräfva samt har varit med om många rysligare saker än en stackars näfve, men tiden flyr och jag måste berättas vidare. Hvar slutade jag?

— Ni fick handen rak, — upplyste doktorn.

— Just der var det, — återtog gumman, — och ur handen föll ett papper, som ingenjören upptog och läste på. Jag frågade, om det var en sedel, ty det liknade en sådan, men han sade, att det var numret på en begrafningspsalm. Derpå började han leta i alla lådorna i dragkistan och frågade, om jag sett några papper. Derefter lemnade vi liket.

— Detta är ju en roman, — utropade Lindberg — Jag är nyfiken att få höra mera, — tillade han.

— Det skall ni också få, — inföll gumman; — jag städar hos Elving, och han hade härom aftonen hos sig tre herrar, just ej af bästa sorten. De heta Uf, Klipping och Sillberg. Jag hade gått in från förstugan till ingenjörens sängkammare, der det var mörkt. Jag hörde, att man talade om ett arf, ett testamente, deri äfven jag nämndes. Vidare berättade Elving om

lapen, som föll ur handen. Han tog fram den ur fickan och höll den mot ljuset, sägande: »*detta qvitto, denna lapp, är värd fyratiotusen riksdaler.*»

— Vid min ära, — utropade Lindberg, — denne Elving har af liket stulit det sista qvittot på premierna. Den döde hade det i handen och glömde att gifva mig detsamma. Fortfar, madam Andersson, med berättelsen!

— Ja, ingenjören omtalade, att han sökt lyfta arfvet men fått nej, emedan det fattades ett testamente och ett bref. Han frågade de tre herrarne, en i sender, om de ville hafva del af rofvet, med vilkor, att skaffa honom ett testamente eller... ja, jag minnes ej så noga orden, ty jag är nära åttio år gammal.

— Banditer finnas äfven i Norden, — utropade Lindberg med förtrytelsens stämma — men vi skola hinna dem.

— Jag kommer ihåg mera, — sade gumman. — Elving läste upp ur ett papper, hvare stod, att jag skulle få femhundra riksdaler af arfvet, och Sillberg skulle narra af mig ett qvitto på dessa femhundra riksdaler mot några blanka silfverriksdalar; men det slipper han. Herr doktorn skall nog hjälpa mig att få ut min rätt?

— Lita på det, gumma, — lofvade doktorn. — Faller arfvet ut, skall madam Andersson få ett tusen i stället för femhundra, så sannt jag heter Zacharias Lindberg och är en hederlig man.

— Tack, doktor! — Jag visste nog, att ni skulle hjälpa gumman till rätta. Ett tusen riksdaler skall räcka åt mig hela lifvet. Gud signe Smitten, som tänkte på mej med en sådan stor förmögenhet!

— Skulle madam Andersson kunna skaffa mig denna lilla papperslapp? — frågade doktorn.

— Omöjligt, ty Elving bär den i plånboken, — svarade gumman.

— Skulle ni kunna stufva in mig och en person till i denna skrub, som är herr Elvings sängkammare, då ni får höra, att herrarne skola sammankomma?

— Hvad tänker ni på, herr doktor, — det vore att gå in i en röfvarkula.

— Detta är just i min smak, — sade doktorn, — ju större fara, ju större triumf skänker segern. Jag måste med egna ögon se och med egna öron höra, för att sedan bestämma, huru fienden skall anfallas. Således afgjort, att ni hemtar mig, då kvar-tetten samlat sig.

Bagateller att demaskera några skurkar. Jag har i tjugo år stått vid smittosamma sjukbäddar utan rädsla och skulle nu frukta för fyra simpla ränk-smidare. Vid min ära! Zacharias har lofvat att till-ställa familjen von Rothstein dess arf, och därför skall denna papperslapp eröfras. Ni kommer således och varskor mig, madam Andersson?

— Jag måste väl lyda, — svarade gumman, — ehuru kanske både ert och mitt lif står på spel.

— Bra taladt, gumma, — ropade doktorn, — frukta ej, ty jag skall skaffa mig två handfasta karlar till reservtrupp, ifall det kommer till strid. Ni känner väl till de två bussar, hvilka postade vid porten, den afton jag besökte den döende Smitten?

— Jag har ju på er befallning skött dem begge, då de hade en släng af koleran — sade gumman — och doktorn gjorde dem friska. De heta Rask och Filp samt bo strax bredvid ingeniören. De våga lifvet för er, doktor, ty ni har gjort dem till redliga människor.

— Besök dem genast och befall dem hålla sig i ordning, då jag kallar dem.

— Skall ske, — sade madam Andersson och tog afsked, mumlande:

— Man kallar honom ej förgäfves döddoktorn, ty han fruktar ej sjelfva döden.

Strax efter gummans aflägsnande begaf sig doktor Lindberg till poliskammaren, der han frågade efter poliskommissarien Jäderin och insläpptes genast i dennes mottagningsrum.

V.

Likasom polisgevaldiger Titz på sin tid var en storhet ibland polismän, så var poliskommisarien Erik Jäderin ej mindre. Jäderin var liten till växten men axelbred. I hans små ögon låg list och klokhet, och på hans panna hvilade beslutsamhet. Han brukade ibland maskera sig och låta innestänga sig bland fångar, för att få reda på deras planer, hvilken metod äfven lyckades. Dessutom nyttjade Jäderin än stränghet än mildhet, allteftersom brottslingarnes lynne och karaktärer kräfde. Denne man mottog småleende Lindberg med dessa ord:

— Välkommen i rättvisans tempel, herr död-doktor! Hvad nytt?

— Jo, min käre bror, — svarade denne, — jag behöfver ditt råd och ditt bistånd, för att demaskera några bofvar.

— Jaså, berätta då i korthet, hvad som passerat, ty jag har ondt om tid och hatar vidlyftigheter.

Lindberg meddelade, hvad läsaren redan känner, och slutade sålunda:

— Vill du följa med mig i denna Elvings skrubb, broder Jäderin?

— Ähja, men på det vilkor, att du ej förhastar dig på något sätt, ty dessa herrar förfalskare äro ej att leka med. Klipping, Uf och Sillberg stå illa noterade i poliskammaren, och Elving synes nu vara mogen åt samma håll.

— Jag skall vara stum som en fisk och osynlig som en ande, — försäkrade doktorn med glädtigt stämma.

— Godt, — sade Jäderin, — låt min erfarenhet gagna dig. Du är en stor man vid sjukbädden, men alldeles oduglig till poliskarl. Dessa fyra gökar göra nog alla behöfliga papper snart i ordning och skola ej tveka att beediga dem, der så påfordras, synnerligast Rothstein är död. Derföre måste list nyttjas. Genom att arresteras alla fyra på en gång skulle jag

nog komma öfver de *förfalskade* papperen, men kanske ej det enda *äkta* papperet, det sista qvittot, förutom hvilket kompaniet ej utbetalar ett runstycke. Elving sväljer hellre qvittot, än han lemnar ut det. Det gäller fyratiotusen riksdaler, som skall delas af fyra tjufvar, hvilka leka med repet om halsen och derföre ej genera sig för att rödja ur vägen närgångna vittnen.

— Jag tager vapen med mig, — upplyste doktorn, — och posterar två starka karlar vid porten.

— Barnsligheter, — yttrade Jäderin, — att söka med våld taga något af denne Elving. Han kan ej bevisas hafva *stulit* qvittot, utan uppgifver helt enkelt, att lappen innehöll numret på en psalmvers. Vi skulle stämmas för hemgång, minst sagdt, eller kanske blifva mördade.

— Hvad skola vi då göra? — frågade doktorn med förtrytsam ton.

— Vi skola gömma oss väl, höra och se samt derefter handla.

— Men om vi upptäckas och anfallas, — invände doktorn, — skola vi då ej försvara oss?

— Jag går aldrig in i ett näste, — svarade Jäderin, — utan att hafva återtåget sauveradt, och dessutom är min blotta person tillräcklig att hålla dessa herrar på afstånd. Förifrar du dig doktor, och ej lyder mitt råd, så räkna ej på att hafva mig vid din sida. Hvilka karlar skulle postera vid Elvings port?

— De heta Rask och Filp, upplyste doktorn, — och äro mig tillgifna.

— Undrar ej derpå, då man behandlar rånare såsom gentleman, — sade Jäderin skrattande, — du har gjort dem spakare, än hvad handbojor förmå.

— Känner du till den historien, Jäderin?

— Åhja! men bäst af allt är dock örfin, du gaf en polisbetjent en natt på Storgatan, derföre att han gick på trottoiren. Du var då litet upprymd, men harhertad dagen derpå, inte sannt, — sporde Jäderin, skrattande och plirande med de små ögonen, — då karlen ringde på din dörr och hade en liten plåsterlapp på kindbenet.

— Den stunden glömmet jag ej så lätt, — sva-
rade Lindberg, — men mannen råkade ega en liten
son, som höll på att dö, och jag kallades till biträde.
Jag frågade polisbetjenten, om han var förtörnad på
mig och fick till svar:

— Om herr doktorn räddar mitt barn från döden,
skall jag med nöje mottaga en örfil till.

— Dugtig karl med hjertat på rätta stället, —
inföll Jäderin, — hur gick det sedan med barnet?

— Jag sprang dit och fann pilten nära nog i
själtåget. Ett bad behöfdes ögonblickligen. Jag ru-
sade in till en grannqvinna, der en så lånades. Derpå
buro polismannen och jag upp några ämbar vatten
från gården. Badet blef i ordning i rappet. Pilten
lades deri. Föräldrarne gräto af glädje, då de sågo
min välvilja. Nu gälde det verkligen att vara »död-
doktor», ty döden tisslade och tasslade redan omkring
oss. Jag rådde modren att bedja till Gud, som är
den *sanna döddoktorn*, och inom några minuter var
krisen öfver och döden slagen på flykten.

— Zacharias Lindberg, — sade poliskammissarien
Jäderin, torkande en tår i ögat, — du är en heders-
man och kan gerna få gifva en örfil då du så väl
läker såret.

— Farväl, broder Jäderin; om *jag* räknar anor
vid sjukbädden, så har *du* också dina.

Lätt som en fågel trippade Lindberg utför po-
lisens trappor, mumlande:

— Hvilken herrlig stund det skall blifva att få
med Jäderin tränga in i detta näste. Jag skulle ej
för mycket godt vilja försaka detta nöje. Vid min
ära, Zacharias! du skall veta att rycka till dig den
lilla trollappen, som blifver ett bröd för en ut-
armad familj.

Medvetandet att vilja utföra en god handling
färgade doktors kinder röda.

NIONDE KAPITLET.

I.

Fordom hade landtmätaren Rudolf Elving varit en hederlig man, värd sina medmänniskors aktning, och god framtid syntes förestå honom. Nu hade han förlorat aktningen för sig sjelf och hos andra samt förstört sin framtid. Allt detta hade skett genom lättsinne. Han lekte med sina egna känslor, tills de voro honom öfvermäktiga. Han missbrukade sin väns förtroende och en familjs lycka. Allt detta hade ej stäffat lättsinnet, utsläckt lidelselågan och drifvit förföraren till ånger öfver sitt brott, utan tvärtom fört honom ännu djupare in på lastens väg.

Han hade blifvit rånare och förfalskare samt sökte ånyo bedraga sin fördne väns efterlevande maka. Männe han var medveten om denna djupa förnedring eller drefs han framåt af passionen i vansinnig yra? Han ville ej blicka ned i djupet af sitt lastfulla hjerta, oakadt samvetets röst lät höra sig, utan han bommade igen om sig i sin själ och lefde i sus och dus.

Rudolf Elving älskade Rosina lidelsefullt och sökte nu fånga henne med bedrägeri, då annat medel ej fanns. Slumpen hade gynnat honom genom assuransqvittots erhållande, och han ansåg sig kunna vinna Rothsteins enka, om blott arvet af honom finge lyftas och förvaltats.

* * *

Elving har flyttat från Drottninggatan till den ruskiga bostaden vid Grefgatan, hvilken vi redan förut beskrifvit.

Ingenjören är iklädd svarta kläder, måhända hyrda för dagen. Han ser ännu bra ut, fastän utsväfningar något mycket glödgat kinderna. Han mäter golfvet

med hastiga steg. Hans blick är orolig, hans hjerta är oroligt och hans sinne är oroligt. En konjaks-butelj och ett dricksglas stå på bordet. Ingeniören älskar denna dryck och pokulerar flitigt, i det han mumlar för sig själf:

— Jag är ej mera densamme, utan liknar en vansinnig, som ej vet hvad han gör... kärleken till denna kvinna förer mig allt längre och längre in på brottets bana... jag leker redan med rättvisans skarpa svärd, hvilket lätt kan förvandlas till en blixtrande bila... Rothsteins vålnad förföljer mig... jag såg i min sängkammare hans brinnande ögon den aftonen, jag framvisade assurancesqvittot... de liknade eldsflammar och ville draga mig till sig... jag fryser i kropp och själ.

Han tömde ett glas konjak och lemnade derpå sin bostad.

II.

Ju mer man tänker på en sak, ju förtrognare blir man med densamma. Rosina hade otaliga gånger läst testamentet och brefvet från den aflidne maken, men ännu ej kunnat förstå ändringen i hans tänkesätt.

Emellertid grubblade hon på papperens innehåll och skulle rådfrågat sin bästa vän, Lundström, om han varit i staden. Med en rysning i sin själ darrade hon för den stund, då denne Elving återkom såsom förmyndare och friare. Redan *tanken* på ett giftermål med den, som skiljt henne från hennes ädle make, var vidrig, och hurudan skulle då *verkligheten* blifva? Detta arf, som annars blifvit en välsignelse, skulle nu blifva en förbannelse. Ensam i lifvet, skulle hon med det djupaste förakt dödat hvarje tanke på en förening med denne man, men sonen hade rättighet att återfå hvad han förlorat, och hvem var mera skyldig att uppoffra sig än just Rosina?

Dessutom var med denna den dödes önskan förknippad förlåtelse och välsignelse. Man söker villigt nog att efterkomma de dödas önsknings, synnerligast då det gäller försoning och bekommande af ett arf.

Rosina kunde ej göra reda för sitt inre, ty orden om och men surrade der ikring. Qvinnan i allmänhet är dessutom föränderlig. Elvings kärlek var någonting besynnerligt. Den hade, enligt den dödes ord, varit hans första och lefde ännu i hans bröst. Vidare hade han sökt rättfärdiga maken inför maken, genom att kasta hela skulden på sig sjelf.

Allt detta talade till hans fördel och kom Rosina att ej med samma känslor af hat och förakt såsom fordom fästa sig vid ingenjörens person. Han hade lidit djupt af sin kärlek och likafullt sökt återföra maken. Detta var ädelt, likasom att han sökt rädda honom från orgiernas väg.

Allt nog: Rosina var qvinna och derföre föränderlig!

III.

Under sådana lyckliga omständigheter gjorde Rudolf Elving ett besök hos henne.

— Min åsyn, — började han, sedan helsningen var verkställd, — torde såsom förra gången vara er förhatlig, min fru, men kanhända sedan dess händelser inträffat, hvilka skola mildra edra omdömen om min person.

Rosina kunde ej besvara dessa ord, ty hennes inre var för uppskakadt. Rudolf Elving såg detta och fortfor:

— Ehuru jag ej känner innehållet af det bref, er man tillskrifvit er, så förmodar jag, att det står i samband med testamentets innehåll.

— Utan tvifvel, min herre, — svarade Rosina med häftighet och ansträngning. — Men jag har ej kunnat fatta denna förändring i min afidne mans tänkesätt.

— Då han af min mun upplystes om sanningen, — sade ingenjören, — kom han att blygas för sin svartsjuka, synnerligast som felet låg hos mig ensam.

— Ack nej, min herre, — inföll Rosina, — säg ej så. Jag var den gifta hustrun, och en sådan kan ej vara nog rädd om äktenskapets heliga hörd.

— Om Axel von Rothstein, — invände ingenjören, — varit hemma och sett med egna ögon våra rena kärlek, skulle han smålett, ty oskulden förorsakar ej svartsjuka, men nu uppretades hans fantasi dels af hemlig angivelse, dels af den öfverraskande synen. Hade han stannat några ögonblick och skådat sin maka i ögat, skulle han blygts för misstankar på hennes trohet, och hade vännen fått förklara sig då såsom *sedan*, skulle ej hans, edert och mitt lif under dessa år varit en förbannelse.

I dessa ord, uttalade med allvar och ömhet, låg en viss sanning, som gjorde intryck på Rosina. Elving märkte det och fortfor:

— Att jag älskade en god qvinna med min första, rena kärlek, kan väl ej kallas ett brott, fastän det staffades så. Då ni, Rosina, var denna qvinna, så borde åtminstone ej från *er* sida hafva vägrats förlåtelse.

— Ni har rätt, — svarade hon, — den, som varit med om en mordbrand, får ej undandraga sig ansvaret.

— Ni tyder mina ord hårdt, min fru, — utlät sig ingenjören med nedslagen ton, — och ni kringgår ämnet, men framtiden torde ändra edra åsigt. Låt oss nu tala om affärer. Er man har insatt mig till fullgörare af sin sista vilja. Till en början eger ni att förfoga öfver femtusen riksdaler, sedan begravningskostnad och vissa små donationer utbetalats. Jag har ännu ej kunnat lyfta några arfsmedel, emedan döds- och begravningsattesterna samt testamentet och assuranspapperen först skola afgå till London och der granskas af direktionen öfver Mentors Companiet. Emellertid, om ni tillåter, vill jag förskottera ett tusen riksdaler, så att ni må kunna flytta från denna ruskiga boning. Längre fram kommer jag åter, då första dividenden i arvet får lyftas.

Han lade en bundt med sedlar på bordet och steg upp för att taga afsked. Rosinas tacksamhetskänsla var åtminstone tagen i anspråk, hvarför hon yttrade:

— Jag tackar er för den omsorg ni visar mig genom det erbjudna förskottet, hvilket jag anser mig kunna emottaga, då det är arf efter min salig man. För öfrigt lät mig, tills ni kommer nästa gång, öfverlägga med mig sjelf. Jag vördar för högt min döde mans vilja, för att ej söka uppfylla den, ehuru sorgen ännu hindrar mig att se klart. Men ni har ju ej rätt betraktat mig, Rudolf; jag är numera blott en skugga, ett skelett, på hvilken döden redan lurar. Min nye brudgum heter grafven, och han öppnar snart sin famn. Se här min hand, Rudolf, till bevis att Rosina förlåter, och vare denna förlåtelse en början till det förbund af vänskap, den döde ville se mellan oss bägge.

Rudolf fattade den lilla, magra handen och kysste den, under det han sade:

— Hvad frågar den sanna kärleken efter kött och blod. Din själ, Rosina, vill jag ega, när du en gång förstår min höga kärlek.

Hon nickade vänligt till afsked, medan en strimma af rodnad flög öfver kinderna. Ormen hade änyo smugit sig in i den kyska enkans barm, utan att hon anade det.

IV.

Rudolf Elving var glad, då han lemnade Rosina, ty han såg segrens triumfvagn redan framdragen.

Hon blef besegrad, — mumlade han för sig sjelf, — jag sade henne det förra gången. Guldets är en mäktig trollformel, då fattigdomen och nöden beröfva oss lifvets bekvämligheter. Det har kostat mig stor ansträngning att anskaffa dessa summor först åt maken och sedan åt maken. En falsk vaxel gick af stapeln. Den gjorde mig stor nytta och skall innan förfallodagen vara inlöst, ty arvet glider nu ned i mina fickor. Dock täres jag af en förfärlig oro. Någon stor olycka hänger öfver mig. Jag måste härifrån, så snart arvet är lyftadt, och Rosina skall nog följa. Det är en omöjlighet att i längden hoppas, att

mitt brott ej skall komma i dagen. Det äkta assu-
ransbrevet kan blifva synligt och leda till undersök-
ning. Dessutom äro mina medbrottslingar farliga säl-
lar, hvilka tiga, så länge munnen är full med mat,
men då den blir tom, förrädda de mig för en spott-
styfver. Bäst voro att fly ensam utan Rosina, men jag
skulle då förtäras af min olycksaliga passion. Mod,
Rudolf, då du nu står nära målet för dina kära för-
hoppningar.

Han sökte vagga sitt samvete till ro, men det
ville ej lyckas. När menniskan öfvergifver dygden,
hedern och äran samt träder på lastens väg, plågas
hon både dag och natt.

V.

Rudolf hemkom och aflade sina svarta kläder.
Madam Andersson inträdde och helsade.

— Ni kommer lägligt, — sade ingeniören, — jag
skall i afton hafva främmande. Hemta hem varor.
Allt är af mig köpt och betalt på de vanliga ställena.
Ungefär klockan sju skola dricksvarorna vara i ordning,
ty vid den tiden hemkommer jag med mina vänner från
en middag på Hagalund. Mellan sju och nio hafva vi
affärer att uppgöra och vilja därför vara fullkomligt
ostörda, men klockan nio får ni duka. Här har ni
pengar.

Han framtog ur sin plånbok en femtia och lem-
nade den till gumman, yttrande:

— Ni får afdraga er fordran för städning af
samma sedel.

— Tack, snälla ingeniörn, — utropade gumman,
— jag är i dag alldeles pank. Jag skall nog passa
på i afton, lita på det, och sätta in dricksvarorna i
garderoben, ty Klipping och Uf bruka humla med
sig några buteljer.

Gumman språkade för döfva öron, ty ingeniören
gaf ej svar. Han gjorde några anteckningar i en li-
ten annotationsbok och lemnade derpå sin anspråks-
lösa boning.

Då madam Andersson blifvit ensam, utropade hon:
— Således nalkas stunden, då kanaljerna komma tillsammans, för att göra sitt onda. Så väl, att jag just nu var här och fick reda på tiden för deras sammantreffande. Nu måste jag göra i ordning ett gömställe åt doktorn, som är så oförfvägen och vågar sig in bland dessa skälmar.

I den omtalade skrubben fanns en garderob, genom hvars väggar man lätt kunde se in i det stora rummet, ty bräderna hade gissnat och lemnat mellanrum. Dessutom var ingången till denna garderob alldeles bredvid förstugudörren, hvarigenom en möjlighet bereddtes till in- och utgång utan att bemärkas.

— Här skall ingen upptäcka doktorn, — sade gumman, — och garderoben rymmer åtminstone sex personer, i fall han tager polis med sig. Det skall fägna mina gamla ögon att se alla fyra slynglarne i handklofvar, ty de ville plundra mig, fattig stackare, på mitt sköna arf, men den klippske Sillberg har icke träffat mig. Jag skall nu till doktorn och förkunna deras sammankomst. Bäst att han vore i garderoben, innan någon anländt, ty ingenjören kunde komma hem något tidigare. Men jag kan för säkerhets skull ställa buteljerna i stora rummet, så har han ej i garderoben att göra.

Madam Andersson hade lyckan att träffa doktorn hemma och berättade nu hvad som passerat.

— Bravo, min raska gumma, — yttrade Lindberg, småleende. — Jag skall komma i tid till platsen. Gå nu till Rask och Filp. Säg dem att de hålla sig i ordning.

— Detta skall nog ske, herr doktor, men tag strykstickor med sig i afton, ty Elvings uppgång är mörk och trappstegen förfallna.

Hon lemnade doktorn, som genast skref ett bref till poliskommissarien Jäderdin och bad honom besöka sig vid sextiden.

— Ändtligen får jag se denna liga, som vill plundra enkan, — utropade doktorn i fryntlig sinnesstämning. — Jag stoppar ett vapen i paletåfickan, ty man vet ej, hvad som kan hända.

Han framtog ur ett skåp en finspetsad spansk dolk, som var en present af någon patient från utlandet. Svar från Jäderin aplände oförtöfvad. Han skulle komma.

TIONDE KAPITLET.

I.

Lille Axel hade ej varit inne vid Elvings besök hos modren, men då gossen kom in och fick se den stora penningbundten, slog han ihop sina små händer af förvåning och utropade:

— Mamma, mamma, så många vackra sedlar du fått. Nu kunna vi köpa oss kläder och ved. Får jag en liten trumpet och en trumma, såsom granngossen i förstugan har? Hvem har gifvit dig alla dessa penningar?

— De äro arf efter din fader, min snälle gosse, — svarade modren, delande hans glädje. — Vi få ännu mera penningar med tiden.

— Min pappa var en snäll pappa, och jag vill gå till hans graf och tacka honom, — sade den förståndige sonen, — och farbror Lundström och du, mamma, skola följa med.

— Vi skola resa en grafvård på din faders graf, mitt älskade barn, likasom vi hvarje afton skola bedja för hans eviga väl, — tillade Rosina, rörd i sitt hjerta.

Det tassade på dörren, alldeles som man ej påträffat nyckeln. Rosina öppnade, och det med glädje, ty det var den hjertlige gubben Lundström, som inträdde.

— Välkommen, välkommen, gamle vän, — utropade fru Rothstein och framsträckte handen. — Vi hafva längtat så mycket efter er.

— Se, farbror, lille farbror, — ropade Axel och fattade gubben i armen. — Så roligt så roligt.

— Gud signe er, mina käraste på jorden, — svarede den gamle mannen och tryckte den framräckta handen. — Jag får då ännu en gång se er, min goda fru, och det kära barnet.

— Ni har varit länge borta, denna gång, — sade Rosina och hjälpte honom af med öfverrocken.

— Jag har varit uppåt Vestmanland, — upplyste inspektoren, — och gjort en liten affär, som jag hoppas skall blifva vinstbringande.

— Hvad det gläder mig, — sade Rosina. — Och här hafva underbara ting försiggått. Ni skall blifva förvånad.

— Pappa är död, farbror Lundström, — inföll Axel, — och vi ha fått en stor bundt med penningar i dag. De ligga på byrån.

— Hvad säger barnet? — utbrast gubben ihopknäppande sina händer och vändande sina ögon till modren. — Är det sanning, min goda fru?

— Ja, min make har kämpat ut i koleran, — svarade fru Rothstein med darrande stämma. — Jag är nu ensam i verlden med min son.

— Låt äfven mig räknas till denna lilla grupp, — sade den gamle, — så bilda vi tre äldrar.

— Hur skulle vi kunna lefva utan vår bäste vän, — yttrade Rosina och klappade gubben på axeln. — Ni har varit en fader för mig och mitt barn, och vi skola aldrig mera åtskiljas.

— Har farbror något namnam med sig åt mig? — frågade Axel med ögonen riktade på den upphängde öfverrocken.

— Skulle jag glömma sådant, — sade Lundström småleende och framtog ur de väldiga sidfickorna den ena leksaken efter den andra jemte åtskilligt i tårtväg, som snart hittade in i den förtjuste gossens mun.

— Er kärlek är sig lik, — yttrade Rosina. — Ni bara gifver och får intet tillbaka.

— Hvad behöfver jag mera än en bit bröd, då hungern kommer, och en dryck vatten, då törsten anländer? Mitt hår är hvitt, mina ben matta, och allt drager till grafven. Skulle jag då längta efter denna

verldens goda? En blick af förnöjelse från er och ert barn, min fru, är min största skatt.

— Dessa enkla ord utsades med hjertats värme och visade hvilket sannt kristligt sinne denne man egde.

— Rosina berättade nu för sin gamle vän de underbara ting, som passerat, nämligen löjtnant Klippings, de två vaktmästarnes och Elvings besök. Lundström var idel öra och då hon slutat, yttrade han:

— Jag tror knappt mina öron. Låt mig se testamentet och brevet, innan jag säger min tanke.

Rosina framlade bägge papperen. Inspektoren granskade noga stilen i brevet och genomläste uppmärksamt detsamma. När detta var gjordt, framtog han ur sin plånbok ett af sina bref från kapten Rothstein och jernförde de bägge stilarne, yttrande:

— Jag har sjelf lärt min döde husbonde att skrifva och borde derföre kunna igenkänna hans stil bland andras, men här står mitt förstånd stilla. Det är likt och icke likt. Innehållet går öfver mitt förstånd. Skulle kaptenen blifvit så god vän med förföraren, att han vill gifta bort sin hustru med honom? Besynnerliga äro tankarne i en menniskohjerna, men derhän tror jag aldrig att det kunnat gå, såvida ej min gode husbonde på sednare tider fått någon fix idé.

Derefter läste inspektoren afskriften af testamentet, och då han kom till underskrifterna, utropade han med förtrytelse:

— Så snart jag ser herrar Uf och Sillberg paradera i en handling, misstänker jag alltid svek och bedrägeri. Klippings namn läser ej heller vara synnerligen välkändt.

— Kanske att min man i sin fattigdom ej kunde få bättre umgängesvännen, — inföll Rosina, — och hur skall jag dessutom uppfatta dessa penningar, jag i dag fått i förskott på arfvet? Rudolf Elving är ju sjelf fattig och skulle väl ej vilja bortskänka ett tusen riksdaler.

— Att ett arf existerar, synes nog, — svarade Lundström, — och det är en prydnad för salig kap-

ten, att i sin stora fattigdom den sista tiden af sin lefnad dock tänka på sin familjs framtid, men jag kan ej begripa, att han aldrig talade derom för mig.

— Begärde Elving någon fullmakt af er att lyfva penningar på arfvet? — frågade Lundström.

— Nej. Han skulle blott afbida myndigheters utlåtanen i London, för att få lyfta första dividenden, femtusen riksdaler.

— Jag kan ingenting förklara i denna mystiska sak, — utlät sig den gamle, — men jag misstänker svek och bedrägeri.

— Skulle testamentet och brefvet kunna vara falska, — frågade Rosina med synbar oro.

— Kanhända! Dylika bedrägerier förekomma ofta. En snara kan vara utlagd. Emellertid skola vi nog få reda på den saken, och jag ber er, min goda fru, vara på er vakt mot denne Elving. Jag har en gång förut varnat för denne man och gör det nu för andra gången.

— Ni skrämmer mig verkligen. Ack, om jag aldrig emottagit dessa penningar, — utropade Rosina med ängslan. — De äro kanske syndpenningar.

— Då man lemnat dem i er hand såsom arfsmedel, kan ni med godt samvete behålla dem, — tröstade Lundström.

— Emellertid har ingenjör Elving visat min sällig man den sista tjeusten i lifvet, nämligen att begrafva honom och vara när honom i hans dödsstund, oaktadt han dog i koleran.

— Detta allt är mycket vackert, om det är sannt, — yttrade Lundström tviflande. — Nu skall jag utforska sanningen och stanna i Stockholm, för att vara vid er sida, min fru, då något gäller.

— Tack, ädle vän, för denna godhet. Jag är så matt och uppskakad nu för tiden, att det ej behöfs mycket för att göra slut på den svaga lufsveken.

— Låtom oss hafva mod och förlita oss på Herran, som kan allt förvandla, — sade den gamle. — Jag söker upp en läkare, som man kallar »döddoktorn på Ladugårdslandet». Han lär vara en menniskovän och dertill ett ljus i vetenskapen. Detta ha

Carl Gejer, som bodde bredvid Kullersta, berättat mig.

— Ack, ja, — utropade Rosina, med strålände ögon, — för hit den ädle mannen. Det var han, som botade lille Axel för koleran och fick intet för besväret. Hvilken glädje att nu kunna betala honom.

— Så roligt att få se den gode doktorn, — inföll Axel, som byggde en liten köping med diverse materiel, i en träask. Jag skall klappa och smeka honom.

— Ja, det skall äfven för mig blifva en kär stund att få se denna ovanlige man, som bortfläktar döden från förtviflans och hopplöshetens läger, — yttrade Lundström. — Men borde ni ej först skaffa andra rum?

— Ack, jo, — svarade fru Rothstein, — om jag redan i dag kunde få lemna denna ruskiga boning. Ni kunde ju på kortare tid hyra en liten möblerad våning, så att vi alla tre ej mera behöfde åtskiljas.

— Ni kommer mitt hjerta att slå af glädje, — svarade den gamle med rörelse. — Det var min varmaste önskan på jorden.

— Jag och lille Axel skola med vår ömhet söka återgälda er all den kärlek, ni bevisat oss, då ni gaf oss bit för bit af eder mödosamt förvärfvade sparpenning, tills dess att den var uppäten.

— Ja, vi skola roa er, farbror, och spatsera med er i Humlegården och köpa er goda kakor, alldeles som ni gjort åt oss. Kanske pappa tittar ner på oss ifrån himmelen.

— Hör, hör, — utropade gubben med vek stämma, — huru de öfverträffa hvarandra i kärlek och hjertats godhet, denna moder och detta barn. Herren välsigne dem! Mitt hjerta är öfverfullt af glädje och jag skyndar att hyra en fridens boning, der blott minnet af fordna sorger skall finnas kvar.

— Rosina och lille Axel tryckte den gamles händer af deltagande och skänkte honom de varmaste blickar till afsked.

II.

På Hagalunds utvårdshus hade Rudolf Elving haft en liten ungtkarlsmiddag för vännerna Uf, Klipping och Sillberg. De borde hållas vid godt mod, ty den afgörande stunden var inne, då förfalsknin-gens sista akt nalkades. Till yttermera visso hade ingenjören förskotterat dem ett hundra riksdaler hvar-dera af arvet och lofvadt dem att oförtöfvadt lyfta första dividenden af hela arfssumman, då ytterligare delning skulle ske. Drufvan hade gjort sitt till att höja lynnena. Sinnesstämningen bland sällskapet var förträfflig.

* * *

Äfven doktorn och poliskommissarien smålogo mot hvarandra, då de något före klockan sju in-släpptes i den mörka garderoben. Jäderdin hade gifvit fyra poliskonstaplar order att dölja sig i trak-ten af Elvings bostad, till dess de såge ingenjören med sina tre stallbröder väl inne i huset; då skulle de smyga sig upp i trappan och der taga posto samt ej tillåta någon passera, utom karlarne Rask och Filp, dem de kände till. Lindberg hade gifvit sina bussar befallning, att efter ljusens tändande i våningen dölja sig i förstugan och vid signal från en jagtpipa ögon-blickligen skynda in till hans bistånd. Madam An-dersson, ehuru något döf och närmare åttioalet, måste anlitas såsom adjutant, i fall någon extra or-der behöfde utdelas.

* * *

Klockan hade ej väl slagit sju i Hedvig Eleonöra församlings kyrkotorn, förr än en hyrvagn rullade in på Grefgatan och stannade vid ingenjör Elvings bostad. De fyra muntra herrarne hoppade ur vagnen och trefvade sig uppför trappan. Snart voro ljusen tända och samtalet högljudt.

— Välkomne, mina vänner! — utropade Elving med en djup basröst. — Ni sen, att Bacchus äfven här dolt sig i åtskilliga långhalsade glasgubbar, alldeles som på Hagalund. Lefve drufvan!

— Lefve drufvan! — upprepades i korus, så ljudeligt, att det klang i buteljbatteryet, som madam Andersson uppställt.

— Tag plats! — ropade ånyo värden, ty att tala tjenade till intet, då alla gästerna på en gång ville hafva motion åt sin talträngdhet, — vi måste i rippet göra våra papper klara, för att sedermera ostördt få tillbringa aftonen.

— Först ett glas till välkomsthelsing, — föreslog Sillberg och drog korken ur en punschbutelj.

— Naturligtvis — bejakade värden, medan Sillberg slog i glaset, hvilkas tömdes i botten.

— Låt oss nu börja med affärerna, — uppmanade Uf, — innan hjernorna blifva dufna. — Jag skall berätta en intressant upptäckt, hvilken skall göra åtkomsten af arvet betydligt lättare.

— Låt höra då, — uppmanade Elving och anmodade sällskapet att slå ned sig kring det afläsaren förut kända landtmäteribördet.

— Jag gick händelsevis på Skeppsbron, — började advokaten Uf, — och fann den lilla doktor Lindberg, stående utanför assuranskompaniet »Mentors» hus. Han bläddrade i ett assuransbref, troligen för att få reda på husnummern. Jag stannade ett ögonblick bakom hans rygg och kastade en blick i papperet, dervid jag upptäckte namnet Axel von Rothstein. Han hopvek brefvet och inträdde i porten. Jag följde efter och påtog mitt stora lösskäggsamt satte mig inkommen i salen, på en stol. Man trodde, att vi voro i samma sällskap. Doktor Lindberg framtog qvittenser på årspremierna i Rothsteinska assuranzen, och anhöll att få lyfta summan, men...

— Men, — afbröt ingenjören, tvärstannande och likblek.

— Men, — fortfor Uf, — det misslyckades, ty han hade ej sista qvittot i sin ego.

— Än vidare! — ropade Elving. — Jag är otålig, kan du väl förstå.

— Den gode doktorn berättade, att han emottagit qvittona af den döende Rothstein jemte assurancesbrevet, ty han hade varit hans sista läkare.

— Utan tvifvel, — inföll Elving, — och han har nog fått muntliga eller skriftliga instruktioner för öf-rigt. Talades ej om något testamente?

— Ähjo, — upplyste Uf, — men doktorn saknade sådant.

— Då är ännu ej reträtten afskuren för oss! — utropade ingenjören. — Men vi måste skynda på. Har du mera att tillägga?

— Ähja, vi komma nu till godbitarne. Doktorn påstod, att sista qvittot var bortstulet, och medan direktören med hög röst kollationerade datum och numren, uppskref jag alltsammans i min annotationsbok.

— Förträffligt, min käre Uf, — ropade Elving med glädlig ton, — du är ett snille, och har nu satt kronan på verket. Arfvet är nu så godt som i våra händer.

— Arfvet är i våra händer, — upprepade Klipping och Sillberg på en gång, likt ett eko.

— Men skynda då på! — sade Uf, — ty direktören tillrådde doktorn att inlägga protest mot penningarnes uttagande.

— Den hedersmannen är en åsna, som gifver sådana råd, — yttrade ingenjören, — han kan ej neka mig att lyfta summan, då jag presenterar döds- och begrafningsattester, assurancesbrevet och fullständiga qvitton å premiernas inbetalande. Derföre raskt till verket, — ropade Elving, — tag fram din annotationsbok, Uf, så skola vi snart hafva arbetet färdigt. — Uf och Elving ifyllde på några minuter nummer och dato.

— Nu kan du tryggt presentera dessa papper på Mentors-kontoret, — försäkrade Uf, noga granskande allt, som var förfalskadt. — Klipping och Sillberg, titten hit och sägen er tanke.

— Det äkta qvittot och de falska äro alldeles lika till stilens form, — bedyrade dessa bäge herrar.

— Således vågar jag stormlöpningen mot assuranskompaniet i morgon, — upplyste Elving. — Nu till testamentets underskrifvande. Detta skulle ju göras af Sillberg och Klipping; dessutom ären I väl beredde på edgång inför rådhusrätten?

— Naturligtvis, — svarade desse gentlemen på en gång.

Elving framtog det falska, af Uf renskrifna testamentet. Sillberg och Klipping satte namn, titlar och sigill under papperet med säker hand, småleende blick och otvungen hållning. Man vinner öfning och säkerhet äfven i brottets skola.

— Hoppas att du är nöjd, Rudolf, — sade Sillberg, och Klipping tillade:

— Hvad gör man icke för en vän.

— Allt är verkställt enligt löfte, — förklarade Elving, — och nu skall jag söka infria mitt. Vi träffas här i morgon eftermiddag, då jag varit på assuranskontoret.

— Ett råd vill jag gifva dig, Rudolf, — inföll advokaten Uf, lemna ej något testamente ifrån dig på Mentors kontor, emedan testamentet skall först bevakas vid rådhusrätten. Deremot måste hela summan på en gång betalas ut, om blott assuransbrevet och quitton å premiers inbetalande presenteras.

— Så skönt att få dela hela surfven på en gång, — menade löjtnant Klipping.

— Affären blir då i rippet afslutad, — tyckte patron Sillberg.

Ingenjören såg sig omgifven af hungriga vargar, och lofvade att göra sitt bästa.

* * *

Inne i garderoben hviskade doktorn till kommissarien:

— Sådana skurkar borde ögonblickligen arresteras.

— Tyst, som muren, — återhviskade kommissarien i doktors öra, — låt oss se, hvad de nu göra.

Elving lade testamentet, assuransbrevet och quittona i ett konvolut af nytt gråpapper, slog ett snöre

om detsamma, hvarefter paketet försvann i hans bröstficka. Han var rädd att kunna blifva bestulen just af dessa sina vänner. Derefter framsattes åtskilliga buteljer och man började roa sig af hjertans grund. Druftvan satte samtalet i liflig rörelse. Elving var den artigaste värd.

— Jag fick en lysande idé, — utropade Uf, — om du ej får penningar hos Mentor, så sälj sista qvittot åt någon affärsman.

— Kanhända vi måste göra det, — sade Elving.

— Bättre vore, — tillrädde Sillberg, — att anklaga den lille döddoktorn för stöld af det assurances-bref och de qvitton, han nu innehar. Vi vittna naturligtvis allesammans till din fördel, Rudolf, och man skall få svårt att bevisa motsatsen.

— Förträffligt! — jublade åhörarne.

— En annan metod finnes äfven, — förklarade Klipping. — Du påstår helt enkelt, Rudolf, att du med dina penningar försträckt Rothstein till premiernas inbetalande, hvilket lätt kan styrkas med några »fabricerade» qvitton i Rothsteins namn på erhållna penningebelopp, och då tillhör lifassuransens ovilkorligen Elving.

— Bravo, Klipping! — utropade ingenjören, — du är listigare än både Uf och Sillberg. Jag skall fundera på ditt förslag, ehuru jag har ett horn i sidan till den lymmeln »döddoktorn», som sade mig hafva *stulit* sista qvittot. Jag skulle önska, att han vore här, så att man kunde gifva honom en uppsträckning.

Dessa ord voro knappast utsagda, förrän Lindberg, glömsk af Jäderins varning, rusade ut ur garderoben och in i stora rummet, nära nog ända fram till landtmäteribordet, som nu var fullt af buteljer och glas. Om en jordbäfning inträffat, hade den ej kunnat åstadkomma större förskräckelse, än hvad nu skedde. Hvarifrån kom denne främling, denne spion eller ande i mensklig skepnad, då dörrarne voro stängda? I första bestörtningen kände ingen i sällskapet igen anletsdragen hos den sig uppenbarande personen, men efter några ögonblick höjdes ropet: »döddoktorn!» ehuru alla behöllo sina platser, så slagne voro de af förvåning och räddsla.

Hållande glasen i sina händer, stirrade de på doktorn såsom på ett spöke, och förmådde ej frambringa ett ord, då Lindberg med kraftfull stämma yttrade:

— I kännen mig, och sitten fastkedjade af skam öfver de skändliga idrotter, I utfört för att bedraga oskulden, hedern och sanningen. I sitten inför lästa dörrar och smiden ihop ränker, förfalskningar och lögner, troende er kunna plundra en värnlös enka med sitt barn, gäcka rättvisan och söka skymfa en ärlig man med en smutsig anklagelse; men himlen vakar öfver oskulden och hedern. Jag, Zacharias Lindberg, den I kallen »döddoktorn», anklagar er för förfalskning och bedrägeri, och dig, Rudolf Elving, särskildt för plundring af lik, likasom du nyss med dina djefvulska ord ville plundra mig på min faders ärliga namn.

Allt efter som doktorn talade, höjde han sin röst och sträckte ut sin högra hand, i hvilken dolken blixtrade. Den skarpa udden i talet, i förening med fruktan för någon oviss fara, skingrade småningom förlamningen inom sällskapet och förde med sig sjelfförsvarets instinkt. Man rusade upp från stolarne och kastade glasen ifrån sig samt beväpnade sig med buteljer. Värden sjelf, som var askgrå i ansigtet af ilska, ryckte upp en låda i det stora bordet och framtog blixtnabbt en revolver, hvars hane redan förut var spänd.

— Du kallar dig »döddoktor» och roar dig med att spionera, — ropade han, sigtande på Lindberg, — få se, om du nu kan hjälpa dig sjelf från döden?

Skottet brann af och träffade dolkens blad, hvilket sprang midt itu. Ingeniören hade i sin uppretade sinnesstämning sigtat dåligt och skjutit bom.

Poliskommissarien Jäderin hade ej lemnat sitt gömställe, fastän Lindberg oförsigtigt rusade fram i vredesmod, utan afbidat, hvad som skulle vidare hända; men då skottet smällde af, satte han sin lilla hvisselpipa för munnen och lemnade garderoben. Ett skarpt hvinande hördes igenom byggningen, och oförmodadt stod Jäderin inne i stora rummet med sina fyra konstaplar bakom sig. Dessutom hade äfven

Rask och Filp infunnit sig och tagit plats bakom doktorn.

Nog åstadkom Lindbergs uppträdande bestörtning och rädsla, men Jäderins uppenbarelse verkade fasa och modlöshet, ty han hade vanligen bojor och fängelse att erbjuda och anföll ej förr än han var säker att träffa. Ställningen var nu just ej angenäm för våra industririddare. De hade nyss slutat sitt arbete, och ville hafva en glad afton, då helt oförmodadt polismän kommo öfver dem, och värst af allt, att denna rättvisans lilla kår anfördes af — *Jäderin*, tjufvarnes förskräckelse, rånarnes fasa och mördarnes gissel. Han stod der verkligen på golvet, obeväpnad, betraktande de fyra männen vid bordet, med sina gråa, ilskna ögon, liksom han visste, att denna blick jsade och ingaf oro för hvad som komma skulle. Ändtligen hördes några hvassa ljud från Jäderins mun i form af ord:

— Lägg ifrån er mordvapnet, ingeniör Rudolf Elving, och ställen buteljerna på bordet, herrar Uf, Klipping och Sillberg, ty ni känner nog igen gubben Jäderin och veten att en strid med mig är fåfång. Jag kunde häkta er allesammans för de bedrifter, ni denna aftonstund utfört, dem jag och doktor Lindberg åskådadt och åhört såsom trovärdiga vittnen, men jag brukar blott vilja krossa *hufvudet* i en liga och ej lemmanne. Alltså; väljen, antingen att ögonblickligen förpassas till finkan, lemnande detta sköna kalas åt rättorna, eller också att framlägga på bordet det konvolut af grått, nytt papper, som hvilar i f. d. landtmätaren Rudolf Elvings bröstficka.

Jäderins ord åstadkom olika verkan hos de fyra brottslingarne. Elving såg alla sina förhoppningar på en lidelsefull kärleks tillfredsställande krossade, och detta var för honom den högsta möjliga smärta. Klipping, Uf och Sillberg voro med hull och hår fastade vid det kommande arfvet, som nu ginge förloradt, ifall det lilla *äkta* qvittot halkade ur Rudolfs händer, men å andra sidan var äfven friheten dem kär, ty väl komme i Jäderins händer kunde mycket gammalt komma i dagen, som ej tälte dagens ljus,

och dessutom var belägenheten nu så slipprig, att de gerna skulle offra hela arfs-affären, blott de undkommo den förskräcklige Jäderin och den mystiska finkan, der väggarne skulle kunnat förtälja ett och annat skräckvärdt, ifall de haft talande tungor. Doktorn smålog af beundran, ty han såg i Jäderin ett snille i sitt slag. Bakom de tyste poliskarlarne stod en gammal gumma med förskräckt anlete och uppåt höjda händer. Det var angifverskan, madam Anderson, den gamla sjuksköterskan. Hon liknade en Sibylla, som uttalade en tyst förbannelse.

* * *

Ingeniören öfverlade med sig sjelf, huru han skulle finna en utväg till räddning. Han hade ej åtyldt befallningen att lägga ifrån sig mordvapnet utan hoppades med dess tillhjälp kunna slå sig igenom den öfverlägsna styrkan. Vid en blick på herrar Uf, Klipping och Sillberg fann han, att föga bistånd kunde påräknas. De voro slagne med häfvan och hade beskedligt stält ifrån sig buteljerna. Jäderins blick hade varit tillräcklig att göra dem modfælde. Elving hade således blott sig sjelf att lita på och nyttjade därför list. Han antog en stolt hållning och tilltalade Jäderin i skarp ton sålunda:

— Om ni, herr kommissarie, behagar att med våld tränga in genom lykta dörrar, så skall jag visa er, att jag ej längre underkastar mig dylikt tyranni, utan befaller er att genast lemna min bostad, och ni må kalla mig till polisförhör i laga ordning, der...

— Med förfalskare underhandlas ej, — ropade Jäderin med hög röst, — polisbetjenter, arrestera denne Elving, som nyss sökte mörda doktor Lindberg.

Polisbetjenterna ryckte fram för att verkställa sin förmans ordres, då Elving med pilens hastighet kastade de å bordet stående ljusstakarne på golvet med sådan fart, att ljusen slocknade. I samma ögonblick spände han hanen på eldvapnet, som ännu presterade tre oafskjutna skott. Elving hoppades att under mörkret och den allmänna förvirringen undkomma

Han afsköt derföre ett skott åt det håll, der han antog dörren vara belägen. Man skrek öfverallt på ljus, och åtskilliga tändstickor började visa sin eld, men det var ej så lätt att under denna allmänna oreda få dessa att lugnt tända sig och dessutom svårt att få reda på ljusstakarne, hvilka rullat den ena hit och den andra dit. Skottet hade träffat Filp, som stod nära dörren. Han föll baklänges och i samma ögonblick rusade Elving fram, affyrande ännu ett skott, hvilket sårade en polisbetjent. Dörren var nu obevakad och ingenjören lyckades få upp densamma och komma ut i förstugan, men Rask, som var i hack och häl efter, gaf honom ett knifstygn i högra armen, hvarvid revolvern föll ur handen. Ögonblickligen derefter var han öfvermannad af konstaplarnes. Ljusen voro nu tända och Elving återfördes in i rummet.

Inkommen, ropade han med hög röst:

— Herr kommissarie! — Jag gifver mig och utlemnar det begärda qvittot.

— Ändtligen, — svarade Jäderin, — fram då med konvolutet, så skola doktorn och jag söka reda på den olycksbringande lappen.

— Återställas mig de andra papperen? — frågade Elving med synbar oro.

— Ja, — svarade doktorn och kommissarien på en gång.

Elving framtog nu det gråa konvolutet och lade det på bordet. Doktorn slet af snöret och bläddrade bland qvittona, tills han fann det sista, detta lilla hop-tofvade, smutsiga papper. Sedan han stoppat det i sin västficka, lade han ihop konvolutet och antände det på ett af ljusen.

— Bravo! — hördes i kör från hrr Uf, Sillberg och Klipping, — lefve döddoktorn!

Elving var tyst, och hans blick stirrade förvirrad på lågan, som förtärde bevisen på förfalskningen.

— Denna gång, — yttrade Jäderin, — kommo ni undan för godt pris, herrar Sillberg, Uf och Klipping, ty nåd gick för rätt. Men akta er, ty edert syndamått är snart fullt. Bort nu härifrån.

— Lefve Jäderin! — ropade trion i glädje och rusade på dörren.

Elvings sår blödde starkt, hvarför han måste intaga sängen, der Lindberg förband honom, och madam Andersson lofvade gå efter en sköterska. De sårade karlarnes blessurer voro obetydliga. De kunde sjelfva praktisera sig hem. Jäderin yttrade ej ett ord till Elving, då han gick med sina konstaplar, utan tryckte blott Lindbergs hand. Sköterskan anlände snart och tog hand om den sjuke.

Lindberg, som lofvade återkomma på morgonen, aflägsnade sig nu äfven, åtföljd af Rask.

Hvilka tankar korsade sig väl i den arme ingenjörens hjerna, der han nu låg, besegrad, tillintetgjord, förkrossad och vanärad?

Hvilka marter för hans hjerta att veta sig hafva förlorat allt hopp om en älskad kvinnas egande, och ännu värre att snart inför denna kvinna blifva öfverbevisad såsom en förförare af svåraste slaget.

Kyla och värme genomilade hans hufvud, ja, hela hans kropp, och döden hade varit en lindring mot dessa helvetiska lidanden, om han förmått att lemna sitt plägoläger och söka reda på mordvapnet, i hvilket fanns ännu en kula.

Efter några timmars andlig tortyr förbarmade sig äntligen sömnen öfver den olycklige.

En och annan vandrare på denna ödsliga gata hade väl hört skott, men ej fästat närmare uppmärksamhet dervid, och några grannar funnos ej, ty ingenjörens bostad var omgifven af vidsträckta tobaksland. Brandvakt eller polis hade ännu ej heller börjat trampa dessa aflägsna kvarter.

ELFTE KAPITLET.

I.

Efter flera års mödor och bekymmer hade äntligen lyckans sol börjat framlysa på fru Rothsteins

lefnadsbana. Huru tacksam var hon ej emot Gud för denna hans godhet, och huru varmt inneslöt hon ej i sina böner den affidne maken, som genom sin omsorg befriat de sina från nöd och elände. Ju mer hon läste sin mans sista bref, ju mer tyckte hon, att hans vilja borde uppfyllas. Han skref ju:

»Vid dödens tröskel se vi allt med andra ögon än passionens. Rudolf har lidit likasom jag, men min försoning med mitt eget inre ligger just i uppfyllelsen af denna min önskan. Jag välsignar dig, min maka, om du lyder min sista vilja.» Huru kunde hon, såsom en god maka, vägra att lyda sin döende mans sista önskan, synnerligast han dermed förknippat sin inre frid? Bättre kunde hon aldrig försona sitt eget fel.

Till följe af denna förändring i åsichter började hon äfven att tänka på Rudolf med andra känslor än hatets och föraktets. Hon var ju sjelf orsak till hans lidande, då hon uppväckt passionens eld i hans bröst. Hvem borde se till att denna låga ej förtärde, om ej hon? Sålunda framträdde Rudolf i hennes inre i en ny gestalt, af henne sjelf bildad och gillad. Mera behöfves understundom ej för att eröfra ett qvinnohjerta.

* * *

Inspektor Lundström hade hyrt en liten natt möblerad våning på Norra Smedjegatan, dit han jemte familjen Rothstein redan flyttat. Nya kläder hade blifvit anskaffade, så att ögat ej mera behöfde skåda en nedslående fattigdoms kännemärken. Med välståndet hade den fordna sorgbundenheten hos Rosina något måst vika för medfödt glädtigt lynne. Hon skrattade nu som fordom, och detta skratt var gubben Lundströms högsta glädje, likasom det narrade den lille Axel att skratta med. Hon spelade på pianot och fröjdade sig vid denna så länge saknade njutning. Hon lekte med sin älskling, den vackre sonen, och denna tafra lockade fram tårar ur den gamles ögon. Det bleka och förtärda utseende, som framkommer

af förtviflan och armod, efterträdde af ett friskare, som hviskade om möjligheten att liljan ännu kunde spira upp vid en trogen stängel.

Hvem var lycklig, om ej den gamle Lundström?

Fordom såg han blott tårar men nu hjertligt varma småleenden och saliga blickar, som trängde till hans inre. Fordom måste han vara långa tider skiljd ifrån dessa sina käraste varelser på jorden, fruktande mången gång, att de skulle dö ifrån honom innan nästa återseende; nu hade han dem bredvid sig hela dagen och kunde vaka öfver dem med denna kärlek, som är så obeskrifligt skön, emedan den blott vill gifva och ingenting taga. Den gamle hade på några dagar blifvit flera år yngre.

Låtom oss besöka dessa goda menniskor. Rosina sitter i det ena hörnet af salssoffan med ett virk-
arbete i händerna och inspektoren i det andra, Axel har ett bord fullt med leksaker, hvilka göra honom lycklig.

— Näväl, gamle vän, — yttrade hon, — hafva vi ej trefligt i denna lilla våning, som ni så kärleksfullt skaffat?

— Ack jo, — svarade inspektoren, — jag tror knappast, att det är sanning och verklighet, ty dagen flyr så fort lemnande efter sig blott angenäma minnen och en ny framkommer, som öfverträffar sin föregångare.

— Vår herres pröfning under dessa svåra år har varit stor, men nu har han också gifvit oss af sin glädje, — svarade fru Rothstein. — Jag känner mig lefva upp på nytt.

— Dessa ord äro mig dyrbare, — yttrade Lundström, — blott att ej någon fara döljer sig hotande.

— Jag förstår, hvartåt ni syftar, gamle vän, — sade Rosina och betraktade den gamle mannen med sina kärleksfulla ögon, — men frukta ej. Jag har noga ransakat mitt inre och skall ej tveka att der inrymma en plats åt Rudolf, hvarigenom jag helgar min mans minne.

— Vare det långt ifrån mig att döma, — sade gubben, — men denne Rudolf är ej min man. Tänk,

om detta vårt fridfulla hem skulle blifva ett motsatt. Då skola mina dagar ej blifva många på jorden och lille Axel snart stå sörjande vid sin moders graf.

— Säg ej så, — bad Rosina, — ty ni förskräcker mig. Jag har ännu ej gjort hvad jag talar om, men, ser ni, en moder måste i första rummet tänka på sitt barns väl. Om jag ej lyder min affidne makes vilja, går ju förmögenheten ifrån mig och mitt barn. Detta tål att tänka på, eller hur?

— Visserligen, — medgaf Lundström, — men för det snöda guldet får man ej nedtysta samvetets röst. Gud kläder liljorna på marken, föder fiskarne i hafvet och foglarne i luften, skulle han då glömma menniskan? Ack nej! Men *hon* åter igen glömmar sig sjelf, då hon liksom säljer sig af fruktan för sitt dagliga bröd.

— Skall jag då afslå min mans i testamentet uttalade vilja, — frågade Rosina med allvarlig ton, läggande ifrån sig virknålen, — och ånyo börja detta tårande lif, så fullt af marter?

— Sådan fråga till mig, arma barn, — svarade gubben med sorgsen stämma. — *Jag* skulle vilja ånyo se er krympa ihop af sorg, fattigdom och elände. Ack nej, min goda fru, förr ville jag se er dö. Men ni kan ju dröja ännu med löftets gifvande. En aning har bosatt sig i min själ och den är full af bara sorg. Låt den ej bli en föraktad profetia!

— Nåväl min gamle vän, — utropade Rosina med återtrogen glad ton, — jag skall ej taga ett steg framåt, utan att ni gillar det. Är ni nöjd dermed?

— Ja, mer än nöjd, — sade den gamle, — och måtte himlen gifva mig kraft att se in i denna makt-påliggande sak.

— Nu till något annat, — yttrade fru Rothstein. — Skulle ej doktor Lindberg hedra oss i dag med sin visit?

— Jo, mycket riktigt, — svarade Lundström, — han kan vara här när som helst. Jag beskref er bröst-åkomma, utan att tala om några familjeförhållanden. Han sade sig ha känt er man i lifstiden, men har

ingen aning om, att ni och fru Roth äro samma personer.

Lindberg hade meddelat inspektoren, att han önskade tala vid fru Rothstein i viktiga angelägenheter och utsatt nämnda dag till visit i hennes nya bostad, då åter konsultation skulle hållas om hennes helstillstånd.

— Jag har aflagt en summa åt den ädle mannen, — sade fru Rothstein, — och det skall blifva en högtid att få lemna den. Hur fann ni doktorn?

— Hans öppna och ärliga blick slog genast an på mig, — svarade Lundström, — och jag blef mycket väl mottagen.

— Ni skulle se honom vid sjukbädden, — fortfor Rosina, — då hans snille uppenbar sig och vinner seger. Han har under koleratiden räddat hundratals menniskor från döden, hvarför kommunen gaf honom en hederspresent af ett guldur, såsom ett bevis på sin aktning.

— Hvad en sådan man måste vara rik i sitt inre, — yttrade Lundström. — Han är dessutom så välgörande mot de fattiga?

— Ja, min gamle vän, jag minnes den förfärliga natten, då Axel låg för döden. Jag fick doktor Lindberg med mig, fastän han var sjelf alldeles uttröttad. När han räddat mitt barn och gått, utan lön för sitt arbete, fann jag en tioriksdalerssedel instucken bland medikamentsflaskorna. En sådan handling utöfvas blott af en man af ära! Nu kan ni förstå, hvarför folket älskar honom, trots hans fel, och gifvit honom namnet döddoktorn.

II.

Med tillhjälp af poliskomissarien Jäderin hade doktor Lindberg fått lyfta assuranssumman. Det var ej utan stolthet han hembar dessa fyratiotusen riksdaler, ty de voro eröfrade med en viss fara, och just detta var i Lindbergs smak.

— Besynnerligt, — sade han till sig sjelf, — att jag, en fattig man, skall hafva en så stor summa i min hand, och ännu besynnerligare, att jag skall få njuta af den sällsynta glädjen att kunna göra en familj lycklig. Jag ämnar i denna dag aflemna penningarne till sin egarinna, men först vill jag besöka den stackars ingenjören. Han är verkligt olycklig. Passionen har förstört honom. Under de dagar, jag besökt honom, har han för mig yppat sitt inre, och jag finner honom mera värd medlidande än förakt. Hvarthän för ej den vilda passionen. Den liknar den härjande vådelden eller den lössläppta oceanen. Då han ej kunde vinna denna qvinna med sin kärlek, nyttjade han list och brott. Blodet är numera i ständig jäsning hos honom, så att blesyren ej vill läkas. Dessutom fruktar jag, att han rufvar på någonting förfärligt.

Doktorn gick att besöka den olycklige mannen.

III.

Lika glädjande och upplyftande det är att skåda någonting friskt, skönt och fullkomligt, lika sorgligt och nedslående är allt sjukt, fult och ofullkomligt.

Rudolf Elving var en sådan typ af förvandling. Den fordna skönheten, intelligensen och kraftfullheten voro borta. Lättsinne och tygellös lefnad förvandla snart den kraftfulle mannen till en sjuklig gubbe. Men äfven själen tager skada, fastän ingen mer än Gud kan se ned i hjertats underbara hvalf. Elving sörjde liksom en skeppsbruten, hvilken ser hafvet uppsluka sin egendom. Han hade ej mera någon förhoppning att kunna vinna Rosina, ty han hade bedragit henne med falskhet efter falskhet. Han hade nyttjat den döde makens namn för att beveka makans hjerta till eftergift. Detta var ett helgerån. Rosina skulle ännu djupare än tillförene förakta honom. Dessutom plågades den olycklige af fruktan för att blifva brännmärkt af lagen, i fall han ej i rätt tid kunde inlösa sin falska vaxel. Till hvem

skulle han förtro sig i denna farliga sak, då han ej hade andra vänner än utfattige fördettingar, de der hvarken kunde eller ville hjälpa. Ingeniören tyckte, att dagarne voro långa som veckor och nätterna som år. Samvetet var hans ständiga plågoande. Det ristade och skar i hans hjerta, utan skonsamhet, der han låg utsträckt på plågobädden.

Doktor Lindberg inträdde och satte sig på en stol bredvid sängen. Ingeniören besvarade doktors helsning med en böjning på hufvudet, i det han yttrade:

— Tror ni, doktor, på tillvaron af ett helvete efter döden?

— Skriftens ord vågar jag ej betvifla, — svarade Lindberg allvarligt. — Men kanske ni kan sjelf besvara er egen fråga.

— Ja, jag tror det, — sade Elving, — ty jag är dag och natt i detta helvete. Knappast har min varelse fallit i en slags dvala, förän hela mitt lif rullas upp i tablåer för min själ. Jag genomgår mina brott, liksom drifven af furier, och jag täres sönder bit för bit.

— Tror ni på Gud, ingenjör, — sade Lindberg, — så tala till honom, när förtviflan kommer. Han näpste stormen på hafvet och skall veta att lugna ett klapande hjerta.

— Ja, doktor, jag tror på en förvandling i dödens stund, — sade Elving, — men ej på barmhertigheten, ty den, som trampat hedern och äran i stoftet, han kan ej vänta att förlossas af försoningens heliga anda.

Lindberg afbröt detta samtal genom att fråga:

— Hur befinner ni er i dag?

— Betydligt sämre. Jag roade mig i natt med att upprifva er konstnärliga förbindning, i hopp att förblöda, men jag svimmade blott och sköterskan förband mig ånyo.

— Ni vill således taga lifvet af er, — sade Lindberg och aftog förbindningen.

— Ja, hr doktor, jag vill dö, blott jag kunde dessförinnan finna en utväg att rädda mitt namn ifrån den

vanära, med hvilken lagen stämplade en förfalskare, — yttrade den sjuke med upprörd ton.

— Ni fruktar för förföljelse genom Jäderin, men denna oro är öfverflödig. Ert sår har betydligt förvärrats. Om ni ännu en gång afrycker förbindningen, kan jag ej ansvara för följderna.

Ingeniören tycktes ej fästa sig vid doktorsn sista ord, utan fortsatte i sin första tankegång sålunda:

— Ni känner motiverna till mitt dåliga handlingsätt, doktor, och jag ber er afhöra ännu en bekänelse. Jag trodde mig komma i besittning af detta arf och vågade därför utgifva en falsk vaxel på femtonhundra riksdaler, af hvilka fru Rothstein erhållit ettusen i förskott på sitt arf, trehundra lemnats till mina stallbröder Uf, Klipping och Sillberg, och tvåhundra finnas i min plånbok. Denna vaxel är förfallen om några dagar, och jag kan ej i min sjukdom inlösa den. Jag hade ej velat draga en sådan skam öfver mitt namn.

— Jag förstår er, ingenjör, och jag skall veta att i detta fall rädda er heder, — sade doktorn. — Gif mig adress, hvarest vaxeln är belånad, och den skall infrias. Jag har lyft arfvet och eger således rättighet att återställa er den summa ni förskotterat fru Rothstein. Dessutom har jag af madam Andersson, som dog i går, fått fullmakt att använda hennes del af arfvet, hur jag vill. Jag tager således hennes femhundra riksdaler till hjälp, och vaxeln går in.

— Underbara öde, — yttrade patienten, — föräderskan är död och får ej njuta af det arf, jag fingerat åt henne, utan det skall blifva min räddning. Nåja, Rothstein lånade af mig i sin stora fattigdom åtskilliga summor, hvilka aldrig återbetalades, hvarför jag kan utan förebråelse mottaga ert anbud, herr doktor. Var god och öppna första lådan i mitt skrifbord, så finner ni ett namn på ett kort.

Doktorn villfor hans önskan, framtog kortet, som innehöll namnet på en handelsfirma, och stoppade det i fickan, yttrande:

— Jag har lofvat er att inlösa vaxeln och skall fullgöra detta löfte i morgon.

En glimt af fridfull belåtenhet öfverfor ingenjörens anlete. Han syntes vara nöjd och yttrade:

— Ni är en ädel man, doktor Lindberg, jag tackar er. Om ni ännu mera vill lindra en stackars medmenniskas qual, så skona fru Rothstein från att afhöra berättelsen om mitt handlingssätt emot henne.

— Derpå kan ni äfven lita. Jag förstår hvad ni lider och skall äfven hos henne söka medlidande och förlåtelse.

Den sjuke nickade åt doktorn, som tog afsked och lofvade återkomma den följande dagen. Sköterskan anbefaldes att se noga efter, det förbandet ej rubbades och att patienten fick vara i ro.

Några dagar hade förflutit, utan att tiden medgifvit doktor Lindberg ett besök hos familjen von Rothstein. Ladugårdslandet är ett vidsträckt fält för läkareverksamhet, och man ville öfverallt anlita Lindberg, emedan han var snål på medikamenter och hastigt satte patienterna på benen.

Doktorn hade nyss slutat sin mottagning och skulle äta frukost, då madam Klerek anmälde sjuksköterskan hos ingenjör Elving.

— Låt henne komma in. Jag anar det värsta.

— God morgon, herr doktor. Ursäkta, att jag efter mottagningstimman besvärar doktorn, men saken är den, att ingenjören har skjutit sig i dag klockan sex på morgonen.

— Min aning slog ej felt, — utropade Lindberg. — Jag måste till honom och . . .

— Det är öfverflödigt, herr doktor, — försäkrade madamen. — Jag sände efter barberaren, som sade, att skottet gått midt igenom hufvudet och förorsakat ögonblicklig död.

— Hurudan var hans sinnesstämning i går afton? — frågade Lindberg.

— Han var lugn och därför hoppades jag, att han skulle få ro till natten och taga sig, men han hade ånyo upprifvit förbindningen.

— Hur kom han åt pistolen, då ni var inne?

Jo, — berättade madamen, — han klagade öfver en olidlig törst och bad mig skaffa hem sodavatten.

— Det var blott en list för att blifva ensam, — sade Lindberg. — Den stackars mannens hjerna var förvirrad, så att jag fruktade för galenskap. Yttrade han något på natten?

— Ja, vid tretiden satte han sig upp i sängen och ropade: »Jag ser de två eldgloberna, de draga mig med sig. Jag kommer snart till dödens rike. Axel, Rosina, kunnen I förlåta en syndare!»

— In i sista stunden stod tanken på de två, — sade Lindberg liksom för sig sjelf. — Således är hans kamp utkämpad. Vill nu madam bestyra om hans svepning, så skola vi underrätta polisen om sjelfmordet, sedan jag gifvit dödsattest efter verkställd besigtning.

— Här är hans plånbok, — yttrade madamen, — jag vet ej, hvart jag skall bära den.

Doktorn fann densamma innehålla tvåhundredtioriksdaler, af hvilka han lemnade hälften till sjuksköterskan, sägande:

— Kanske madam vill taga hand om begrafningen. När mera pengar behöfs, så titta hit.

— Ahja, jag skall göra mitt bästa, — svarade sköterskan och tog afsked af doktorn.

V.

Rosina von Rothstein stod vid en blomkruka i fönstret och vattnade. Hon var i dag sjelfva glädjen och hade lånat en liten rodnad på kinderna af sina systrar, de sköna blommorna. Hennes toilett var smakfull, ehuru svart, och hennes rika flätor voro omsorgsfullt upplagda. Den unga frun hade ånyo blifvit vacker genom förändrad lefnadsställning. Hon syntes vilja lefva och kunna lefva, ty dagligen tilltog lifskraften och lefnadsmodet.

Gubben Lundström smålog af förnöjelse, då han såg den fordna brutna liljan ånyo räta upp sig. Lille Axel ritade på en griffeltafla små hus och andra figurer.

Det ringde på tamburklockan. Pigan öppnade salsdörren och in trädde — doktor Lindberg.

Han gick emot fru Rothstein för att helsa, men stannade på några stegs afstånd ifrån henne, förvånad, men glad yttrande:

— Vid min ära, detta är en angenäm öfverraskning. Är ni fru Rosina von Rothstein, hvars man jag såg dö i koleran?

— Ack ja, herr doktor, — utbrast Rosina, hvars hela anlete uttryckte den renaste glädje vid Lindbergs återseende, — det är den fattiga qvinnan, den olyckliga modren, som en natt under koleratiden ryckte er med sig till sitt enda barns dödsläger. O, hvad denna natt var förfärlig och hvad ni var god. Låt mig trycka edra händer af tacksamhet, af glädje, af beundran, ty ni räddade mitt barn och...

Hon kunde ej tala af rörelse. Tårarne runno utför kinderna, medan munnen smålog af fröjd. Det var tacksamhet som framkallade allt detta. Lindbergs ögon strålade af en högre glans. Han fattade den ädla fruns bägge händer i sina, yttrande med högtidlig ton:

— En sådan stund är värd mer än ord kunna säga.

— Är du den snälla doktorn, som räddade mig från döden, — ropade Axel och kom springande, — jag vill kyssa dig många gånger, ty mamma talar alltid så godt om dig.

Lindberg tog den vackre pilten i sin famn och kysste honom, i det han sade:

— Välsignelse öfver dig, älskade barn, som så underbart genom Herrans hjälp rycktes undan döden!

Lundström gick nu fram till doktorn och fattade hans hand i det han sade:

— Om ni visste, hur djupt vi värdera er människokärlek.

— Jag är minsann ej van vid så mycken ömhet och tacksamhet af mina patienter, — försäkrade Lindberg, — och ber er nu sluta upp med tacksamhetsyttringar. Jag är läkare och måste då älska mitt kall och mina medmänniskor. Detta är allt. Nu slår jag mig med ert tillstånd, min fru, ned i soffan, ty jag har ett och annat att meddela er.

Rosina nickade med sitt sköna hufvud och fram-satte punsch jemte konfektyrer.

Man klingade hjertligt med hvarandra, hvarefter Lindberg började berätta om Rothsteins död, om dag-boken, om det olycksaliga qvittots öde, om uppträdet hos Elving och slutligen om dennes sjelfmord.

Man kan göra sig en föreställning om Rosinas och Lundströms förvåning. De trodde ej sina öron, då de hörde så mycket uselt och falskt, der åtminstone Rosina hade väntat någonting helt annat. Var det en roman eller en sanning, en verklighet, som doktorn upprullade?

Rosinas inre skakades af sinnesrörelse, då hon hörde hvilken fara hon undgått. Hon rodnade af blygsel vid tanken på de nya känslor hon låtit födas i sitt oerfarna hjerta, och hon tackade i djupet af sin själ den ädle maken, som ej haft ens en tanke att binda henne vid förstöraren af deras äktenskaps-lycka.

Gubben Lundström yttrade icke ett ord.

— Ja, mina vänner, — sade Lindberg, — dessa öden äro högst märkvärdiga.

— Detta testamente och dessa bref äro således falska, — utropade Rosina med afsky.

— Naturligtvis, — bejakade Lindberg, — man begagnade nedriga medel för att vinna er.

— Ville man stjäla arvet ifrån oss, herr doktor, — frågade Rosina med orolig röst, — och narra mig till giftermål för att tillfredsställa denne nidings lustar.

— Elving tror jag ej älskade ert guld utan er person, min fru, — upplyste doktorn, — och derföre kan man i någon mån skänka honom medlidande, ty passionen dödar ofta nog förnuftet och hederskänslan.

— Den olycklige har fällt sin egen dom genom sitt sjelfmord, — sade Lundström. — Dessutom böra vi tacka Gud, att utgången blef sådan den är, tack vare ert mod och er omtanke, herr doktor.

— Nå ja, liten förtjenst har jag väl i saken, men ännu större kommissarien Jäderin, — yttrade Lindberg, — ty utan honom hade jag ej kommit med lifvet ur röfvarhålan.

— Sådana människor påstå sig kunna älska en kvinna, — sade Rosina, — på samma gång de vilja förstöra henne. Denne Elving är en gäta!

— Deri har ni rätt, — inföll Lindberg, — han är en slags hjälte trots sina falska handlingar, ty han skjuter sig med sin älskarinnas, sitt ideals namn på sina läppar. Hans sista ord i lifvet voro: »Rosina, förlåt en syndare».

Dessa enkla ord grepo djupt både Rosina och Lundström. Hon yttrade saktmodigt:

— Gud gifve, att hans själ fått nåd hos Gud, liksom jag med en kristens kärlek vill förlåta honom.

— Tack, min fru, — utropade Lindberg med värme. — Nu är allt godt i den vägen och vi lemna detta sorgliga ämne.

Doktorn tömde ett glas punsch och framtog ur sin bröstficka den omtalade dagboken och arfsmedlen under yttrande:

— Här lemna jag er den dagbok, er make skref de sista åren af sin lefnad, och vidare fyratiotusen riksdaler, lyftade hos assuranskompaniet Mentor i mitt och Jäderins namn.

Rosina mottog rörd så väl dagbok som penningssumma med dessa ord:

— En gång kom ni till mig och räddade mitt barn från döden. Nu kommer ni ånyo med rikligt bröd för hela lifvet. Huru skall jag kunna tacka er nog för sådana storartade handlingar?

— Uppfostra er son väl, uppblomstra sjelf ånyo och lät mig någon gång få dricka ett glas i ert kärleksfulla hem med er och denne hedersman, så är jag fullt belönad, — hördes det från Lindbergs läppar, medan ett fridfullt leende hvilade på dem.

Rosina svarade ej med ord, men gaf doktorn en af dessa blickar, som aldrig kunna glömmas.

Lindberg var hela aftonen hos dessa kära vänner och hade svårt att skiljas vid dem, ty de älskade honom med sina varmaste känslor och kände sig lyckliga i hans närvaro.

VI.

Slutligen måste vi förtälja om de öfriga uppträdande personernas öden.

Advokaten Uf råkade på sistone sjelf fastna i den stränga rättvisans händer och få göra en tur till fästningen på Rindön.

Patron Sillberg sågs långt upp i Katrinatrakten sitta i ett fruktstånd och göra »blygsamma» affärer under många år.

Löjtnant Klipping följde med en konstberidartrupp i egenskap af — stalldräng.

Odena voro således omvexlande för desse tre gentlemanen.

* * *

*

Inspektör Lundström lyckades få återköpa Kullersta, dit familjen von Rothstein återflyttade.


Baron Lockoff dog i trasor, om jag vill minnas, på ett polisvaktkontor.

Hjeltén i min novell, »döddoktorn på Ladugårdslandet», min gamle vän, Zacharias Wilhelm Lindberg, lefde ännu många år och utförde sina underbara kurer till mensklighetens gagn. Han förespådde sig sjelf ett slaganfall och yttrade till sin redbara hushållerska, madam Klerck:

— Om jag får slag, så stå ej och lipa eller spring efter barberare, utan tag en knif och skär ögonblickligen upp armen, så att blodet kommer fram. Då kan jag lefva ännu några år, men annars dör jag, innan barberaren kommer.

Profetian gick i fullbordan. Doktor Lindberg fick slag och pekade med venstra handen på högra armen, ty han hade förlorat målet.

Madam Klerck blef bestört, föll i gråt och sprang efter barberaren, men när de kommo tillbaka, var

 Undertecknad inbjuder vördsamt till prenumeration under året 1881 af sex noveller. Hvarannan månad från Januari utkommer ett fullständigt arbete och betalas vid mottagandet. Prenumerationen, bindande för alla sex novellerna, kostar i sin helhet, blott sex kronor. Inga prenumerationsmedel begäras i förskott. Priset å hvarje novell blifver en krona. Tydliga namn och adresser behagade utsättas. Alla arbeten förses med författarens porträtt.

Stockholm 1881.

Lars Johan.

Girkulär! S. T.

H. H. ombedes att skaffa prenumeranter, distribuera och till mig oförtöfvadt, sednast inom 30 dagar, insända liquid för hvarje bok, med afdrag af 25 pr. i provision för *hvarje* prenumerant vid *hvarje* distribuering. Två listor sändas på requisition hos undertecknad, af hvilka den ena behålles såsom afskrift och den andra torde återsändas oförtöfvadt, för bestämmandet af antal exemplar böcker, som skola skickas. Inga lösa exemplar komma att finnas i bokhandeln. Åt dem, som teckna sig för femtio exemplar, lemnas 33 $\frac{1}{3}$ pr. i provision.

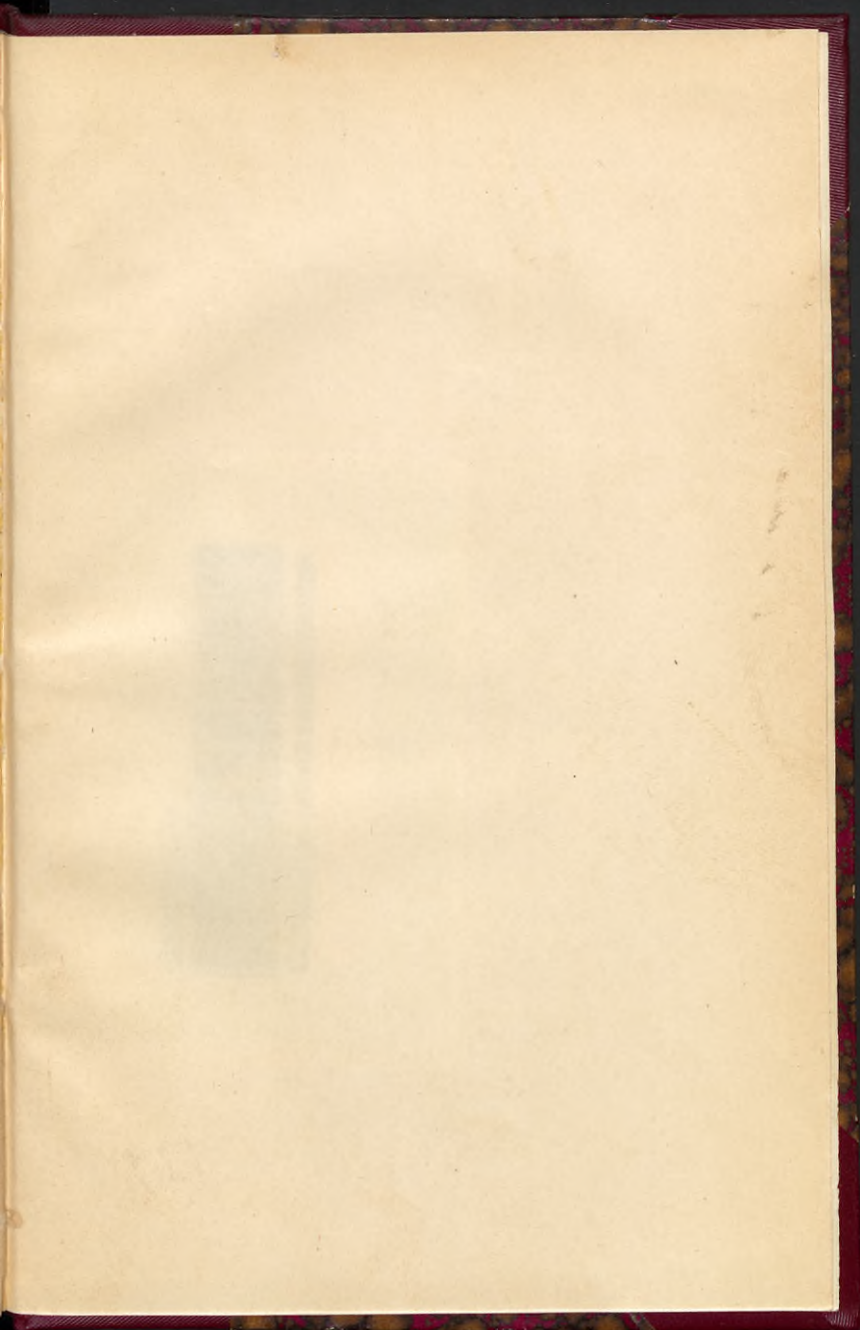
Högaktningfullt

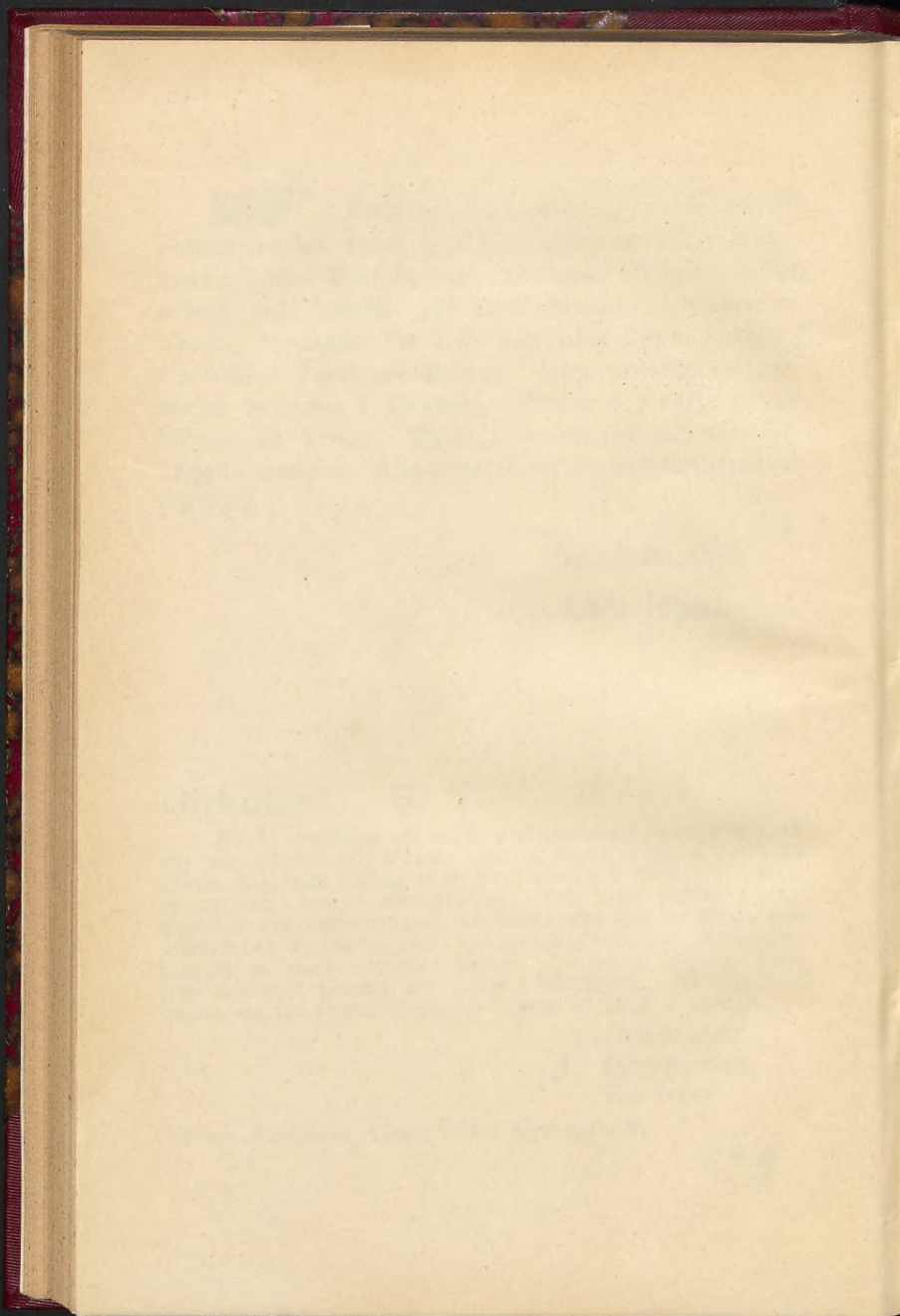
J. Govenius,

vice pastor.

Adress: Stockholm, Clara Vestra Kyrkogata 21.

129





6000193257



Göteborgs universitetsbibliotek

